

**SZIGLIGETI UTCAI
ÉS
KAZINCZY-LAKÓTELEPI
ÓVODA**

5600. Békéscsaba, Szigligeti utca 3.

HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM

2017-2018. nevelési év

„Gyermekekkel foglalkozni minden bizonnyal a
leghálásabb munka,
ami a földünkön osztályrészünkül juthat, és saját
tökéletesbülésünket
is ez mozdíthatja leginkább előre.”

/Brunszvik Teréz/

BEVEZETŐ

A Szigligeti Utcai Óvoda és a Kazinczy-lakótelepi Óvoda 2011. augusztus 01-től működik integrált intézményként.

Fontosnak tartjuk minkét óvoda sajátos arculatának megtartását.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott alapelvekkel egységes nevelési intézményként azonosulunk.

Nézeteink azonosak a gyermekkép, óvodakép, pedagóguskép megfogalmazásakor.

Minkét óvoda lakótelepi környezetben található, ezért kiemelten kezeljük az egészséges és környezettudatos életmódra nevelést. Tudatos nevelőmunkánk során nagy hangsúlyt fektetünk még a művészeti-vizuális nevelésre, bábozásra, illetve a Szigligeti Utcai Óvodában a vízbiztonság megszerzésére, a Kazinczy lakótelepi óvoda egy csoportjában a szlovák nyelv- és hagyományok őrzésére.

Mindannyian arra törekszünk, hogy gyermekeink családias, szeretetteljes légkörben, esztétikus és egészséges óvodai környezetben, magas szakmai kultúrával rendelkező óvodapedagógusok „szárnyai” alatt a számukra megfelelő egyéni fejlődési ütemben gyarapodjanak, fejlődjenek.

Helyi nevelési programunkat az eddig elért eredmények és értékek megtartása mellett fogalmazzuk meg.

AZ ÓVODA ADATAI

Az óvoda neve:

- Szigligeti Utcai és Kazinczy-lakótelepi Óvoda
- Cím: 5600 Békéscsaba, Szigligeti u. 3.
- Telefonszáma: 06(66) 637-301; (66)637-294
- E-mail: sziglovi@t-online.hu; kazinczyovi@t-online.hu

Az óvoda fenntartója:

- Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata
- Címe: 5600 Békéscsaba, Szent István tér 7.
- Telefonszáma: 06(66) 523-800

Az intézmények neve, címe:

- **Szigligeti Utcai Óvoda (székhely)**
- 5600 Békéscsaba, Szigligeti u. 3.
- Telefonszáma: 06(66)637-301
- Email: sziglovi@t-online.hu
- **Kazinczy-lakótelepi Óvoda (telephely)**
- 5600 Békéscsaba, Tábor u. 4.
- Telefonszáma: 06(66) 637-294
- Email: kazinczyovi@t-online.hu

Alapító okirat száma: 124/2013.(V.31.) közgy. határozat

- **Az intézmény megbízott vezetője:** Beghdadi Éva
- **Óvodavezető helyettesek:** Varga Lászlóné
Királyné Egri Mónika

A programot benyújtotta az intézmény vezetője és nevelőtestülete.

ÍRÁSOS DOKUMENTUMAINK

Óvodai Nevelés országos Alapprogramja

Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvei

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei

Óvoda Helyi Pedagógiai Programja

Az óvodavezető által meghatározott éves pedagógiai-, működési munkaterve

Aktuális szervezési-tanügyigazgatási feladatok

Felvételi és mulasztási napló

Vezetői ellenőrzés és értékelés szabályzata

A gyermekcsoportok nevelési folyamatának tervezése a teljes óvodai életet magába foglaló
tevékenységek, foglalkozások keretében

Csoportnapló:

- Nevelési tartalmú tervek
- Hivatalos csoportlátogatások
- Eseményterv
- Heti terv

A gyermek fejlődését nyomonkövető dokumentáció

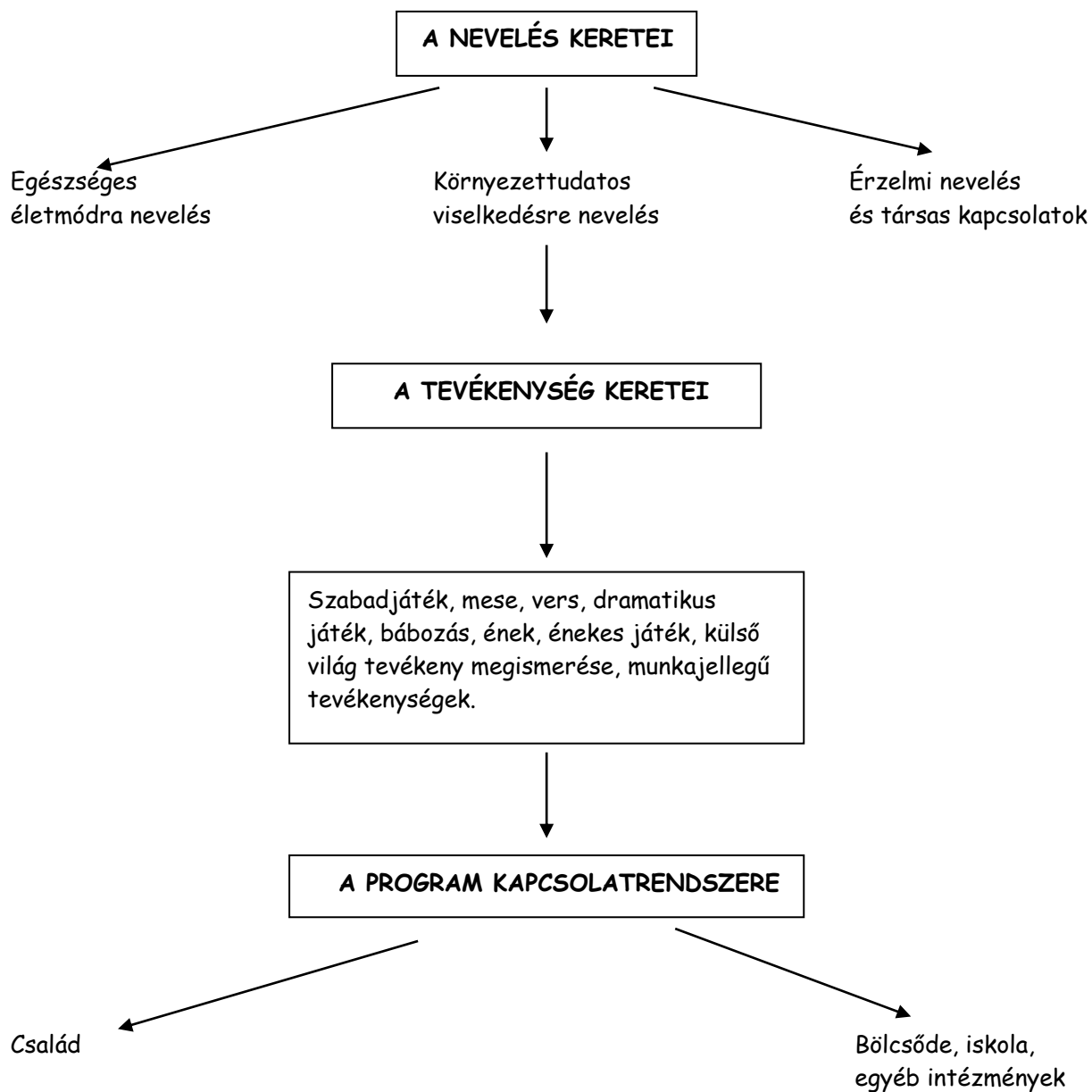
Fejlődési napló:

Anamnézis

A gyermek egyéni fejlődésmutatói

A gyermek fejlődését segítő megállapítások, intézkedések, elért eredmények
Szakértői Bizottsági megállapítások, javaslatok
A szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzések

RENDSZERÁBRA

I. HELYZETKÉP AZ ÓVODÁRÓL

Az intézmény mindkét épülete a belvárosban található, viszonylag közel egymáshoz. A közeli távolság többnyire azonos lakókörnyezettel határolható körül.

A gyermekek száma viszonylag stabilnak tűnik. A körzet **2,5-7** éves korú gyermekeit tudjuk fogadni a szülői igényeket figyelembe véve.

Intézményünk 300 férőhelyes, összesen 12 csoporttal működik, melyek részben osztott és osztott, valamint tiszta csoportok.

Az óvoda adottságai a gyermekek nevelésére, a testi-lelki -szociális érettség kialakításához megfelelőek.

1. Az óvodások és szociális környezetük

Óvodásaink többsége lakótelepi gyermek, kisebb részük kertés, illetve társas házban él. A környezet, a lakásviszonyok meghatározzák a gyermekek indíttatását, így viszonylagos állandóság tapasztalható a gyermekek összetételében és neveltségi szintjében. Egyre több a nagycsaládos, az egyedül nevelő- és munkanélküli szülő gyermeke.

Magas a hátrányos helyzetűek aránya (30 %), növekszik (jelenleg 3 %) körüli a halmozottan hátrányos gyermekek száma. Az egész napos ellátást a gyermekek 99 %-a veszi igénybe.

A változások befolyásolják a gyermekek fejlődését is: a természettől való elszakadás, a technika fejlődése, korlátozottabb lehetőségek a családon belül, élményforrások csökkenése, megélhetési problémák, a gyermeknevelés családi körülményei.

Az integrációs nevelés során segítjük a sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI), magatartási- és beilleszkedési zavarral küzdő (BTMN) gyermekek befogadását, az együtt haladás biztosítását.

Jelenleg van SNI-s gyermekünk. Szakemberellátásuk fejlesztésükhöz városi szinten biztosított (gyógypedagógus, konduktor, logopédus, pszichológus) A BTMN-es gyermekekkel fejlesztő pedagógusok foglalkoznak.

2. Az óvoda személyi feltételei

Az óvoda minden alkalmazottjának összehangolt munkával kell hozzájárulnia az óvodai nevelésünk eredményességéhez.

Óvodánkban a nevelőmunkát szakképzett óvodapedagógusok végzik, jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos.

Óvodánkban összesen **48** fő dolgozik.

Az óvoda dolgozóinak összetétele:

Felsőfokú végzettségű óvodapedagógus:	25 fő
Pedagógiai munkát segítő alkalmazottak:	19 fő
Egyéb munkakörben foglalkoztatott alkalmazottak:	2 fő
Karbantartó, fűtő, udvaros:	2 fő

Minden pedagógus folyamatosan képi magát, ismereteit bővíti, s ezeket az ismeretek önzetlenül átadja kollégáinak.

Különös hangsúlyt fektetünk a Komplex Prevenációs Óvodai Program, valamint a Kompetencia nevelés alapú óvodai programjának még tudatosabb alkalmazására és elemeinek a gyakorlatba való beépítésére.

Az óvodapedagógusok munkáját szakképzett dajkák segítik, valamennyien dajkaképző tanfolyamot végeztek. Odafigyelünk az ő továbbképzésükre is.

Az óvodapedagógus párok többnyire állandósult összetételben dolgoznak. Ez a jellemző a dajkák csoportokhoz való beosztására is.

3. A tárgyi feltételek

Az óvoda két épülete jól szolgálja a gyermekek biztonságos óvodai életét. Az óvoda épületek közül a Szigligeti Utcai Óvoda épülete a fiatalabb, a Kazinczy-lakótelepi Óvoda többszöri bővítéssel, átalakítással nyerte el mai formáját. A Szigligeti Utcai Óvoda kétszintes épületét két tágas udvar öleli körül. A Kazinczy-lakótelepi Óvoda földszintes épületéből is nagy tágas játszó udvarra érkeznek a gyermekek. Mindkét óvodában nagy lombos fák hívogatják a gyermekeket a nyári hűsülésre.

A Szigligeti Utcai Óvoda 6, a Kazinczy-lakótelepi Óvoda 6 csoportos intézmény. A csoportszobák mérete, tágassága megfelel a törvény által előírt maximális létszámnak.

Az óvodák játszó udvara tágas, lehetővé teszi a gyermekek szabad mozgását, edzését, változatos tevékenységét. A zöld területek, a gondozott virágládák még szebbé teszik környezetünket. Az óvodák játszó udvarán természetes anyagból készült ügyességet és mozgást fejlesztő játékok kerültek elhelyezésre.

Világos és tágas csoportszobáink, mobilizálható bútoraink sokféle tevékenységhez, az életkori igények kielégítésére szolgáló „kuckósításhoz” is alkalmasak. A gyermekek által használt tárgyak, eszközök biztonságosak, és számukra hozzáférhetőek.

A természetes anyagokból készült kiegészítők, az óvodapedagógusok ügyes kezét dicsérő, igényes dekorációk megteremtik az esztétikus környezetet az óvodahasználók számára.

Az óvodák berendezése, felszereltsége nemcsak a fenntartó Önkormányzat gondosságának köszönhető, hanem az itt dolgozók aktív munkájának is. A pályázatokon való részvétel, a szülők támogatásai nagymértékben hozzájárulnak az óvoda tárgyi gazdagításához.

Az SNI és BTMN gyerekek fogadásához, integrálásához szükséges speciális eszközök, tárgyi feltételek részben biztosítottak. **Mindkét óvoda gyermekeinek fejlesztése helyben valósul meg.**

A program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak, karbantartásuk, bővítésük folyamatosan történik az anyagi lehetőségeknek megfelelően.

4. Az óvoda eredményei, hagyományai

Az óvoda helyi adatottságai, környezete, a gyermekek szociális háttere meghatározza és befolyásolja az intézmény arculatának kialakulását, és behatárolja a nevelés eredményességét is. A már kialakult hagyományok, programok lehetőséget biztosítanak a lakótelepi inger- és lehetőségszegény környezetben felnövő gyermekek nevelésében felmerülő problémák

megoldására. Az eddig elért eredményeink azt mutatják, hogy az ezekből adódó problémák részben az óvodában megoldhatók, ily módon is kiegészítve a családi nevelést.

Kiemelt területnek tekintettük eddigi munkánk során is az egészséges életmód szokásainak kialakítását, elmélyítését.

Legnagyobb sikereket a Kazinczy-lakótelepi Óvodában a vizuális nevelés terén értünk el. Ehhez a pályázatok, eszközök színes tárházát vettük igénybe. Városi, megyei és Országos szintű rajzversenyeken vannak díjazott gyermekeink. Az óvoda folyosóin látható gyermekmunkák, alkotások az ügyes kis kezeket hirdetik és dicsérik. A Szigligeti utcai óvodások rajzpályázatokon való sikeres részvétellel jeleskednek.

Az ünnepek megtartása hagyományként alakult ki. Különösen a Mikulás, a karácsonyi készülődés, a farsang, a majális, és a családi napok jelentenek igazi élményt a gyermekeknek és a szülőknek egyaránt. A kirándulások, az ünnepekre való ráhangolódás színes foltjai óvodai életünknek. Jelenlegi programunk megfogalmazása során törekedtünk a partnerek igényeit, elvárásait beépíteni, hiszen az ő visszajelzéseik viszik előre fejlesztő munkánkat. Elégedettségük milyensége iránymutató számunkra.

„Tegye mindenki dolgát legjobb tudása, képessége szerint saját munkájában. Itt és most. Így, csakis így lehet helyesen élni. S ehhez hozzátartozik a „miképp” lényeges kérdése is. Ez egyetlen tételben fogalmazható meg: úgy szólj, cselekedj, hogy soha, semmikor, semmilyen körülmények között semminek és senkinek ne árts, hanem csak hasznára légy.”

(Zoltai Miklós)

II. JÖVŐKÉPÜNK

A program szellemében a gyermek szükségleteinek, a szülők igényeinek figyelembevételével, a lehetőségeink kihasználásával egy tevékeny, inger gazdag, esztétikus környezet kialakítása mellett jó gyermeknek és felnőttnek lenni egyaránt.

- Olyan óvodát szeretnénk, ahol:
 - a legfontosabb a játszó gyermek tisztelete, elfogadása és megbecsülése,
 - minden és mindenki a gyermekekért van,
 - a szabad játékon keresztül jutnak el a gyermekek a rácsodálkozás, a felfedezés, az alkotás örömeig, az önmegvalósítás lehetőségéig,
 - a gyermekek biztonságban érzik magukat, melynek alapja a jól megalapozott szokásrendszer kialakítása és alkalmazása,
 - a játék, a mozgás, a változatos tevékenységek, az egyéni bánásmód biztosítják az örömteli óvodás éveket, melyben észrevétlenül alakulnak és fejlődnek képességeik, készségeik,
 - biztosítjuk gyermekeink számára a barátságos, esztétikus, cselekvésre motiváló környezetet,
 - a bábjáték komplex személyiségfejlesztő erejét kihasználjuk munkánk során,

- a gyermekek az edzés mindhárom módját kihasználhatják,
 - a gyermekek vízbiztonságot szerezhetnek,
 - esélyt kapnak a gyermekek a saját erősségeik felismerésére, sikerélmények átélésére,
 - a nemzetiségi kisebbséghez tartozó, valamint a migráns gyermekek jogainak és szükségleteinek egyenrangú tisztelete valósul meg,
 - az egyéni különbözőséget, másságot elfogadó légkör uralkodik, ahol biztosítva van az óvodapedagógusok és dajkák felelősségteljes, egyénre szabott nevelő, gondozó tevékenysége,
 - a dolgozók példát mutatnak beszédben, lélekben, hitben, tisztaságban.
- Olyan gyermekek nevelésére törekszünk, akikben kialakulóban van:
 - a reális énkép,
 - a kultúra,
 - a szülőföld szeretete és védelme,
 - az együttműködésre való hajlandóság, tolerancia,
 - a jó kapcsolatteremtő képesség,
 - a környezettel való aktív kapcsolat, a környezet védő életvitel,
 - a kritikus gondolkodás és döntőképesség
 - az empátia, a különbözőségekkel szemben és a feltétel nélküli elfogadás a mássággal szemben,
 - az önállóság, az érzelmi kiegyensúlyozottság,
 - a néphagyományok köré épülő tevékenységi rendszer személyiség formáló hatása,
 - szlovák nyelv és nemzetiségi hagyományápolás,
 - a kellemes légkörben végzett testedzéssel, a változatos eszközök alkalmazásával a rendszeres mozgás iránti igény,
 - a féltő, gondoskodó, szeretetteljes nevelés hatására az egymáshoz való tartozás jó érzése.

Olyan gyermekek nevelésére törekszünk, akik a szeretetteljes gondozás, egyénre szabott értelmi fejlesztés, a szabad mozgás és játék keretei között biztonságban érzik magukat. Akik kellő empátiával, gyakorlati ismeretekkel, megalapozott szokásrendszerrel kerülnek ki az óvodánkból.

- Olyan partnerkapcsolatot kívánunk kialakítani:
 - amelyben figyelembe vesszük a társadalmi változásokkal összhangban a partnerek igényeit, elvárásait,
 - ahol korrekt nevelőpartneri kapcsolatot alakul ki a családokkal
 - ahol figyelünk egymásra, tanulunk egymástól,
 - ahol fontosnak tartjuk a folyamatos önképzést, tudásunk folyamatos fejlesztését, elhivatottságunk fenntartását és mélyítését,
 - ahol az emberi kapcsolatainkra a tisztelet, a nyitottság, a segítőkészség, az együttműködés és az együttgondolkodás a jellemző.

Az óvoda alaptevékenysége mindenekeelőtt a játék, melyben kibontakozik és fejlődik a gyermek teljes személyisége érzelmi-, értelmi- és szociális téren egyaránt. Nevelésünk célja, az egyéni különbözőségek, a másságot elfogadó óvodai légkör megteremtése.

A Mi óvodánkban az egyenlő hozzáférés biztosításával erősítjük a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartását. A gyermekeknél az eltérő érési ütemeknek megfelelően vesszük figyelembe az egyéni képességek alakulását. Minden tettünkkel és megnyilvánulásunkkal a családias, gondos és szeretetteljes légkört közvetítjük. Így biztosítjuk a gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvodai alkalmazottak közössége egységesen vállalja minden egyes kisgyermek kompetenciáinak fejlesztését. Megkülönböztetett figyelmet fordítunk minden kisgyermek beszédére, szokás és szabály tudatának kialakítására, testi, lelki, szellemi fejlődésére.

Ez az óvodai élet valamennyi tevékenységének megszervezésében és az egyes gyermekek igényeinek kielégítésében megnyilvánul.

„Milyen embert is akarunk formálni? A válasz egyszerű! Egészséges testű, akarat erős, jó ítélőképességű, értelmes, tette kész, szép célokért hevülő és áldozó embereket, akik meg tudják érteni és élni a szépet és a nagyot minden téren! Akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal, akik megértik a dolgok összefüggéseit, akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek, amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon és jó akaraton épülhet.”

/Szentgyörgyi Albert/

1. Gyermekkép

A gyermek fejlődő személyiség - s mint valamennyi ember, megismételhetetlen, csupán egyszer létező, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

A személyiségének szabad kibontakoztatásában a körülötte lévő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van.

A gyermek életében a legfontosabbat - a játékot - életszükségletként, emberalakító komplex tevékenységként kezeljük.

Fontosnak tartjuk a gyermekkor „itt és most élményét” a gyermek fejlődésének ismeretét, beleértve az egészségügyi állapotát, testi, lelki és szociális fejlődését.

A gyermeket az érzelmei vezérik. Az érzelem a gyermeki érdeklődés egyik irányítója, mozgató ereje, így érzelmi állapota mindig a cselekvés akaratának elindítója. Munkánkban e tényrt figyelmen kívül nem hagyhatjuk.

A gyermekek között meglévő különbségek ismeretében erősíteni kívánjuk az egyediséget. Figyelembe kell vennünk, hogy a különbözőségek elfogadásának tiszteletére nevelést, melynek legjobb lehetősége maga a közös játék.

Olyan együttműködést alakítunk ki, hogy mindkét nem egyaránt részt vehessen az óvodai életben. Továbbra is tudatosítjuk a nemi identitást a gyermekeknél, úgy hogy tisztában legyenek a nemek közötti különbségekkel.

Hagyjuk, hogy a gyermek saját tempója szerint fedezze fel a világot, dolgozza fel tapasztalataiból származó élményeit.

Munkánk során mindig a gyermek pozitívumaira építünk, a gyermek jogait maximálisan tiszteletben tartva.

Arra törekszünk, hogy őszinte, odafigyelő, egymást segítő, biztonságot és befogadást sugárzó légkörben, derűs, humorral teli boldog gyermekkorot biztosítsunk minden gyermek számára. Ez vonatkozik a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH), a sajátos nevelési igényű (SNI), a nemzetiségi kisebbséghez tartozó és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeire egyaránt.

„Nevelni csak úgy tudunk,
ha látjuk a gyermekben
a felnőttet, akivé lesz.”

/Mérei Ferenc/

2. Óvodakép

A programunk a „testi - lelki - és szociális érettség” összhangjára épül, és ezen keresztül a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására irányul.

Testi érettség:

Az egészséget értéként kezeljük. Az egészséges testi fejlődés, az erőnlét, edzettség, az életkori sajátosságokból adódó mozgásigény maximális kielégítése, jó közérzetet, biztonságot, szokás- és normarendszer megalapozását, az egészséges életmód iránti igény kialakulását eredményezheti.

Lelki érettség:

Önmagunkkal és másokkal szembeni tiszteletet, toleranciát, olyan biztonságérzetet és szeretetkapcsolatot feltételez, melyben érzi a gyermek a környezetétől kapott pozitív megerősítéseket, azt az érzelmi állandó támaszt, amire fejlődéséhez szüksége van.

Természetes érdeklődéséből és kíváncsiságából eredően szabadon szemlélődik, tapasztalatokat szerez, cselekszik, tevékenykedik, beszél és gondolkodik. Egyéni és közös élményein keresztül a felnőttek, majd társaik utánzásai után maga is felfedezéseket tesz, sok mindennel próbálkozik, élethelyzetekben, tevékenységekben felismerésekhez jut. Óvodáskor végére a pszichikus funkciók intenzív fejlődésének eredményeképp képessé válik a szándékos figyelve felerősödése által az iskolai tanulásra.

Szociális érettség:

A gyermek közösségben él az óvodában. A jó közösségben kialakul az önérvényesítés és az alkalmazkodás helyes aránya, az „értelmes rend”. A csoport szokásainak, szabályainak kialakításában a gyermekek is aktív résztvevők, így azok megtartása is könnyebb számukra.

Arra törekszünk, hogy a gyermek alakuló kapcsolata pozitív érzelmi töltésű legyen úgy a felnőttel, mint a gyermektárrsal egyaránt. Utánzás útján, saját tapasztalatain keresztül, természetes élethelyzetekben tanulja meg az együttműködés és együttélés szabályait.

A személyiség kibontakoztatásának feltétele egy olyan közeg, amely épít a gyermek önállóságára, a felnőtt - gyermek kapcsolatra és a csoport segítő erejére.

Mindezek eredményeként a gyermek belép a lassú átmenetnek az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá válik.

Ha a három „egység” valamelyike sérülést szenved, akkor a gyermeki fejlődésben érezteti hatását. Ilyenkor a problémára fel kell figyelni, de nem elegendő a tünetek észlelése, feladatunk az okok feltárása, s azok megszüntetése.

Nem hagyjuk figyelmen kívül, hogy a gyermek nevelésében a család az elsődleges, az óvoda kiegészíti a családi nevelést. A program megvalósítása során a szülőkkel való együttműködésre törekszünk.

3. Az óvodapedagógusok és munkatársaik

Pedagógusképünk: olyan óvodapedagógusok, akikre a humanizmus, pedagógiai optimizmus, gyermekszeretet, elkötelezettség, a jövő iránti felelősség jellemző. Jól együttműködő, toleráns, egymás egyéniségét kiegészítő partnerkapcsolat kialakítására törekszik.

Az alkalmazott pedagógiai intézkedéseinknek a gyermek személyiségéhez kell alkalmazkodnia.

Az óvodapedagógus - mint modell - legyen:

- hiteles
- megjelenésében igényes, halk szavú,
- nyugalmat, elfogadást, megértést, szeretetet, vidámságot árasztó,
- a gyermek adottságaiból eredő másságot tiszteletben tartó,
- toleráló,
- az átlagtól eltérő képességek és személyiségvonások problémáit felismerő- szükség szerint segítséget nyújtó,
- a személyes érzelmi kötődések kialakulását, megerősítését elősegítő,
- a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzését, ápolását, erősítését képes biztosítani,
- a pedagógiai munkához és az élet kérdéseihöz értő módon, kreatívan viszonyuló, önálló döntéseket hozni tudó és azért felelősséget vállaló.

Egész napi munkája során juttassa kifejezésre:

- a gyermekkel kapcsolatos együttérzését, szeretetét (empátia),
- a játékoságra való hajlamát, a „játszani tudás” képességét,
- a gyermek iránti bizalmat, bátorítást, „támogató” következetes magatartását,
- egészséges optimizmusát, pozitív beállítottságát, sikerorientáltságát,
- pedagógiai, pszichológiai ismeretekben, gyakorlati jártasságokon alapuló óvodai szakértelmét,
- a gyermekek kommunikációjának megértését,
- a gyermek változó testi-lelki-szociális szükségleteinek kielégítését,
- a szlovák nyelv tudatos, folyamatos használatát, a mindennapi szituációk, tevékenységeken keresztül, megfelelő hangzás, mimika, gesztus kíséretében,
- kulturális magatartásából eredő etikus, esztétikus magatartását és viselkedését,

- igényét önmaga megismerésére személyiségének fejlesztésére,
- a vele kapcsolatba kerülő személyekkel szemben kifejezésre jutó tiszteletét, probléma- és feladatérzékenységét,
- a rábízott gyermekek fejlődése-fejlesztést elősegítő értékek, eszmék, normák közvetítését,
- jó szervező- és figyelemmegosztó képességét.

Munkatársak

- A jó óvodapedagógusi modell követői legyenek viselkedésben, magatartásban, elhivatottságban, a kommunikatív képességekben, s a rájuk bízott munka minden fázisában. Az óvodai közösség érdekeit figyelembe véve mindig teljes felelősséggel, alázattal - de nem alázatosan - végezzék komplex munkájukat.
- A gyermekszeretet mellett az önképzés, az önművelődés, az innováció éppúgy hozzátartozzon személyiségükhöz, mint a tolerancia, helyzet-felismerési és empátiaképesség.
- A gyermekek metakommunikációs üzeneteit értsék, maguk is tudjanak élni vele a nevelés teljes folyamatában.
- A gondoskodás, a különleges védelem hassa át mindennapi munkájukat

III. KAZINCZY-LAKÓTELEPI ÓVODA

Az óvodai nevelés és fejlesztés átfogó, globális terve

„Gyönyörű, ha az ember célba lát,
És el is éri azt, tűzön-vízen át.”

/Ibsen/

1. Nevelési feladataink

- **Az egészséges életmód igényének kialakítása**, melyben a testi és lelki egészség gondozása, óvása és megőrzése egyaránt fontos. Az óvodapedagógus a szülővel együttműködve, bizonyos esetekben szakemberek bevonásával valósítja meg a testi, lelki nevelési feladatokat.
- **Érzelmi nevelés**, melynek során érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, élményszerzés lehetőségét biztosító, játékra, öntevékenységre motiváló esztétikus környezet megteremtésével a gyermek érzelmi fejlesztését megvalósíthatjuk.
- **Szocializáció** terén a társas kapcsolatok alakítása gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt viszonylatában, mely elősegíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak fejlődését és a különbözőségek elfogadására irányuló nevelést.
- **Az anyanyelvi nevelés** keretében az anyanyelv ismeretére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása és ösztönzése. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- **Az értelmi nevelés** során a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakoroltatása, valamint a gyermek érési üteméhez igazított egyéni képességfejlesztés

és a kreativitás fejlesztése.

- **A sajátos nevelési igényű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek testi, lelki megsegítése, érzelmi támogatása, differenciált egyéni fejlesztése, szükség esetén speciális szakemberek bevonásával.**

„Boldogságunk kilenctized része,
kizárólag egészségünkön nyugszik”.

/Arthur Schopenhauer/

2. Nevelésünk alapvető keretei

2.1. Az egészséges életmód kialakítása

Célunk:

A családi szokásokat figyelembe véve a gyermekek életkorának megfelelő helyes életritmus és egészséges életvitel igényének kialakítása, a rendszeres tevékenységek biztosításával a testi-lelki fejlődés segítése.

Feladatunk:

- A gyermekek gondozása.
- Gondoskodás a testi szükségletek és a mozgásigényük kielégítéséről.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés szokásrendjének alakítása.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, betegségek megelőzése.
- Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi-, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Egészséges, biztonságos, esztétikus környezet megteremtése
- Környezetvédelemi- és a környezet megóvására irányuló szokások, és a gyermekek **környezettudatos magatartásának kialakítása.**

2.1.1. A gyermekek gondozása

A gondozás a **gyermek** olyan **szükségeit elégíti ki**, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul testi-lelki egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához.

Fontosnak tartjuk a **gyermek-óvodapedagógus-dajka kapcsolatára**, a kellemes, nyugodt légkörre alapozva a gyermek komfortérzésének biztosítását, amely minden tevékenységhez szükséges.

Bensőséges, testközeli **gyermek-óvodapedagógus-dajka pozitív kapcsolat kialakítása**, szükség szerinti segítségnyújtás a tevékenységek végzésekor, szóbeli megerősítéssel **bátorító (elismerő) nevelés.**

Az óvodába lépéskor a gyermekek az önkiszolgálásban különböző fejlettségi fokon állnak és eltérő ütemben fejlődnek. Célunk az, hogy a gyermek saját cselekvőképességéhez viszonyítva, egyéni fejlettségétől függően eljuthasson az optimális szintre az óvodáskor végén.

Az eredményes gondozás érdekében nevelőtársi viszonyban, **jó partnerkapcsolatban működünk együtt a családdal**. Minden egyes családdal külön megtaláljuk bizalmat ébresztő, elfogadó magatartásunkkal a kapcsolatteremtés, az együttműködés és a segítség legmegfelelőbb módját.

A gyermekek óvodába lépése előtt családlátogatás alkalmával tájékozódunk az otthoni körülményekről, szokásokról, életvitelről. Nagyon hasznos a bölcsődéből hozott szokások ismerete is.

A környezeti tényezők segíthetik vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását. Ezért rendkívül fontos, hogy az óvodánk feltételrendszere, szokásrendje, nevelési hatásai elősegítsék azt, hogy a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően képes legyen a környezethez való legoptimálisabb alkalmazkodásra.

Integrált nevelés során speciális egyénre szabott fejlesztő programok alapján történő megsegítéssel a hátrányokat csökkenthetjük.

2.1.2. A fejlesztés tartalma

- **A helyes életritmus**

A helyes életritmust az életkori- és egyéni sajátosságoknak megfelelően fokozatosan a családdal együttműködve alakítjuk ki.

A napi életritmus, a rendszeres, megszokott időben végzett tevékenységek (pihenés, étkezés) visszahatnak az életfolyamatokra.

A gyermekek az oldott, kellemes légkörben szívesen végzett tevékenységeket nem érzik fárasztónak. A különböző tevékenységek változása pihentet.

A gyermekek óvodában töltött idejét élettani szükségleteik figyelembevételével tervezzük.

A jól szervezett, de rugalmas napirend a gyermekek kiegyensúlyozott életritmusának, biztonságérzetének záloga.

Az ősz a szokásrendszer megalapozásának ideje. Kerüljük a túlzott, mindent szabályozó szabályozást. A mindig-mindent behatároltság megöli az önállóságot, a kezdeményezést, a gyermeki szabadságot.

A folyamatos napirend rugalmasságával lehetővé teszi, hogy egyéni tempó, teljesítőképesség, egyéni igény szerint végezzék a gyerekek a tevékenységeket.

- **Táplálkozás**

Az egészség megőrzése, betegségek megelőzése szempontjából fontos a korszerű táplálkozási szokások megalapozása már óvodás korban.

A helyes táplálkozás biztosítása különösen jelentős, hisz a szervezetben több sejt keletkezik, mint amennyi elpusztul, a szervek és a szervrendszerek tökéletesednek. Az étrendről tájékoztatást adunk a szülőknek. Elfogadjuk a szülők felajánlását (gyümölcs, zöldség, ivólé, méz, teafüvek, befőtt)

Az étkezések körülbelül azonos időpontban, 3 órás időközökre elosztva kulturált körülmények között zajlanak. A tízórai és az uzsonna folyamatos, az ebéd kötött időtartamú, de figyelembe vesszük a gyermekek tempóját. Folyadék (víz, tea) egész nap a gyermekek rendelkezésére áll.

Az önálló étkezés, az önkiszolgálás szokásainak kialakítását fokozatosan, nagy tapintattal végezzük, megfelelő időt hagyunk a gyermekeknek a tevékenységekre. Az étkezés feltételeinek biztosításában maguk a gyermekek is részt vesznek (önkiszolgálás, naposi munka).

Korukhoz és egyéni fejlettségükhöz mérten különböző szinten kiszolgálják magukat az étkezéshez szükséges eszközökkel. Megfelelően használják az evőeszközöket, egyre önállóbban szednek az ételből, öntenek a kancsóból.

Az étkezéssel kapcsolatos szokásokat két nagy csoportra osztjuk. Megtanítjuk a gyerekeket az evőeszközök használatára, a terítésre, az asztal melletti kulturált viselkedésre. A másik feladat szoros együttműködést kíván a szülőkkel. A rossz étvágyú és az ételben válogatós gyermeket türelemmel, szeretetteljes beszéddel, határozottan próbáljuk rávenni az étel megkóstolására, kis adag elfogyasztására. Étkezés közben vagy azon kívül a gyermek annyi folyadékot ihasson, amennyit kíván. Fontos az alapos rágás, nyugodt tempójú, nem kapkodó evés.

Különösen figyelmet fordítunk az esztétikus terítésre (abrosz, dupla teríték, kistányér, megfelelő evőeszközök, csemegés tálka). A higiéniai szabályokat a nyári élet folyamán is betartjuk az udvaron történő tízórai és uzsonna elfogyasztásakor. Az óvodai ünnepek hangulatát fokozhatjuk azzal, hogy közösen készítünk gyümölcssalátát, ivólevet, vagy süteményt sütünk.

Heti rendszerességgel úgynevezett vitamin-napokat tartunk, hogy a gyermekek a közösségben megismerkedjenek a számukra eddig ismeretlen ízekkel, az elkészítés módjával, a nyersanyag beszerzésével. Ilyen alkalomkor kerül sor a saját, vagy a piacon közösen vásárolt zöldségfélék feldolgozására, elfogyasztására, a téli gyümölcs-zöldségfélék eltevésére.

Biztosítjuk a speciális diétára szoruló gyermekek ellátását, igény szerint a kórház konyhájáról. Figyelembe vesszük az egyéni érzékenységet (tejcukor allergia stb.)

- **Testápolás**

A testápolás a gyermek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakítását szolgálja.

Törekszünk a dajkákkal együtt a bensőséges kapcsolat kialakítására, a következetességre, alkalmazkodunk a gyerek egyéni fejlettségéhez, igényéhez, az otthoni és a bölcsődei szokásokhoz.

A beszoktatás ideje alatt megismertetjük a gyerekekkel a mosdó használatát, a testápolási szokások sorrendjét, technikáját.

A gyermek tisztaságigényének kialakításához szükséges alapvető feltételeket és eszközöket biztosítjuk (folyékony-szappan, fogkrém, körömkefe, papír zsebkendő, wc- papír, szalvéta, esetleg papírtörölköző).

A gyermekek a tevékenységeket (kézmosás, fogmosás, orrtörlés, mosdó-, wc- használat) bármikor szükségleteiknek megfelelően segítséggel vagy önállóan elvégezhetik, ügyelünk itt is a fokozatosság betartására. A testápolás alkalmával a tisztálkodási eszközök használatát megismertetjük, a műveletek technikáját gyakoroltatjuk. A 8 csoport közül csak 6 csoportnak van elkülönített mosdóhelyisége. 2 csoportnak pedig közös mosdó- és fallal, függönnyel elválasztott wc helyisége van. Rugalmas szervezéssel törekszünk a zsúfoltság kiküszöbölésére.

Az önálló testápolást az óvodába lépéstől kezdve biztosítjuk, de mindaddig végezzük velük együtt, az egyéni fejlettségtől függően a teendőket, amíg nem biztosak a napi élethez szükséges szokások sorrendjében.

Mossanak kezet wc használat után, étkezés előtt, a kezüket szennyező tevékenységek után. Használják a körömkefét, és a saját törölközőjüket. Ebéd után mossanak fogat. Hajuk, körmük legyen mindig ápolat. Nagy gondot fordítunk a zsebkendőhasználatra. A gyermek akkor mehessen ki wc-re, amikor akar, erre a dajkák figyeljenek oda, legyenek készenlétben, ha a

gyermek tisztálkodni vagy wc-re megy. A mosdókban a gyermekek személyes dolgai elkülönítetten, jellel ellátva vannak.

- **Öltözködés**

Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, de fejlesztheti a gyermek ízlését, önállóságát is.

Kérjük mindig a szülőket, hogy a gyermekük öltözéke legyen mindig célszerű, réteges, álljon összhangban az óvodai étellel és önállóságukkal. Kényelmes a szabadidőruha, póló, biztonságos cipő, pamut-zokni stb. Az időjáráshoz és a gyermek igényéhez naponta kell megválasztani a gyermek tiszta ruháját és lábbelijét. Veszélyes lehet a túlóltóztatásból adódó leizzadás. Kabátban soha nem várakoztatjuk a gyerekeket. Nagyon egészséges, ha nyáron néha mezítláb szaladgálnak.

Az öltözők száma megegyezik a mosdóhelyiségek számával. Kerüljük a zsúfoltságot. A gyermekek ruhája vállfás zsákon van, kérjük a szülőket, hogy gondoskodjanak váltóruháról, fehérneműről. Igény szerint tartalékruhát biztosítunk az arra rászoruló gyermekeknek.

A váltócipő ne legyen csúszós talpú laza mamusz, papucs, mert ez a viselet lúdtalpat és balesetet idézhet elő. Minden gyermeknek külön tornaszákban van a felszerelése.

A délutáni pihenéshez pizsamába öltöznék át, a levetett ruhájukat kosárba helyezik el.

Az öltözködés szokásainak kialakítása életkorral összefüggő sajátosságokat hordoznak. A készségek kialakításához egy sor cselekvéssor gyakorlása útján vezet az út. Az öltözködéshez kapcsolódó felnőtt segítségek, türelmes magyarázatok csak fokozatosan kapnak igazi értelmet.

A jó hangulatban folyó öltözködés, az óvodapedagógussal, dajkával együtt végzett cselekvés öröme, fokozatosan egyre önállóbb eredményeket vált ki. Sok dicsérettel juttatjuk a gyermekeket sikerélményhez.

Jó empátiás készséggel megérezzük, hogy mennyit kell segíteni a kisgyermeknek. Az önállóságukat nem sértjük meg, arra szoktatjuk a gyermekeket, hogy ők kérjék a segítséget.

- **A mozgás**

A gyermek harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában valósul meg. Fejlődik nagymozgása, finommotorikája, szem-kéz koordinációja, testséma ismerete.

A gyermek mozgásigényének kielégítését és fejlesztését a testnevelési foglalkozások és a szabadban, csoportszobában, tornaszobában végezhető különböző mozgásos tevékenységek szolgálják.

A mozgás kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését. Hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének növeléséhez.

A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, ehhez kapcsolódó szabályok megtanulásával, megfelelő terheléssel, az aktivitási szintek változtatásával a gyermekek testi képességeinek fejlesztése hangsúlyos.

A gyakorlások során egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket.

A terek bemozgásával téri tájékozódásuk, a térben való eligazodásuk fejlesztése, balesetek megelőzése történik.

A gyermekek a szabad levegőn, a csoportszobában és a tornaszobában illetve teremben annyit mozoghatnak, amennyire egyénileg igényük van.

Az óvodába kerülő egészséges gyermek szeret ugrándozni, futkározni, csúszni-mászni. A mi szemléletünktől és a megfelelő feltételek megteremtésétől függ, hogy megmarad-e a

természetes mozgáskedvük. Fontos feladatunk, hogy megőrizzük, ha szükséges, felkeltsük ezt a mozgáskedvet és tudatosan építsünk rá.

A gyermekek napirendjét úgy alakítjuk, hogy egész nap biztosítjuk számukra a megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekre a csoportszobában, a tornaszobában és az udvaron egyaránt.

Az udvaron jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozognak. Mozgáskoordinációjuk fejlesztését a mászóakák, csúszda, sporteszközök biztosítják. A rögzített mászóakák tanúsítvánnyal rendelkeznek.

A testi képességek kibontakozásának segítése terén fontos:

- a) Nagymozgások - finommotorika - szem-kéz koordináció - testséma percepció fejlesztése.
- b) A testi képességek - fizikai erőnlét, értelmi struktúrák és szociális képességek fejlesztése.

A szereken korlátozás nélkül engedjük őket mozogni fejlettségük és bátorságuk szerint. Elengedhetetlen, hogy tudjanak egymáshoz alkalmazkodni, amihez bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartása szükséges. A megfelelő, nem túl sok szabályozásra a gyermekeknek is szükségük van. Ezek alapján, ehhez igazodva mérik be kompetencia határaikat. Túl sok szabály betartására azonban még nem képesek. Ha túl vannak szabályozva, nem tudnak szelektálni és a legfontosabb szabályokat sem tartják be.

A rendszeres, örömmel végzett mozgással szoktatjuk őket az egészséges életvitelre.

Kirándulásokon, gyermeknapon, sportnapon ezt a szülőkkel együtt tesszük.

A jól szervezett séták a mozgásigény kielégítésén túl együttes élményt is jelentenek a csoport számára. A séta oldott és beszélgetésre ösztönző. Párosával csak addig járnak, amíg ezt a biztonságos közlekedés megkívánja.

• **Edzés**

Az edzés lehetőségét minden évszakban a szabad levegőn való tartózkodással használjuk ki, figyelembe véve a gyermek ellenálló képességét.

A levegő, a víz, a napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Ennek érdekében lehetőség szerint minél több időt kell a szabadban tölteni az időjárásnak megfelelő ruházatban.

A légfürdőzésnél minél nagyobb szabad testfelületet teszünk ki a levegő hatásának (pl. tornaruhában végzett testnevelés). A szabadban töltött idő alatt az árnyas fák megvédik a gyermekeket a nap káros hatásaitól.

Meleg időben mezítláb, fürdőruhában, kalapban, napellenzős sapkában lehetnek a gyerekek.

A nap káros hatásainak kiküszöbölésére napernyők találhatóak az udvaron. Napvédő krémet használunk.

A téli időszakban kihasználjuk a tél adta játéklehetőségeket (szánkózás, csúszkálás).

Fontos feladatunk az egészség megóvása, megőrzése, betegségek megelőzése, immunrendszerünk erősítése.

- **Pihenés, alvás**

A gyermekek alvásigénye 10-12 óra. A gyermek akkor aludt eleget, ha felébresztés nélkül kel fel. Igyekszünk meggyőzni a szülőket arról, hogy az esti tv-nézés, videózás ne rövidítse le a gyermekek alvásigényét.

A gyerekek alvásszükségletének egy részét az óvoda elégíti ki. Minden csoportban megteremtjük a nyugodt pihenéshez szükséges feltételeket (folyamatos légcserre felső bukóablakon keresztül, nyugalom, sötétítő függöny).

Mindig egy mesével, altató mondókéval csendesítjük le, nyugtatjuk meg a gyermekeket. Csővázás vászonágyakon illetve szivacson fekszenek saját ágyneműjükben. Tiszteletben tartjuk a gyermekek alvási szokásait (kedvenc játékok, apróbb tárgyak, kendő). A különböző alvásigényeket figyelembe vesszük.

Az altatás hangulatához illő miliő megteremtése (gyertyafény, megnyugtató mese, álomba ringató halk ének, esetleg zene, megnyugtatót segítő simogató kéz).

Legyen érték számukra a CSEND.

Aludni nem tudó, illetve a kevesebb alvásigényű gyermeknek a napi szükséges pihenési idő után csendes, az alvókat nem zavaró tevékenykedés biztosítása.

2.1.3. Egészségvédelem

A gondozási, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása, megvalósítása elősegíti a gyermek testi-, lelki egészségének megóvását. Ezen kívül nagy hangsúlyt fektetünk a higiénés szabályok betartására: a környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerint fertőtlenítés, háromfázisú mosogatás, zöld növények elhelyezése, huzatmentes levegőztetés, nyugtató hatású színharmónia.

Ha az óvodánkban megbetegszik egy gyermek azonnal értesítjük a szülőt. Amíg nem érkezik meg, gondoskodunk róla (lázcsillapítás, megkülönböztetett felügyelet). Baleset esetén elsősegélyben részesítjük a gyermeket és értesítjük a szülőt.

Fontos feladatunk információt szerezni a ritkán előforduló, az óvodai közösségbe kerülést nem akadályozó betegségi állapotok regisztrálása (allergia, asztmatikus tünetek, lázgörcs hajlam, cukorbetegség, műtétek stb.)

A védőnő tisztasági vizsgálatot végez. A 3. éves orvosi és védőnői státuszlapot csatoljuk a fejlődési naplóhoz.

Minden csoportban van kötszer, lázmérő, gyógyszer, a nevelői szobában mentőláda. Az éves munkavédelmi szemlével a balesetek megelőzésére törekszünk.

Eszközök, használati tárgyak ellenőrzése, karbantartása, hibaforrások megszüntetése.

A gyermek tevékenységének folyamatos figyelemmel követése.

Önmagukra és társaikra figyelő egészségvédelemre való nevelés, folyamatos balesetvédelmi tájékoztatás gyermekek számára.

2.1.4. A gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása

Az egészséges életmód alakításának színtere:

- csoportszoba és kapcsolódó helyiségek
- tornaszoba, illetve terem

- udvar

Az óvodában olyan esztétikus, tiszta, tágas, gazdag tárgyi környezetet szeretnénk kialakítani, amely kedvezően befolyásolja gyermekeink egészséges életmódjának alakulását.

A Kazinczy Óvodában a csoportszobák tágasak, udvarra néző hatalmas ablakkal.

Minden csoport más-más arculatú, esztétikus, gyermek-centrikus, megújulásra képes. Többfunkciójú, mivel a játék, étkezés, pihenés egy helyen zajlik. Az ízléses textíliák, növények, dekorációk otthonosságot, meleget árasztanak.

Figyelünk rá, hogy elegendő hely legyen a mozgásfejlesztő játékeszközök elhelyezéséhez, ugyanúgy mint a nyugodt pihenéshez és a játszósarok kialakításához.

A helyiségekben található nagyméretű tükrök a gyermek testséma ismeretét segítik.

Az eszközök elérhetősége, azok biztonságos kezelése fontos a baleset megelőzése szempontjából.

A hőmérséklet 22 C. fok körüli, ami megalapozza a komfortérzetet.

A mosdóban minden gyereknek jellel ellátott fogmosó felszerelése, törölközője, fésűje van. A mellékhelyiségekben válaszfal és függöny van, amely az intimitást biztosítja.

Csúszásmentes a padló, ami a gyermekek testi védelmét biztosítja.

Az udvaron negyedszázados árnyas fák (platán, nyír, fenyő, hárs, dió), bokrok szűrik a levegőt, védik a gyermekeket a tűző naptól. Már óvodáskorban megtanulhatják szeretni, védeni a fákat, bokrokat és a madarakat.

A füves és betonos talajfelületek más-más célt szolgálnak. Az enyhén lejtős dombunk alkalmas a szánkózásra, változatos mozgásra. A homokozókat minden évben feltöltjük friss homokkal. Tavasztól őszig működik az ivókút. A babaházak és más növények védelmére állandóan tanítjuk a gyermekeket. A mászókákat, a padok, sportszerek festéséről gondoskodunk. Biztosítjuk az udvaron a vizuális tevékenységet, konstruáló és egyéb játéklehetőségeket is. Jó idő esetén a tízóraiztatást is itt oldjuk meg a dajkák segítségével.

Az udvarunk mindig tiszta, rendezett, amibe bevonjuk a gyermekeket is. Alakítjuk a környezet megóvására irányuló szokásokat. Intézkedési tervet dolgoztunk ki a környezetvédelemre irányuló szokásokra.

2.1.5. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek kiegyensúlyozottá, edzetté, testileg-lelkileg teherbíróvá válnak.
- Megtanulnak alkalmazkodni a körülményekhez, megfelelően mozogni, tájékozódni, mozgásuk összerendezettebb, harmonikusabb.
- Önállóan végeznek a személyükkel kapcsolatos tisztálkodási-, öltözködési teendőket. Tudnak mosakodni, fogat mosni, fésülni. Önállóan öltöznek, vetkőznek, ruhájukat ki- és begombolják, cipőfűzőjüket bekötik. Ruhajukat, ágyneműjüket rendben tartják. Felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Képesek lesznek szükségleteik felismerésére, kielégítésére, a mozgásigényük szándékos irányítására.
- Igényükké válik a higiénés szabályok betartása.
- Kialakul bennük a kulturált étkezés igénye, igyekeznek betartani az óvodában kialakított étkezési szokásokat. A kanalat, villát megfelelően használják, a kés használatával megismerkednek.
- Ügyelnek környezetük rendjének megóvására tisztaságára, az udvar, a csoportszoba, öltöző, mosdó rendjére.

„...kisgyermek testi-lelki szenvedése és hátrányos fejlődése indul meg akkor, ha kifogástalan ellátás, táplálás és ápolás ellenére nélkülözniük kell ... az érzelmi törődést, ... szeretetteljes gyengédséget, testkontaktust és közvetlen beszédet”.

/René A. Spitz/

2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása

Célunk:

A gyermek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása érzelmi biztonságot nyújtó környezetben.

Feladatunk:

- Olyan szeretetteljes, családi környezet megteremtése, ahol a gyermekekre közös élményeken alapuló, közös tevékenységek során pozitív érzelmi kapcsolat jön létre gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek között a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A természeti és társadalmi környezetünkben olyan feltételek megteremtése, melyben alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, ezáltal a reális Én-kép, pozitív értékrend, helyes viselkedés alakulására, teret engedve az önkifejező törekvéseknek.
- A sajátos nevelést és törődést igénylő gyermekek szocializációjának segítése.
- Szűkebb és tágabb környezetünk megismertetése, a szülőföldhöz való kötődés kialakítása.

2.2.1. A fejlesztés tartalma

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért fontosnak tartjuk a biztonságot nyújtó, derűs, családi légkör megteremtését.

Az első találkozás az óvodával, annak emberi-, érzelmi- és tárgyi környezetével szinte minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja a csoporthoz fűződő későbbi kapcsolatát. A gyermek óvodai beilleszkedése, későbbi szokásainak kialakítása nagyfokú nevelői tapintatot igényel. Bármely életkorban történik a **beszoktatás**, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás nemcsak a csoport óvodapedagógusaival, hanem az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény.

A gyermek zökkenőmentes beilleszkedéséhez a szülők együttműködését is meg kell nyernünk. Nagy körültekintést igényel a családból közvetlenül óvodánkba kerülő gyermekek beszoktatása, különösen 3-4 éves korban. Ezekkel a gyermekekkel az óvodapedagógus az otthonukban találkozik. **Családlátogatás** során informálódik a gyermek családban betöltött helyéről, érzelmi kapcsolatairól. Az **első szülői értekezleten** bemutatjuk a óvoda pedagógiai céljait, feladatait,

szervezési feladatokat beszélünk meg és helyt adunk a szülők egyéni kéréseinek, igényeinek. Felajánljuk a szülőknek, hogy lehetőségeiket figyelembe véve vegyenek részt a gyermekük beszoktatásában. Az a szülő, aki részt vesz gyermeke beszoktatásában belülről is látja az óvoda életét, jobban megbecsüli az óvodapedagógus nevelőmunkáját. A közös indulás jó alapot teremt a folyamatos, őszinte együttműködésre. Óvodánk lehetőséget teremt a bölcsődéből érkezettek egy csoportban való elhelyezésére.

A gyermek fejlődése, **társas kapcsolatainak alakulása - ami természetes szükséglet-** maga a közösségi élet, a tevékenységek rendszerében valósul meg. A közösségi élet tartalma ezekben, valamint az ezeket kísérő közös élményekben formálódik.

Mindezekhez **tevékenykedtető óvodai élet megszervezése** szükséges, ahol a közös élmények biztosítják a gyerekek együttműködését, amely formálja egymáshoz való viszonyukat. A névnapok, születésnapok megünneplése, színház-, múzeum-, könyvtárlátogatások, csoportkirándulások, séták- mind ezt szolgálják.

A felnőtthez fűződő viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Az óvodapedagógus elsősorú modell, példakép a társas viselkedés alakításában. A gyermekek felé nyitottak vagyunk, segítjük a barátságok kialakulását, a másság elfogadását, a sajátos helyzetből adódó különbségek elfogadását, az érzelmileg átélt közös feladatok megvalósulását. Az érzelmi hatások sokféleségét engedjük érvényesülni, szem előtt tartva azt, hogy a pozitív érzelmeket megerősítjük, a negatívakat visszatartjuk, fékezzük.

A gyermekek viselkedéskultúráját fejleszti a felnőttek jó példája, bátorítása, türelme, bizalma, szeretete. A gyermekek érzik, hogy az óvodapedagógus cselekedeteiben, szavaiban, mit és miért tart helyesnek, mit és miért utasít el, és mit vár el tőlük.

A gyermekek kezdetben érzelmileg, majd a belátás alapján **azonosulnak az értékrenddel**, amit az óvodapedagógus közvetít. Az azonosulás elősegíti a csoport közösségi formálódását. A gyermekcsoportban kialakulnak a közösségi együttélés szabályai, ami szükséges a reális Én-kép kialakításához.

Ez a 3-4 évig tartó fejlesztési folyamat törés nélkül, lassú átmenetet biztosít a nagyobb önállósághoz és az alkalmazkodáshoz.

2.2.2. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, játszanak együtt, képesek más csoporttal együttműködni.
- Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak betartása.
- Közös tevékenységekben aktívan vesznek részt.
- Figyelemmel, türelemmel hallgatják óvónőjüket és társaikat.
- A megkezdett tevékenységet kitartóan be is fejezik.
- Az önismeret fejlődése révén képessé válnak önálló helyzetmegoldásra.
- Társaik szokatlan megnyilvánulásait megértéssel fogadják (mátság).
- Örülnek a közösen elért sikereknek, élményeknek.
- Segítenek egymásnak, megbecsülik egymás munkáját, kezdeményezők, önállóak a konfliktus kezelésében (egyezkednek).
- Koruknak megfelelő szociális érettséggel rendelkezzenek.

„Magyar nyelvem szépen szóló
éhséget és szomjat oltó,
dobban lábam, lépek büszkén
ahogy szólok, az vagyok én.”

/Pető Kovács Júlia/

2.3. Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk:

- Oldott, biztosságot, elfogadást sugárzó környezetben, a beszédkedv, beszédöröm, biztonságos önkifejezés megalapozása, értelmi képességeinek fejlesztése
- Beszédkészség fejlesztése.
- A magyar nyelv szépségének, kifejezőerejének megismerttetése, szókinccsgyarapítás.
- A gyermek értelmi képességeinek alapozása, fejlesztése.
- Aktív cselekvéssel, érzelmi hatások felerősítésével eljuttatni a gyermeket a szimbolikus, egocentrikus gondolkodástól a szemléletes tapasztalatokon alapuló elvont gondolkodásig.

Feladatunk:

- A természetes beszédkedv meghagyása és elősegítése, érdeklődésre és kíváncsiságra építve (a javítgatás elkerülésével)
- Nyugodt, beszélgetésre alkalmas lehetőségek **mindennapos** biztosítása mellett rendszeres „**beszélgető-kör**” kialakítása - közlésvágy - befogadás egységének megteremtése, mások türelmes meghallgatása, kérdések, válaszok támogatása.
- Beszédmegértés fejlesztése a folyamatos beszédgyakorlás során.
- A gyermek beszédfejlesztése az anyanyelvi játékok, irodalmi alkotások által.
- A beszéd és a beszédet kísérő metakommunikációs jelzések összhangjának megteremtése.
- A beszédszervek védelme.
- A nem élettani beszédhibák javítása szakemberek segítségével.
- Az összefüggő, értelmes beszéddel a gondolatok világos, lényegre törő megfogalmazásával az **iskolai tanulás elősegítése**.
- Az emberi érintkezés legalapvetőbb szabályainak megismerttetése, természetes szituációkban történő alkalmazása.
- Udvariasság nyelvi formáinak gyakorlása /köszönés, bemutatkozás, kérések, stb./
- Érzelmi kifejezések gazdagítása /tekintet, távolságtartás, mimika, gesztus/
- Beszédfegyelem, hangerő szabályozása.
- Tapasztalatszerzésben segítő, motiváló környezet kialakítása.
- Természeti- és társadalmi környezetről életszerű természetes környezetben szerzett tapasztalatgyűjtés.
- A gyermek spontán szerzett és tudatosan irányított tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- Értelmi képességek fejlesztése:

- érzékelés
- észlelés
- emlékezet
- figyelem
- képzelet
- alkotó fogalmi gondolkodás
- Problémamegoldó és kreatív gondolkodás fejlesztése.
- A gyermek egyéni tempóját figyelembevevő differenciált fejlesztés /tehetséggondozás, kompenzáló nevelés, részképességek fejlesztése/.

2.3.1. A fejlesztés tartalma

Az értelmi és egyúttal az anyanyelvi nevelés minden tevékenységbe beleértendő, a konkrét cselekvések által megvalósítandó feladat.

A testi-lelki- szükségletek kielégítése az anyanyelvi neveléstől elválaszthatatlan, hiszen áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része. Beszélő környezettel, helyes minta- és szabálykövetéssel valósul meg.

Az anyanyelvünk jelrendszerét a gyermek elsődlegesen az anyjával való kapcsolatában, az első szociális közegében a családjában, utánzással, társas érintkezések során sajátítja el.

Az anyanyelv dallama és ritmusa a beszéd gyökere.

A beszéd nemcsak az érintkezés, a viselkedés-szabályozás, hanem a gondolkodás eszköze is, ezért fontos a folyamatos beszédhelyzet megteremtése.

Az óvodai nevelés tevékenységeivel kínálja a gyermeknek a változatos, cselekvésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségeit.

Az ismeretek rendszerezése, a tapasztalatokra és élményekre építés, a változatos élethelyzetekben való aktív részvétel együttes alkalmazása segíti elő az értelmi-, anyanyelvi fejlődést.

A gyermek tevékenységének az állandóságát a gyermek állandó érdeklődési vágya tartja fenn.

A cselekvés során a gyermekben kellemes testi érzés, jóleső belső érzélem támad.

Érzékszervein keresztül, a felnőtt bátorító megerősítése mellett szerzi a tapasztalatokat, az érzelmi benyomásokat, az őt körülvevő természeti- és társadalmi környezetről.

Az óvodapedagógus beszéde szemléletes, a gyermek számára érthető, tagolt, érzelmeket kifejező, gazdag szókincsű.

Azzal, hogy hogyan szól a gyermekekhez, modellt ad a többieknek. Az óvodapedagógus viszonya a gyermekhez meghatározza a gyermekek egymáshoz való viszonyát.

Az óvodában dolgozó felnőttek beszéde egymás között is mintaértékű legyen!

2.3.2. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Spontán és irányítottan szerzett tapasztalatai alapján ismereteit érthető módon nyilvánosságra hozza.
- Tevékenységének eredményét reálisan értékeli.
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére, a szándékos figyelemre.
- Tudja ismereteit rendszerezni, bővíteni.
- A közlésvágát és a mások türelmes meghallgatását egészséges egyensúlyba tartja.
- Törekszik a szép, érthető kifejezőmódra, jó artikulációra.
- Az udvarias nyelvi formákat ismeri és gyakorolja. Alkalmazza a kapcsolatteremtés elemi szabályait.
- Érzelmi jelzések gazdagítására alkalmazza a metakommunikációs jelzéseket.
- Hangzók ejtése tiszta.
- Közepes hangerővel beszél.

3. Az óvodai élet megszervezése és az óvodapedagógusok feladatai

3.1. Az óvoda csoportszerkezete

Az óvodánk csoportszerkezetének kialakításakor figyelembe vesszük a gyermekek személyiségét, a szülők igényeit és a gyermekközösségek összetételét.

Az azonos életkor szerint szerveződő csoportok és a vegyes életkorú csoportok szervezeti keretei egyaránt kedvező fejlődési környezetet nyújthatnak.

„Az egészséges fejlődés szilárd gerince a helyes napirend.”

/Kontra György/

3.2. Az óvodai élet megszervezése, napirend, hetirend

A szokás és szabályrendszer biztonságot ad, viszonyítási alapul szolgál. Igazodik a gyermek fejlettségi szintjéhez, támaszt nyújt a cselekvő gyermeknek és segíti az óvodapedagógus munkáját. Alapja a „külső-belső rend” megteremtésének.

Az ésszerű kereteket adó szokás - és szabályrendszer napirend - követő, tartalmi elemei az egészséges életmód, a társas kapcsolatok, a játék és a sokféle tevékenységrendszerben jelenik meg.

Az eredményesség szempontjából fontos a gyermekismeret és az óvodai dolgozók közötti összhang megteremtése.

A napirend hozzájárul a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtéséhez. Biztosítja a gazdag és változatos tevékenységüket, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő váltakozását. A jól kidolgozott napirend a maga rugalmas változásaival a párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek szervezésével lehetőséget ad az egész napos tevékenykedtetésre. A jól szervezett napirend a gyermekek kiegyensúlyozott életritmusának, biztonságérzetének záloga.

A napirend kialakításánál a következőkre figyelünk:

- A játéktevékenységen belül választható tevékenységeket szervezünk
- Biztosítjuk a folyamatos étkezés, önkiszolgálás feltételeit
- A napirend alkalmazkodik az évszakokhoz
- A különböző csoportok napirendjét úgy koordináljuk, hogy lehetővé tegye a csoportok tevékenységét
- A gyermekek napirendje a családban lehetőség szerint az óvodaival összhangban legyen, és harmonikusan egészítsék ki egymást
- Kiküszöböljük a felesleges várakozási időt, de az elkerülhetetlen várakozáshoz fokozatosan hozzászoktatjuk a gyermekeket
- A napirend rugalmassága tegye lehetővé az előre nem tervezett, de a gyermekek személyiségfejlődését szolgáló események beillesztését. Főbb kereteit azonban megtartjuk a gyermekek biztonságérzete, tájékozódása és a szokások alakulása érdekében.
- Meghatározzuk az étkezések kezdetét, a délutáni felkelés legkorábbi idejét (aki nem igényli az alvást nagycsoportban egyórás pihenés után felkelhet) csendben tevékenykedhet. Ez a szituáció rendkívül sok nevelési lehetőséget teremt. A gyermekek megtanulnak tapintatosan alkalmazkodni egymás szükségleteihez, igényeihez.

Az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartásával a nyári élet megszervezésénél lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit a szabadban élvezzék, és kötetlenebb formában biztosítunk változatos tevékenységet, lehetőséget a fejlődésre.

Napirend

6.00 - 12.00.	<ul style="list-style-type: none">• Beszélgetőkör• Játék a csoportszobában• Egyéni és csoportos tevékenységek, részképesség fejlesztése• Testápolás, folyamatos tízóraizás• A környezetben szerzett élmények, tapasztalatok feldolgozása• Játék a szabadban• Szervezett és szabad mozgás• A környezet tevékeny megismerése (mikrocsoportos megfigyelés, séta, munka, beszélgetés)
12.00 - 14.30.	<ul style="list-style-type: none">• Testápolás, ebéd• Csendes pihenő, mese, vers, altató
14.30 - 18.00.	<ul style="list-style-type: none">• Folyamatos ébresztő• Testápolás, folyamatos uzsonna• Egyéni és csoportos tevékenységek• Játék a csoportban vagy szabadban

Az időkeretek az életkortól és egyéb tényezőktől függően rugalmasan változnak, mindig szem előtt tartva: lehetőség legyen az elmélyült tevékenységekre, mindig időt hagyva a tevékenységek befejezésére, pontos elvégzésére.

Ez nem zárja ki, hogy egy elkezdett tevékenységet a következő napokban ne lehessen folytatni. Fontos a napirend zökkenőmentes megvalósításához az ésszerű szokás- és szabályrendszer, a szervezési feladatok átgondolt kialakítása.

Az évszakhoz igazodó napirendben az időkeretek rugalmasan alakíthatók - mindig szem előtt tartva a gyermek legfontosabb tevékenységét - a játékot, melyre a lehető legtöbb idő jusson.

A napirend rugalmasságával lehetővé válik, hogy egyéni tempó, teljesítőképesség, egyéni igény szerint végezzék a gyermekek a tevékenységeket.

Miután a tevékenységeket egyszerre kevés gyermek végzi, az óvodapedagógus jól megfigyelheti melyik gyermek, milyen szinten végzi a különböző tevékenységeket, és szükség esetén sor kerül az egyéni segítségnyújtásra is.

A heti ütemterv elkészítésénél a gyermekek életkorát figyelembe véve állítjuk össze a tervezett tevékenységek rendszerét. Minden óvodapedagógus saját csoportjára vonatkoztatva, alkalmazkodva más csoportok heti-rendjéhez. A heti ütemterv nem a napokhoz kötött tevékenységet jelenti, hanem egy-egy /környezeti/ téma köré csoportosított élmények,

tapasztalatok, ismeretek folyamatos feldolgozását, a különböző műveltségtartalmak komplex bekapcsolásával.

Naponta folyamatosan biztosítjuk a sokszínű tevékenységek választhatóságát, amelyek a szabad játék keretein belül szerveződnek.

4. Az óvodai élet tevékenységformái

„A gyermekben él a kompetencia iránti vágy, vagyis az a törekvés, hogy képesnek érezhesse magát egy adott játék keretében hatékonyan cselekedni, hogy hatást tudjon kifejteni a játék folyamatának alakulására, vagy a résztvevő társakra, valamint arra, hogy » ura legyen a helyzetnek «.

(Körmöci Katalin)

4.1. Játék

Célunk:

- Olyan gyermekek nevelése, akik aktív tevékenységen keresztül, a cselekvés gyakori átélésével, az egyéni vágyaik, ötleteik szabad kibontakoztatásával komplexen fejlődnek, s akiknek a játékban teljesedik ki a személyiségük.
- Játék közben képessé válnak a játszótársak megválasztására, problémák önálló megoldására, szerepek vállalására, szabályok alkotására.

Feladatunk:

- A gyermekek szabad játékának tiszteletben tartása, támogatása, túlsúlyának érvényesítése a játéktevékenység során.
- A játékhoz szükséges alapvető feltételek biztosítása: légkör, eszköz, élményszerzési lehetőség, hely, idő.
- Tudatos jelenlét a játéktevékenység folyamán.
- A társas kapcsolatok, kommunikáció, beszédkészség fejlesztése, a természetes beszédkedv elősegítése.
- A családokkal való együttműködés során tudatosítani kell a játék kiemelt jelentőségét.

4.1.1. A fejlesztés tartalma

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játékban formálódó szociális készségek és képességek, attitűdök, kompetenciák meghatározóak. A gyermek a maga módján gondolkodik a világról, a játék saját belső világából alakul! Ismeretei a külső világról és saját belső világáról annál tisztábbak, tagoltabbak lesznek, minél sokszínűbb, minél gazdagabb a játék, amelyben gyakorolja ezeket.

Így válik a játék kiemelt jelentőségű, a tájékozódó gyermeki kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játék - szabad képzettársításokat követő játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg szabadon, zavartalanul ki kell elégülnie.

A pedagógus játékban elfoglalt szerepe szempontjából megkülönböztetünk:

- szabad játékot és
- kezdeményezett játékot.

Szabad játék: a gyermeknek azon játéka, amely elindulásához, elkezdéséhez az első lépést a gyermek teszi meg, s a játékban mindvégig szabad elhatározása szerint cselekszik. A szabad játékban feloldódik a valóság korlátozó szerepe. A játék kísérletezés, nélkülözhetetlen sajátossága a spontaneitás.

A szabad játék olyan komplex tevékenység, melyben a gyermeki képzelet szabadon, kötetlenül szárnyalhat. Élményforrás, és egyben lehetőséget biztosít élmények feldolgozására, segíti a pozitív én-fejlődést és a szocializációt.

Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az *indirekt* játékirányítás lehetőségét.

Az indirekt játékirányítás:

- tudatosan megengedő,
- elfogadó,
- biztonságot és bizalmat adó,
- segítő,
- a gyermeki játékelképzeléseket támogató,
- kreativitást ösztönző,
- a gyermekek fejlődését megfigyelő,
- a gyermekek közötti kapcsolatok alakulását segítő.

Elengedhetetlen tehát a játék komolyságát kifejező és a közösen elfogadott, együtt formált szokásokat, normákat képviselő jelenlét - potenciális partnerként és játszótársként - a szabad játékban.

A különböző játékhelyzetek újabb és újabb döntéshelyzeteket idéznek elő számunkra, amelyek feltételezik a

- sokoldalú gyermekismeretet,
- a játék lényegének szem előtt tartását, annak megértését, elfogadását,
- a játékos beállítódást és a játékszeretetet.

Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

Kezdeményezett játék: az a játékforma, amely játszásához az első lépést a pedagógus teszi meg. Kezdeményezhetünk olyan játékot, amelyet aztán önállóan, szabadon folytatnak a gyermekek, s kezdeményezhetünk kifejezetten tanulási céllal játékot (Lásd „Tanulás” fejezetben illetve egy tevékenységformához kapcsolódóan pl. szenzitív játék a külső világ megismeréséhez), amelyben a pedagógus játékgondolásának érvényesülése a hangsúlyosabb.

Irányítás az kezdeményezett játékban:

- tudatosan előre tervező, kezdeményező,
- motiváló,
- inspiráló,
- vezető, a helyzethez igazodó jelenlét.

A játék feltételei:

a) A derűs, nyugodt légkör

Óvodánk általános követelményrendszere biztosítja a kulturált viselkedés és magatartásformák játékokban is érvényesülő normáit, ahol mindenki számára biztosított a játékokhoz való jog.

A derűs légkör jellemzői többek között: a nyugalom, a vidámság, a humor, egymás egyéniségét (vérmérsékletét) tiszteletben tartó, elfogadó viselkedésmód a felnőttek és gyermekek részéről.

A kiegyensúlyozott óvodai légkör alapvető letéteményese az óvodapedagógus, aki

- gondoskodó,
- szeretete védettséget adó,
- segítő,
- türelmes,
- empatikus és
- van humora is.

Meghatározó még:

- az óvodapedagógus játékokhoz igazodó magatartása,
- a továbbjátszás biztos tudata,
- a szervezettség és a viselkedési-, magatartási normák következetes meghonosítása és betartása,
- a gyermekek egymáshoz való szeretetteljes viszonya,
- a következetesség,
- a játszás lehetőségének tényleges biztosítása.

b) Játékeszközök,

amelyek inspirálóak, a gyermeki fantáziát kibontakoztatók, esztétikusak, választási lehetőséget biztosítók. Félkész illetve kész formátumúak, könnyen tisztíthatók.

Lehetnek:

- tematikusak (a felnőttek játék céljára készítették)
- többfunkciósak (pl. konstrukció készletek)
- anyagféleségek (homok, víz, kő, kavics, fa)
- a felnőttek használati tárgya, amik még játékokra alkalmasak (táska, kalap, kötény, stb.)
- népi játékok eszközei (természetes vagy előállított)

Az óvodában törekszünk arra, hogy gazdag játékeszköz kínálattal álljunk a gyermekek rendelkezésére, s mindezek beszerzésénél, készítésénél a következő értékeket képviseljük. A játékeszköz:

- örömet keltő és motiváló legyen,
- segítse a képességek és az érdeklődés kibontakoztatását,
- érthetővé tegye a gyermek számára a világot,
- önkifejezésre és a másokkal való kommunikációra készítessen,
- a valóság átalakítására és szimbolikus újratemtésére inspiráljon,
- őrzi, védi gyermekeink testi épségét (nem balesetveszélyes)

A gyermekek kedvenc játékaikat behozhatják az óvodába, melynek nevelő hatása van, fejlesztően hat a csoportra, jó lehetőséget ad a társas kapcsolatok alakulására (játék átadása, együttjátászás stb.)

c) Élményszerzési lehetőségek

A közvetlen, a gyermekekre ható környezet és a szervezett élmény- és tapasztalatszerzési alkalmak együttesen biztosítják a játék forrását. A különböző benyomásokat a gyermek másképp fogja fel, mint a felnőtt: az egészet észleli → majd a részleteket → ezt követően megkeresi az összefüggéseket. Feladatunk az ehhez való igazodás.

Lehetőségek az élményszerzésre:

- egyéni élmények és közös játék,
- a sokféle játékkismeret, amellyel az óvodába érkeznek a gyermekek,
- az óvodán kívüli tapasztalatszerzés (piac, posta stb.).

d) Hely, helyiség

Színterek: csoportszoba,
tornaszoba,
óvodai udvar.

Az óvoda területén kívül: alkalmászerűen játszó-, illetve kirándulóhely,
erdő, rét, folyópart.

Legyen ez szabad mozgásteret biztosító, variálható, kuckósítható, otthonos, állandó illetve ideiglenes, spontán szabad játéklehetőséget biztosító, ahol egyénileg vagy társakkal együttműködve, elmélyülten, zavartalanul lehet játszani.

Szabadban történő játék:

Az udvar, a kedvelt játszó- és kirándulóhelyek a sajátos lehetőségeikkel, hangulatukkal, kellékeikkel örömteli tevékenységek sokaságát biztosítják, ahol kedvezően alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok. Együttműködésre, elkülönülésre, a mozgásigény levezetésére - mászás, csúszás, futás, homokozás, pancsolás stb. - van lehetőség. Kihasználjuk az évszak adta lehetőségeket: télen szánkózunk, hógolyózunk, hóembert építünk, csúszkálunk a jégen; tavasszal alkalmászerűen versenyjátékokat, mozgásos játékokat kezdeményezünk, berendezzük - szépítjük a babakházakat; nyáron fürdünk, pancsolunk, sarazunk, csúszdázunk; ősszel terméseket gyűjtünk, azokból barkácsolunk, gereblyézzük a leveleket. Mindeközben alakul környezettudatos magatartásuk.

e) Játékidő, a játék ideje

Az óvodai napirendünk tükrözi a játékra, főként a szabad játékra fordítható időtartamot, a rugalmasságot, folyamatosságot és folytathatóságot. A gyermekeknek időt adunk, hogy szabadon kijátszhassák magukat.

A játék idejét befolyásolhatják:

- a játékformák,
- a játékaktivitás mértéke,

- a társas környezet ingerhatásai, a gyermekek érdeklődése a játék iránt,
- vérmérsékletük,
- képességeik és más egyéb tényezők.

Jelenlétünkkel az elmélyült játékot igyekszünk segíteni, s minden kisgyermeket eljuttatni az elmélyült játék élményének átéléséhez, az egyéni eltérések ismeretében (szocio-kulturális háttér).

Játékformák:

Gyakorló játék

A gyermek mozgásigényének, manipulációs vágyának, verbális gyakorlójátékának kielégítésére szolgál. Tárggyal vagy tárgy nélkül műveleteket ismételt, funkciókat gyakorol saját örömeire.

Szimbolikus szerepjáték

A gyermek élményeit, tapasztalatait, ismereteit, elképzeléseit, a hozzájuk fűződő érzelmeit, vágyait fejezi ki. A vállalt szerepeken keresztül jeleníti meg a valóságból, vagy a mesevilágból, a számára lényeges mozzanatokat. Meghatározó alappillér a fantázia, a mintha-helyzet, az utánczás és a szerep: a gyermek „átváltozást” játszik. Témáját a közvetlen, majd tágabb környezet, illetve a fiktív helyzetek adják.

Ide tartozik:

- a bábjáték → (az érzelmek és az önkifejezés eszköze)
- a dramatikus játék → (mozgáson, látványon, beszéden alapszik)
- a barkácsolás → (a szerephez szükséges kellékek önálló elkészítése)

Konstruáló játék

Az alkotójátéknak az a tipikus formája, amelyben a gyermek a környezet tárgyainak, eszközeinek kombinatív felhasználásával, megmunkálásával tárgyszerű alkotásokat hoz létre játékaikhoz, vagy csak az alkotás örömeért tevékenykedik. Ez a játékforma félúton van a játék és a munka között. Meghatározója a képzelet, célorientált.

A konstruáló játékba tartoznak:

- építőjátékok → tárgyak, eszközök rakogatása
- barkácsolás → szerszámok igénybevétele is lehetséges
- konstruáló játék → minta, rajz vagy saját képzelet szerint létrehozott alkotás.

Szabályjáték

Értelmüket a bennük lévő szabályok jelentik, amelyeket előre meghatározunk. Kötöttebb játékbeli magatartást igényel, mint egyéb játékok. A gyermek itt egyenlő partnere lesz a felnőttnek.

Szabályjátékaink felosztása:

- értelemfejlesztő,
- mozgásfejlesztő illetve sportjáték,
- szociális magatartást fejlesztő,
- nyelvi,
- zenei,
- szenzitív (matematikai, környezeti),
- modern technikához kapcsolódó.

Szociális jellege szerint:

- egyéni,
- csoportos,
- páros.

Fontosnak tartjuk, hogy érvényesüljön a szabályok betartásából származó „öröm”, a versenyszellem, az akadályok leküzdéséből származó sikerélmény, a játék komolysága, a társakkal való együttműködés.

Az anyanyelvi nevelés konkrét feladatai a játékban:

- A természetes beszédkedv meghagyása és elősegítése, érdeklődésre és kíváncsiságra építve (a javítgatás elkerülésével).
- A nyugodt beszélgetésre alkalmas lehetőségek mindennapos biztosítása mellett a közlésvágy - befogadás egységének megteremtése, mások türelmes meghallgatása, kérdések - válaszok érvényesítése.
- Olyan beszédhelyzeteket teremtünk, játéksituációkat alakítunk ki, melyben az anyanyelvi képességek fejlesztése is hangsúlyt kap.
- Az emberi érintkezés legalapvetőbb szabályainak megismerttetése, természetes szituációkban történő alkalmazása.
- Udvariasság nyelvi formáinak gyakorlása (köszönés, bemutatkozás, kérdések).

Óvodánkban elengedhetetlennek tartjuk a család szemléletének formálását (ha szükséges), meggyőzését a gyermek személyiségfejlődését befolyásoló játéktevékenység kiemelt jelentőségének elismerésében. Megismertetjük velük a játékfejlődés folyamatát, komplexitását, a játékfejlődés fordulópontjait. Segítünk és igyekszünk alakítani (szükség esetén) a szülők játékfelfogását, a játékhoz való pozitív viszonyukat. Rámutatunk a gyermekkel való együttjátás lehetőségeire, tanácsokkal, ötletekkel segítünk (ha szükséges) a játék otthoni feltételeinek megteremtésében, a megfelelő játékeszközök és egyéb feltételek biztosításában. Betekintési lehetőséget adunk a gyermekek óvodai játékába.

4.1.2. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Szükségletüknek és életkoruknak megfelelően szabadon választanak játékot.
- Közös játékba bekapcsolódnak, önállóak, kezdeményezők, a játékban örömeiket lelik.
- Képesek kitartóan, több napon keresztül egyazon játéktémában együttjátásni
- Szimbolikus szerepjátékaik során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani.
- Aktívan vesznek részt erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- Az ismert meséket eldramatizálják, elbábozzák.
- Képesek szabályjátékokat játszani, szabályokat betartani, problémahelyzetek megoldására vállalkoznak.
- Helyesen választanak adott játékformához anyagot, eszközt, képesek az idővel való gazdálkodásra.

- Saját elképzeléseiknek megfelelően próbálkoznak játékeszközök készítésével, konstruálnak, ezeket esetenként játékaikban felhasználják
- Képesek bonyolultabb építményeket létrehozni.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által elvárt viselkedési szabályok, a társak érdekeinek tiszteletben tartása.

„A gyermeki lélek elengedhetetlen velejárója
a romantika, az illúziók, a mesevilág.
Ha nem kapja készen, megteremti magának.”

/Vörösváry László/

4.2. Verselés, mesélés

Célunk:

- Változatos irodalmi élmények közvetítésével: a gyermeki fogékonyság megalapozása, érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének elősegítése - ezáltal a gyermekek személyiségének sokoldalú formálása.
- Helyes mintaadással az anyanyelv szépségének, kifejező erejének megismerésével: a biztonságos önkifejezés megalapozása, a kommunikáció különböző formáinak alakítása az óvodai nevelőtevékenység egészében.
- Báb munkaközösségünk a mindennapokban, illetve egy-egy előadás alkalmával a bábjáték vizuális hatásával együtt beszélt irodalmi élményt, zenei és táncélményt, mozdulatművészeti élményt is nyújtson a gyermekeknek.

Feladatunk:

- Az igényes válogatással a vers-mese iránti érdeklődés felkeltése, kibontakoztatása és fejlesztése a megfelelő érzelmi légkör megteremtésével.
- Az örömteli befogadáshoz állandó verselő-, mesélő hely kialakítása, a „csend szigetének” megteremtése.
- A céltudatos képességfejlesztést a játékos megőrzésével, a megfelelő motivációval, a játékos tevékenységek örömteli végzésével szélesítjük a gyermeki látókört. Fejlesztjük értelmi képességeiket (emlékezet, képzelet), erkölcsi érzelmeiket, ítéleteiket, magatartásukat, esztétikai fogékonyságukat, a pozitív személyiségjegyek megalapozását és a belső képalkotás jeleinek kialakítását.
- A gyermekek beszédkedvének fejlesztése, a nyelvi kultúra alapjainak lerakása, a nyelvi képességek életkornak és egyéni fejlettségének megfelelő fejlesztése.
- A báb segítségével élmény gazdag, alkotó légkör megteremtése, a befogadás élményének biztosítása.

4.2.1. A fejlesztés tartalma

A mesélés a kommunikációs képességfejlesztés legfontosabb eszköze. A vers játék a nyelvvel, az érdekes, szépen hangzó beszéddel. A mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi

kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. Az anyanyelvet nem grammatikai módszerrel, hanem a beszélő szándékát kitapogatva alkotja, gyúrja, tanulja meg a kisgyermek. Akkor érünk el fejlesztő hatást, ha a gyermek „befogadóból” maga is „előadóvá” válik. Az élmény a gyakorlat hatására játékában, nyelvi kifejezőképességében tapasztalható. Saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és /vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezése egyik módja.

Mindennapos kötetlen meséléseink, verseléseink, mondókázásaink tiszta forrásai: a magyar népmesekincs, a népköltészet, a népi rigmusok, altatók, mondókák, humoros vidám csúfolódók, mozgásos játékok, a mai magyar gyermekirodalmi alkotások, műmesék, klasszikus- és kortárs irodalmi művek, más népek gyermekirodalma a migráns gyermekekre tekintettel.

Az általános gyermeki igény megismerése után foglalkozunk a vers-mese lélektanának beható ismeretével, a szövegeket értelmezzük és megtanuljuk a hozzájuk tartozó mozdulatokat, mimikát, hangjátékokat.

Az alkalmak számbavételét, megkeresését, a hely megteremtését, a helyes arányt, váltakozást, az ismétlések gyakoriságát a csoportjukban dolgozó óvodapedagógusok döntenek el, tervezik meg.

A közösség nyugalmanak középpontja mi vagyunk, személyiségünktől nagymértékben függ az irodalmi alkotások élménnyé válása.

A báb segítségével megelevenedő anyag varázsa segíti a gyermeket a világ megismerésében, átlátható szimbólumrendszerével leegyszerűsítve fogalmazza meg az erkölcsi normákat, értékeket, általánosabb összefüggéseket. Követhető modellt ad, erősíti az összetartozás érzését.

Fontosnak tartjuk:

- a szabályos, szokásrendszer megismertetését, ezáltal a mesélés alatti csendet (legyenek tekintettel egymásra, a mesehallgatásra)
- a megfelelő érzelmi légkört, az azonosulást, átélést segítő atmoszféra megteremtését
- a szeretetteljes, érthető, könnyen követhető beszédmódot
- keveset, de gyakran ismétlődve, mondogatva
- a változatos tevékenységeken keresztül a valós élet szerepköreinek elsajátítását játékos formában (mese- vers, bábjáték, dramatikus játék, szituációs játék, történet és helyzetjáték, mímetikus játék)
- a mindennapos csendes pihenő előtti mesélést, a halk kellemes zenét, mely a megnyugtatót szolgálja
- a szükséges szemléltető- és játékeszközök kéznél- és rendben tartását
- az élménynyújtást segítő eszközök izlésességét, változatosságát, barkácsolását és folyamatos pótlását (mesekönyvek).

A vers, mese az anyanyelvi nevelés az érzelmi biztonság segítőeszköze a hét minden napján. A családi nyelvi környezetben való tájékozódásból kiindulva a gyerekek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kezdjük el a hatást kifejteni. Az ingerszegény környezetben élő gyermekekre különös figyelmet fordítunk, hogy minél több kellemes, pozitív, érdekes és örömteli élmény érje őket a vers, mese által. Szorgalmazzuk a mindennapos otthoni mesélés szükségességét, fontosságát, a személyes kontaktus előtérbe helyezését az audio-vizuális eszközökkel szemben.

A nyelvi fejlesztést a gyermekek élményeihez kapcsolódva tapasztalatszerzéssel kötjük össze:

- megfelelő időt és helyet biztosítunk, nyugodt légkört a beszélgetésekhez a napi tevékenységek során (beszédöröm, bátor megnyilatkozás, folyamatos beszéd gyakorlása)
- a gyermekek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének megfelelő beszédhelyzeteket teremtünk

- mintát nyújtunk személyes példamutatással a helyes, érthető beszédhez
- fejlesztjük a beszédészlelést, beszédmegértést, szókincsbővítését, mondathasználatot, a kommunikációs és metakommunikációs jelzések megértését

A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan figyelemmel kísérjük, szükség esetén szakember segítségét kérjük.

Az óvodai nyelvi, kommunikációs fejlesztés fő területei: beszédművelés, beszédfejlesztés, kommunikáció, illem, melyhez sokféle szakirodalmat használunk.

3-4 év: Az óvodába kerülő kisgyermek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz tapadnak. A lovagoltatók, simogatók, a felnőtt ölében, testközelében teljes biztonságérzetet adnak és a meghitt együttlét alatt úgy az érzelmi kötődést alakítják ki.

A versanyagot egyszerű mondókákból, ritmikus zenei hatású versekből állítjuk össze, amelyek az állatokról, természetről szólnak. A gyermekekkel együtt sokszor ismételtetjük az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat, melyben lényeges az alliterációk szerepe. Az egyszerű állatmeséken keresztül folyamatosan hozzászoktatjuk őket a mese figyelmes végighallgatásához. A mesék cselekményét az egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. A mese többszöri feldolgozása után legyenek élvezői a dramatikus feldolgozásnak- először óvodapedagógus-nagyobb gyermek, majd a kicsik bevonásával próbálkozunk az egyszerűbb mesék megjelenítésével, mely kimerül az egy-egy szerep kialakításában, az ehhez szükséges kellékek felvételében, egy-egy jellemző mozzanat elsajátításában. Rövid improvizált jelenetek bemutatásával megismertetjük a bábokat. A párbeszéd formájában előadott rövid jeleneteket és a bábok számát fokozatosan növeljük. A vers-, mese és dramatikus játékokhoz csak kellékeket használunk, ami elősegíti a képek előhívását, a meséhez való kötődés kialakulását. Alkalmat adunk kérdések megválaszolására, módot az ismeretlen szavak, fogalmak megmagyarázására, illusztrálására. Biztosítjuk a gyermekek könyvvel való ismerkedését.

4-5 év: Később már kialakul a gyermekekben a vers- mese szeretet, igénylik és várják. Sokkal több tapasztalatuk, ismeretük van, jobban látják az összefüggéseket, érdeklődési körük bővül és a hosszabb, bonyolultabb, elágazóbb szerkezetű meséket is követni tudják. A valóságot már határozottan elválasztják a mesétől. Játékaikban mind gyakrabban előfordul a mesélés, az ismert mondókák, kiolvasók ismétlése. Megjelenítjük a népi mondókák mellett a vidám, humoros verseket és a mai magyar költők ritmusélményt nyújtó verseit. Megismertetjük őket kiolvasókkal, rövid sorokból álló verseket ismételtetünk, mondunk verseket csak szórakoztatásból is. Az új verseket a gyermekek élményeihez, tapasztalataikhoz, hangulatához kapcsolódva választjuk meg. A többfázisú állatmesék kapnak helyet, szerepelnek a tündérmesék és a tréfás hangú mesék is. Az elbeszélések témája a gyermekek által ismert, hozzájuk közel álló társadalmi- természeti jelenségek irodalmi feldolgozásai. Szerepalkotó hajlamuknak megfelel a dramatikus játék, ami nem a cselekmény végigjátszását jelenti, hanem az egyes szereplők kiválasztását, a felöltözést és a szerepnek megfelelő viselkedést. A szerepvállalásnál segítünk, hogy fejlettségüknek megfelelően, sikerélménnyel végződően vegyenek részt a játékban. Lehetőséget biztosítunk a bábozás próbálkozásaihoz egyszerű síkbábok, a fakanálbábok használatával. Az improvizálások, élmények eljátszásán keresztül eljutnak az ismert mesék megjelenítéséig.

5-7 év: A nagyobbaknál megragadunk minden alkalmat a megismert mondókák, versek, kiolvasók gyakori ismételtetésére. Hosszabb terjedelmű verseket válogatunk össze számukra. Megjelennek a találós kérdések, a közmondások, amelyeket a környezetben gyakran hallanak és amelyekkel meg tudjuk erősíteni a mese, vagy egy-egy szereplő erkölcsi tulajdonságát. Olyan verseket és meséket választunk ki, amelyek közvetítik a környezet megszerettetését, a szülőföldhöz való

kötődést, az évszakok szépségeit. A mesék történetei már tágabb környezetről szólnak. Megjelennek a folytatásos meseregények, a bonyolultabb tréfás állatmesék, klasszikus tündérmesék, és a kortárs irodalmi művek. Képesek lesznek önállóan is eljátszani egy-egy ismert mesét. Képesek lesznek új mesék kitalálására. A vers-, mese tevékenység során kiemelt szerepet kap a kommunikáció fejlesztése. A dramatizálás során a kelléktár a gyermekek ötleteinek felhasználásával is bővül és állandóan jelen van. A szerepeket már képesek egymás közt felosztani, a dramatikus játékok fejlesztik finom- és nagymozgásukat, saját testükről alkotott képüket, megismerik testrészeiket, fejlődik látásuk, hallásuk, gazdagodik verbális kifejező készségük. A bábozás egyik lényeges eleme a beszéd, így nagyon sok fogalmat, kifejezést gyakorolhat a gyermek. A mozgás közben fejlődik a szem-kéz koordinációja, a finom- motorika, az észlelés és a térpercepció. Ösztönözzük, segítjük a gyermekek önálló bábkészítését és a kesztyűbábok megfelelő mozgását. A könyv kímélésére nevelünk, megtanítjuk a könyvvel való helyes bánásmódot.

4.2.2. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mondogatnak, ismételtetnek játék közben odailő verseket, rigmusokat, csúfolódókat, megjelenik a versek hangsúlyozása.
- Örömmel mondanak mondókákat, verseket, hallgatnak mesét.
- Figyelmesen, csendben hallgatják végig a mesét, képesek a hallottak képi megjelenítésére.
- Egyszerűbb meséket szívesen mesélnek, báboznak és jelenítenek meg dramatikus játékokat.
- Néhány kedvelt mesehőssel megtörtént dolgokat beviszik a játékba, megnevezik a mese legfontosabb elemeit (szereplők, esemény)
- Maguk is tudnak meséket, történeteket kitalálni, képesek erkölcsi ítéleteket megfogalmazni.
- A megkezdett mese, történet folytatását saját fantáziájukkal egészítik ki.
- A magyar népmese szófordulatai passzív szókincsükbe beépülnek.
- Szívesen, hosszan, a napi élet részeként használják, nézegetik a meséskönyveket, vigyáznak rá -kialakul igényük a könyv tisztelete iránt.
- Szívesen vesznek részt dramatikus és mímikus játékokban, közös műsorkészítésben.
- A metakommunikatív jelzéseket használják, a környezetükben megfelelően kommunikálnak.
- Gondolkodásuk, képzeletük, szándékos figyelmük fejlődik, az érthető kifejező beszéd-készség alapjai kialakulnak, beszédkedvük erősödik.
- Ismerik a szavak jelentéseit és a megfelelő nyelvi formákat alkalmazzák, folyamatos, összefüggő mondatokkal fejezik ki magukat.
- Alkalmazzák a kapcsolatteremtés elemi szabályait.
- Beszédfegyelmük kialakul, figyelmesen tudják végighallgatni a felnőtteket és társaikat.

„Az ének szebbé teszi az életet,
az éneklő pedig másokét”.

/Kodály Zoltán/

4.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, néptánc

Célunk:

- Énekléssel, játékkal, zenehallgatással élményekhez juttatni a gyerekeket.
- Felkelteni zenei érdeklődésüket.
- Formálni zenei ízlésüket és esztétikai fogékonyságukat.

Feladatunk:

- A gyermek aktív zenei élményhez való juttatása.
- A gyermek érzelmi fejlődésének elősegítése, mozgás, dallam, „tánc” segítségével.
- Az improvizáció örömeinek átélése - szabad zenei önkifejezés elősegítése.
- Zenei képességfejlesztés.
- A közös éneklés és zenélés örömeinek, az összetartozás érzésének, a művészi befogadóképesség feltételeinek megteremtése.
- Népi játékok, néptánc elemi szinten való megismertetése, kezdeményező készség, kulturális tudatosság, általános műveltség, mozgáskészség fejlesztése. (Módszertani segédanyag a program melléklete.)

4.3.1. A gyermek aktív zenei élményhez való juttatása

Az ének, a zene, az énekes játékok széles tárháza lehetőséget ad a gyermeki személyiség széleskörű kibontakoztatására. Olyan komplex tevékenységi kört takar, mely egyszerre fejleszti a gyermek értelmi képességeit, közösségi magatartását és motoros képességeit. Ez az a terület, mely maradéktalanul képes megjeleníteni a „testi-lelki-szociális” egységét. Olyan komplex élményt jelent a gyermekek számára, mely által zenei ízlésük kifinomul, megtapasztalják a társas érintkezések fontosságát. Érzelmi világuk sokkal gazdagabb lesz, szókincsük, ismeretük gyarapszik, mozgásuk esztétikusabbá válik.

A családból és bölcsődéből érkező gyerekek számára szokatlan az új környezet, új életritmus.

A beszoktatás szerves része és nélkülözhetetlen segítője az ének-zene minden óvodában. A dallam, a ritmus, ritmikus mozgás és ezek kombinációja érzelmi feloldódást vált ki, megnyugtatja a gyerekeket. Fontos a nyugodt légkör kialakítása az énekléshez, zenehallgatáshoz. Kezdetben nem a daltanulás, hanem a pozitív, nyugodt légkör kialakítása a cél. A szép dallamnak varázsa van, a tiszta ének megfelelő pillanatban megszólaltatva lebilincselően hat a gyerekekre. Nyugtat és egyben bátorságot ad, erősíti a zene iránti fogékonyságot. Akkor hatásos, ha a gyerek képzelete és alkotó kedve oldott légkörben zajlik.

A kisgyermeknek a zenei élmény befogadásához elsősorban személyes kapcsolatra van szüksége. Minden gyermekben van zenei hajlam. Legfőbb tennivalónk, hogy felkeltsük érdeklődésüket, ismertessük meg velük az éneklés örömeit, szoktassuk őket a zene türelmes meghallgatására.

Előkészítjük őket zenei élmények befogadására, az alkotásra, az önkifejezésre, s ezek alkotó felhasználására. Ha többen énekelnek együtt a szép dallam, átélt szöveg, játék, közös élményt,

közös érzéseket jelent, amely az együtt éneklőket összekovácsolja, baráttá teszi.

Az énekhang mellett fontos a hangszerek alkalmazása, amelyekkel változatossá, színessé tesszük hétköznapijainkat. A gyerekek ezeket megkedvelik, alig várják a pillanatot, hogy megszólaltassák. Fontosnak tartjuk, hogy minden csoport polcán megtalálható legyen a ritmuspálcika, zenei háromszög, dob, cintányér, xilofon, csörgődob stb. A zenei élményt, ahol csak lehet különféle tevékenységekhez kapcsoljuk a mindennapok során.

Kiegészítő tevékenység a hetenként rendszeresen szervezett - a gyermeki érdeklődéstől, aktivitástól függő - népi, dalos gyermekjátékok, „táncok” megismerése.

Célunk, hogy a gyermeknek ne csak beszélt anyanyelve legyen, hanem zenei és mozgásbeli is!

Az énekes népi játékok, éppúgy, mint az igényesen kiválasztott kortárs zeneirodalmi művek, hozzásegítik a gyerekek zenei képességeik kiteljesedéséhez, zenei kreativitásuk kialakításához.

Zeneiskolások meghívásával „mini hangverseny” rendezésével különleges élményhez juttatjuk a gyermekeket, mindemellett különböző hangszerekkel ismerkedhetnek meg. Zenehallgatás közben a megfelelő viselkedés gyakorlása, elsajátítása mellett a zene szeretetére való nevelés fontos számunkra.

Kodály Zoltán gondolatával maximálisan egyetértve, valljuk, hogy a gyermek zenei nevelését már a családban el kell indítani. A gyerekek fejlesztése szempontjából fontos, hogy a szülők játsszanak, énekeljenek együtt gyerekeikkel, hallgassanak együtt zenét, örömet jelentsen számukra az együttes zenehallgatás.

A zenehallgatási anyag kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermek nemzetiségi, etnikai hovatartozását.

4.3.2. Folyamatos, fejlesztő hatások megszervezése

Folyamatos, fejlesztő hatások megszervezése, tudatos, tervszerű munkával, életkornak megfelelő, adott csoport fejlettségi szintjét figyelembe vevő igényes válogatás.

Óvodánkban a dalanyag feldolgozása Forrai Katalin: Ének az óvodában című szakirodalom alapján történik. Programunkban ezért globálisan, a legalapvetőbb feladatainkat írjuk le, amelyek az elmúlt évek során már gyakorlattá vált, szem előtt tartva mindig az adott csoport fejlettségi szintjét.

3-4 éves gyerekeknél legfontosabbnak tarjuk az érzelmi biztonság megteremtését. A felnőtt és gyerek közötti érzelmi kapcsolat kialakítását segítjük: ölbeli játékokkal, tenyérjátékokkal, lovagoltatókkal stb.

Ebben a korban megismertetünk 6-8 mondókát, 10-15 dalos játékot, 1-2 alkalmi dalt. A dalok 2/4-es ütemű sz-m, sz-m-d, l-sz-m, m-r-d, sz-m-r-d, d-l,-sz, hangkészletűek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok vannak. A 3-4 éves gyermek már maga is hallja, érzi a lüktetést és tapsol, ütemes járással, különféle hajlongással, mozgással követi a mondókát, éneket. Ritmusérzék fejlesztésénél nagyon fontos az egyenletes lüktetés fejlesztése sokféle, játékos mozdulattal. Felkészültségünk, igényességünk, érdeklődésünk határozza meg, hogy mennyire tudjuk ezt színessé, változatossá tenni.

Játék közben ismerkednek meg olyan alapfogalmakkal, mint halk-hangos, beszéden, mondókán, énekeken keresztül felismerik a környezetükben lévő zörejeket, dallamjátszó hangszerek hangszínét. Meg tudják különböztetni a gyors-lassú fogalom párokat.

4-5 éves gyerekek megismernek 4-5 új mondókát, 12-15 új gyermekdalt. Tervező munkánkban tudatosan ismétljük a korábban tanult mondókákat, dalokat. Ebben a korban körjáték közül nehezebbet is válogatunk pl. szerepcsere, párválasztás, sorgyarapító stb. Megismernek egyszerűbb táncleépéseket pl. höcögés, sarkazás, térdemelő stb. Tudatosulnak a gyors-lassú, halk-

hangos fogalmak. Ösztönözzük őket, hogy minél gyakrabban énekeljenek önállóan kisebb csoportokban, halkabban és hangosabban, mélyen és magasan.

5-6-7- éves gyerekek megtanulnak 4-7 új mondókát, 15-18 gyermekdalt, melynek hangkészlete m-r-d-l,, l-sz-m-r-d-, r-d-l,-sz,-val bővül. 3-4 alkalomhoz illő műdalt. Meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést a ritmustól, érzékelik a szünetet, használják a ritmushangszereket. Biztosan megkülönböztetik a gyors-lassú, halk-hangos, magas-mély közötti különbséget. Ismerik a visszhangjátékot, dúdolás, hangszerjáték után képesek dallamfelismerésre, képesek bonyolultabb játékok eljátszására pl. kapuzók, sorgyarapítók, párcserélők stb., melyhez különböző térformák is megjelennek kör, dupla kör, csigavonal, hullámvonal. Egyenletesen, harmonikusan mozognak, önbizalom-teljesen, határozottan, tisztán és nem utolsósorban vidáman, örömmel énekelnek.

A zenei anyagot igényesen válogatjuk az évszakok sajátosságaihoz igazítva. Igyekszünk megújulni, változatossá tenni zenei anyagunkat. Zenehallgatáshoz olyan műveket válogatunk, amelyeket magunk is elő tudunk adni, és amelyek felkeltik a gyerekek érdeklődését az értékes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat énekelünk, felhasználjuk zenei anyagunkban más népek dalait, magyar komponált műzenét, altatódalokat és klasszikus műzenét is.

4.3.3. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelést rugalmasan, a dalanyaghoz és a gyermekcsoport összetételéhez, a gyermekek egyéni képességeihez igazítjuk. A zenei képességfejlesztést kötetlen jelleggel, mikro-csoportos formában tartjuk, ahol a fejlesztő munkát végezzük.

4.3.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek örömmel játszanak énekes játékokat
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát
- Megkülönböztetik a zenei fogalom-párokat
- Örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat
- Tudnak ritmust, dallamot rögtönözni.
- Képesek különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társakkal együtt egyöntetűen végezni.
- A zenehallgatásra szánt műveket figyelmesen hallgatják

„Vizuális kommunikációnak is
felfoghatjuk a gyermek ábrázoló
munkáját.”

/Zsáky István/

4.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Célunk:

- A gyermek környezete iránti érzékenységének kialakítása- a vizuális ingerek, tapasztalatok minél pontosabb feldolgozása
- A gyermek élmény-, és fantázia világának képi szabad önkifejezése - az igény kialakítása az alkotásra, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Feladatunk:

- Az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva a plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódás és rendezőképesség, térforma színeképzet, a belső kép gazdagítása, az egész személyiség fejlesztése.
- Befogadó, megerősítő, élményszerzési lehetőséget biztosító - alkotásra, önkifejezésre ösztönző légkör megteremtése.
- A folyamatos alkotó tevékenységhez (rajzolás, mintázás, kézi munka) szükséges anyagok, eszközök használatának, technikai eljárásainak megismertetése a gyermekekkel.

A vizuális tevékenység sokszínű nevelési terület, magába foglalja a rajzolást, mintázást, kézimunkát, a környezet ingereinek befogadását.

A vizuális nevelés az anyanyelvi neveléshez hasonlóan egész óvodai nevelésünket áthatja.

A vizuális ingerek, tapasztalatok formálják a gyermek belső képét, gondolkodását.

Legjelentősebb ingerforrás közvetlen környezete, melynek alakítására nagy gondot fordítunk.

A gyermek alkotó tevékenysége a játékra épül, annak egyik formája, ahol élményeit saját elgondolása szerint újra alkothatja. Speciális játéktevékenység, melynek során a világról szerzett ismereteit érzékletes képi úton rögzíti. Eközben fejlődik látása, gondolkodása, esztétikai érzéke, szem-kéz koordinációja, testsémája, térbeli tájékozódása, kézügyessége, finom-motorikája., bővül aktív- és passzív szókinccse.

A spontán környezeti hatások mellett a vizuális részfunkciók tudatos fejlesztése is feladatunk. Alaklítás, formaállandóság, vizuális helyzet, ritmus, időrendiség, vizuális memória, zártság, részegész felismerését segítő játékok közül szabadon válogathatnak a gyermekek, de egyéni fejlettségüknek megfelelően irányított játék során is elővesszük azokat.

4.4.1. A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, kézimunkához szükséges feltételek megteremtése:

Az eszközöket nyitott polcon tartjuk, azokat a nap során bármikor elővehetik.

A gyermekeket a környezet kulturált felhasználójává és alakítójává neveljük.

Fontos számunkra:

- Fedezzék fel a természetben fellelhető „kincsek” (kavics, toll, ágak, levél), természetes anyagok (csuhé, gyapjú, pamut) esztétikai tartalmát, megmunkálhatóságát.
- A tehetséges gyermekek kreativitásának kibontakoztatását segítjük, rajzpályázatokra küldjük munkáikat.

4.4.2. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

A tevékenységek megszervezésénél az irányított megfigyelés-, beszélgetés mellett ötletadással, az eszközhasználat pontosításával egyéni fejlettségüknek megfelelően segítünk a gyermeknek a továbblépésben.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Lehetőséget kínálunk, hogy találkozzanak műalkotásokkal. Hagyjuk, hogy azok spontán módon hassanak, érzelmileg érintsék meg őket.

Városunk nevezetes épületeivel, szobraival megismerkednek, ellátogatunk a Munkácsy Mihály Múzeumba-, Emlékházba, a Jankay Galériába, Gabonamúzeumba, ahol találkozhatnak a művészetekkel, kismesterségek alkotásaival.

A csoportszobák, öltözők egyéni arculatának kialakításával, évszakoknak, aktualitásoknak megfelelő díszítésével igyekszünk formálni a gyermekek, szülők ízlésvilágát is.

A csoportszobákat természetes anyagú bútorokkal, esztétikus, egymással harmonizáló tárgyakkal rendeztük be.

4.4.3. A fejlesztés tartalma:

3-4 éves gyermekek: A gyermekek képi önkifejező-képessége, térbeli tájékozódása, formaérzékenysége ebben a korban indul erőteljes fejlődésnek. A szabad képzeletáramlást ötletadással segítjük. Játszva ismertetjük a gyermekeket anyagokkal, eszközökkel, alapvető technikákkal. Szabadon firkálgatás, gyurkálás, színekkel, formákkal ismerkedés korszaka ez.

Építés során különböző alakzatokat hoznak létre. Tárgyakkal, termékekkel rakosgatnak, soralkotással próbálkoznak. Homok, hó alakíthatóságával ismerkednek.

Képalakítás: festés, rajzolás, papírragasztás, agyagba, homokba karcolás, nyomathagyás technikáival ismerkednek.

Plasztikai alakítás: nyomkodva, ütögetve, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva ismerkednek az agyag tulajdonságaival.

4-5 éves gyermekek: Sokoldalú téri tapasztalataik fokozatosan megjelennek munkáikban. Próbálkoznak ember, környezet, cselekmény ábrázolásával.

Építés: Mindenféle anyagok, dobozok, tárgyak felhasználása, változatos térformák létrehozása jellemző.

Képalakítás: a gazdagabb formákkal, nagyméretű, változatos felületre készítenek rajzokat, festményeket. Elképzelés, élmény motiválta alkotások, változatos anyagok, színek használatával. Az eszközök tára bővül a fonállal, termékekkel, textillel.

Plasztikai alakítás: Különböző anyagok (homok, agyag, gyurma, papírok, textil, termékek) megmunkálása, összerakása, szerkesztése.

Ajándékok, bábok, díszek készítése. A mintázás során a formák tagolása, főbb részformák érzékeltetése.

5-6-7 éves gyermekek: A tevékenységi formák, eszközök, fejlesztési célok a 4-5 évesekéivel megegyeznek. Fejlődés a részletgazdagságban, kompozíciókészítésben, a készülő dolgok bonyolultságában és a tervszerű készítésben jelenik meg. Képalakítás során a viaszkarcc, kollázs, batikolás technikáival is megismerkednek.

Rajzban, plasztikai munkáknál megjelenik térben és síkban a többalakos cselekményábrázolás.

Kalandoznak a népi kismesterségek világában: szőnek, fonnak, bőröznek, csuhéval, agyagozással, kerámiakészítéssel ismerkednek - lehetőségeikhez mérten.

4.4.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Képesek tárgyak térbeli kiterjedésének felismerésére, formai jellemzők megnevezésére. Alak, szín, nagyságállandóság kialakul tudatukban.
- Biztonsággal használják az ábrázoláshoz szükséges anyagokat, eszközöket. Aprólékos, finom mozdulatok kivitelezésére is képesek.
- Élményeiket, elképzeléseiket egyéni módon jelenítik meg. Részleteket, mozdulatokat is ábrázolnak.
- Esztétikai élmények befogadására képesek.
- Észreveszik a természet, tárgyak szépségét.
- Értékítéleteiket, véleményüket megfogalmazzák.

„A gyermeknek életeleme a mozgás,
de nem csak testének, hanem lelkének is
szabadságra, szárnyalásra van szüksége.
Ez segíti előre.”

/Szabó Helga/

4.5. Mozgás

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A gyermek mozgásának fejlettsége képet ad általános fejlettségi szintjéről, a fejlődés tempójáról. A mozgás az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepet tölt be a gyermek fejlődésében. Kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Az aktív nagymozgásoktól a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, az egész személyiség fejlődését elősegíti. A mozgás sokoldalú tevékenység, feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi.

Célunk:

- A gyermek harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.
- Mozgástapasztalatok bővítése, gyakorlási lehetőségek biztosításával a személyiség akarati tényezőinek erősítése.
- Egyszerű labdatechnikai elemek gyakorlásával a sportjátékokhoz való pozitív hozzáállás megalapozása.

Feladatunk:

- Változatos mozgásformák felkínálásával (szabad levegőn és teremben egyaránt) rendszeres és aktív mozgáshoz szoktatás.
- Egészséges életmódra való készségek, jártasságok alapozása, különös odafigyeléssel a hátrányos helyzetű gyermekekre.
- Differenciált terhelés az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve. (BTM és SNI gyermekek)
- Nagy- és finommozgások, mozgáskoordináció, ritmusérzék fejlesztése különböző mozgástevékenységekkel, kiemelten az ovi-labdával és a népi játékokkal. (Módszertani segédanyag a program melléklete.)
- A motoros képességek fejlesztésével a gyermeki szervezet edzettségének fokozása, ellenálló képességének erősítése.
- A különböző mozgáshelyzetek tudatos utánzásával testséma, téri tájékozódás fejlesztése.
- Egészségóvás megelőzéssel - láb- és tartásjavító elemek beépítése, helyes testtartás alakítása.

4.5.1. A fejlesztés tartalma

Mozgásfejlesztés a szabad játékban:

- A szabad tevékenységek során célunk, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb mozgást.
- Megfelelő mozgástér, alkalom, idő, mozgásmotiváló eszközök biztosításával, az óvodapedagógus példát adó támogatásával, hozzáállásával feladatunk a gyermek mozgáskedvének fenntartása.
- Elengedhetetlen az alapvető szabályok tudatosítása, a jó, pozitív élményt nyújtó, cselekvésre készítő hangulatban, a kiegyensúlyozott félelemmentes jó közérzet elősegítése.

Szervezett mozgásos tevékenység és a mindennapos frissítő torna

Kötelező jellegéhez fokozatosan szoktatjuk a gyermekeket.

Heti rendszerességgel, azonos időpontban /jó idő esetén az udvaron, egyébként a tornaszobában/ szervezett, tervszerűen felépített mozgásos tevékenység mozgásanyaga: atlétika, talajtorna elemeiből, játék jellegű gyakorlatokból/ futó-, fogó játékok, sor-, váltó versenyek/ tevődik össze.

Kisebber gyerekek irányított mozgásos tevékenységében a természetes nagymozgások fejlődésének segítése áll előtérben, fokozatosan alakítjuk ki a biztonságos együttmozgáshoz szükséges alapvető szabályokat, az egymáshoz való alkalmazkodást.

A nagyobb gyerekeknél már nagyobb hangsúlyt kap az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem- kéz- láb összehangolt működését segítő játékok, játékos gyakorlatok, versenyjátékok.

A változatos mozgáslehetőséget kínáló sokféle tornaszer mellett a kiegészítő kézi szerek gyakori használata érdekesebbé teszik a foglalkozásokat.

Az egyensúlyérzék fejlesztéséhez többféle Ayres-eszközt is használunk, melyek hozzájárulnak az agyi funkciók fejlődéséhez. BTM, SNI és a fokozott mozgásigényű gyermekek esetében is jó szolgálatot tesznek.

A különböző mozgásos gyakorlatok végzése során figyelembe vesszük az eltérő adottságokat, képességeket, figyelve arra, hogy se alul, se túlterhelve ne legyen a gyermek. Az egészséges fejlődési folyamat eléréséhez, bátorító nevelésünk mellett a gyermek tempójának megfelelően, differenciált feladatot adunk.

A szervezett mozgásos tevékenységbe, a testséma, a percepció /észlelés/ és a verbális fejlesztés lehetőségei szervesen beilleszthetők, ugyanúgy, mint a testalkati deformitások megelőzését célzó mezítláb végzett láb- és tartásjavító gyakorlatok.

A testnevelési foglalkozásokon a mozgásos játék, a gyakorlatok végzését könnyítő hangulatot, az együttlétet kellemesebbé tevő gyakran felcsendülő zene a gyermek belső igényéből fakadó mozgáskedvét még jobban fokozza.

Mindennapos torna:

A játékot, a játékosságot alkalmazzuk alapvető eszközként. Úgy állítjuk össze a néhány perc anyagát, hogy a felfrissülést, edzést, mindennap várva-várt örömet jelentse a gyermek számára. A nap bármely részében megszervezhető.

Gyakori, hogy ilyenkor is "mezítlábasan" láb- és tartásjavító elemeket építünk be a mozgásba.

4.5.2. Kiegészítő mozgástevékenységek

Egész nevelési évben, heti rendszerességgel:

- Népi - dalos - játékos tánc

Alkalmanként:

- Játékos sportprogram
- Játékos vízhez szoktatás

Családokkal:

- Kirándulás
- Játékos sportversenyek

A kiegészítő mozgással is a gyermekek önálló tapasztalatszerző lehetőséget kapnak. A tevékenység gyakorlása során jártasak lesznek az adott mozgás terén. Idegen környezetben, illetve tőlük nagyobbak társaságában is megtanulnak biztonságosan mozogni, helyesen viselkedni, kapcsolatot teremteni, kommunikálni.

4.5.3. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Növekszik fejlődőképességük, mozgásuk összerendezetté, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Tudnak a térben tájékozódni, ismerik az irányokat.
- Megszeretik és igénylik a mozgást.
- Biztonságosan, bátran mozgó, jó fizikai állóképességű, teherbírású gyerekké válnak.
- Betartják a szabályokat, kialakul egészséges versenyszellemük.
- Önfegyelmük, figyelmük erősödik.

„A természet hatalmas, az ember parányi.
Ezért aztán az ember léte attól függ, milyen
Kapcsolatot tud teremteni a természettel.”

/Dr. Szent-Györgyi Albert/

4.6. A külső világ tevékeny megismerése

Célunk:

- A gyerekek életkoruknak megfelelő szinten több tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti - és társadalmi környezetről. A felfedezések során a gyermek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása, erősítése a természeti-, emberi-, tárgyi világ értékei iránt, hogy természetszerető, tisztelő- és védő emberré váljanak.
- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában.

Feladatunk:

- A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A gyermek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.
- Környezetbarát, környezet-harmonikus viselkedéshez szükséges készségek és jártasságok megalapozása.
- A család és a gyermek szemléletformálása.
- Természetes helyzetekben matematikai tapasztalatszerzés

4.6.1. A fejlesztés tartalma:

Munkánk során a gyermek tapasztalataira, élményeire támaszkodva kell új ismereteket nyújtani a gyermekeket körülvevő **szűkebb és tágabb természeti- emberi- tárgyi környezetből**, és a meglévő ismereteket mélyíteni, rendezni. Az óvodába három évesen bekerülő gyermek már rendelkezik több-kevesebb ismerettel az őt körülvevő környezetről, a családról.

A megismerő folyamat tervezésénél témaköreinket a természet jelenségeiből és a mindennapi életünk aktuális eseményeiből állítjuk össze. Nagymértékben igazodunk az otthoni környezetben szerzett tapasztalatokra. Feladataink alapritmusát az évszakok változása adja, mely meghatározza a témáinkat.

Az óvodába lépő gyermeket esztétikus, szép környezettel várjuk. Ők elsősorban óvodájukkal és közvetlen környezetükkel ismerkednek. Az udvari levegőzések és a környező utcákon tett rövid séták során megfigyeljük az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit, az időjárás változásait, öltözködésünket.

Természetsarkunkat folyamatosan gazdagítjuk az élményszerzések útján gyűjtött kincsekkel: falevél, termés, ág, toll, gyümölcs, zöldségfélék - amit megpróbálunk hasznosítani gyümölcssaláta, sütemény készítésekor, vagy barkácsolás formájában - ezzel is alakítva viszonyukat a természethez, környezetük szépségeihez.

Beszélgetünk a család tagjairól. Szívesen hoznak be családi albumokat, fényképeket, családi video filmet, melyek alkalmat adnak a közös beszélgetésekre, élményeik felidézésére, más családjával való megismerkedésre. Ezzel is formáljuk a családi-, tárgyi kultúra értékeihez való pozitív viszonyukat, megtanulják ezek szeretetét, védelmét.

Közösen ellátogatunk a közeli üzletbe, piacra, művelődési házba szervezett előadásra, külső kiállításra. Az élményszerző séták alkalmával gyakoroljuk a gyalogos közlekedést, megfigyeljük a

közlekedési eszközöket. Ha lehetőség van rá kirándulás vagy élményszerző séták alkalmával megfigyelnek háziállatokat, külsejüket, viselkedésüket, életüket, otthonukat.

Az óvoda udvarán nyitott szemmel járva felfedezhetünk apróbb állatokat: katica, csiga, giliszta, méh és néhány madarat: veréb, varjú, gerle.

Tapasztalatokat szereznek testükről (önmaguk felismerése tükörben, képen).

Óvodánkban akvárium és terrárium is található, ahol a gyerekek megfigyelhetik a lakók életét.

4-5 éves korban kitágul világuk, megfigyeléseikben, tapasztalataikban tovább gazdagodnak.

Folyamatosan megfigyelik az évszakok változásait, apróbb összefüggéseket keresnek a természet és időjárás változása, valamint az emberek, állatok életmódja között. Folyamatosan ápolják a természetsarkot, gyűjtik és hasznosítják a kincseket, képeket válogatnak és természet díszítenek az évszaknak megfelelően (pl.: ablakfestés, évszakfa, falikép stb.)

Csíráztatnak, hajtatnak, megfigyelik a lételegek hatását a növények fejlődésére.

Bővülnek a családról szerzett ismereteik is: ki mivel foglalkozik, ki milyen házban lakik, ki hol alszik, ki hogyan ünnepel. Megismerkednek helyi hagyományokkal, népszokásokkal.

Testük, testrészeik ismerete, testfogalom kialakítása is folyamatosan bővül.

Az élményszerző séták, kirándulások során gyakorolják a közlekedési szabályokat mind gyalog, mind közlekedési eszközön. Megfigyeljük a közlekedési eszközöket, csoportosítják azokat (személy-, teher). Sétáink során mind messzebb jutunk el, s megismerkedünk

Békéscsaba néhány jellegzetesebb épületével: vasútállomás, Ifjúsági ház, Tudásház és Könyvtár, Korzó tér, Köröspart, Széchenyi liget.

Ellátogatunk a Tűzoltóságra, ismereteket szereznek a tűzoltók munkájáról, a tűz megelőzéséről. Elsősorban ünnepekhez, napi aktualitásokhoz kapcsolódva ismerkednek a veszélyforrásokkal, az óvatosság fontosságával.

5-6-7 évesek megismerkednek az óvoda tágabb környezetével is. Beszélgetünk arról, hogy Békéscsaba is Magyarországon van. Nemzeti ünnepünket életkoruknak megfelelő szinten cselekvés vagy séta során, érzelmi átéléssel ünnepljük. Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj szeretetét, védelmét.

Séták során megfigyelik az évszakok szépségét, a színek árnyalatait, az értékeit, esetleges elszennyeződését. Tapasztalatokat szerzünk és teszünk tisztább környezetünkért (zaj- csend-füst, növény és állatvédelem, udvarápolási munkákban való részvétel), hisz a környezetünkkel szemben tanúsított magatartás is része a társadalmi beilleszkedés folyamatának. A valóság felfedezése során érzelmi viszonyuk alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A természetvédelem keretében beszélgetünk a Víz, a Föld és a madarak és fák, az állatok világnapjáról. A négy évszak és a növényvilág megfigyelését együtt tervezzük a folyamatosság megfigyeltetése és a különbség észre-véttetése miatt. Folyamatosan gyűjtik és rendezik a természet kincseit, s amit lehet fel is használnak. Megfigyelik a városi madarakat, viselkedésük évszak szerinti változását. Ágakat hajtatnak, növényeket csíráztatnak, ültetnek, megfigyelik a fejlődéshez szükséges feltételeket. Egyszerű kísérleteket végzünk a növényekkel.

Térképek, könyvek, kiadványok segítségével betekintünk a csillagok, bolygók, Nap, Hold témaköreibe, s a régen élt állatok pl. dinoszauruszok világába.

Lehetőséget biztosítunk - kirándulások keretében - a szárazföldi, vízi, és légi közlekedési eszközök megfigyelésére, esetleg kipróbálására. A közlekedési eszközöket csoportosítják, rendezik.

Megismertetjük őket a felnőttek munkájával, ellátogatunk szaküzletekbe, postára, tűzoltóságra, ahol szüleik dolgoznak.

Az állatokat változatos szempontok szerint csoportosítják.

Bővül ismeretük a tűzoltók munkájáról, tüzet okozható veszélyforrásokra hívjuk fel figyelmüket, egyszerűbb kísérleteket végzünk a tűz oltásával kapcsolatban. Gyakorolják a helyes viselkedést tűz esetén. Feladatunk elsősorban a fejlettségüknek megfelelő tájékoztatás, figyelemfelkeltés, óvatosságra intés.

A dohányzást megelőző program keretében játékos, mesés formában tapasztalatokat szereznek, viselkedési mintákat kapnak a passzív dohányzás elleni fellépésre.

A program tartalmát négy témakör köré csoportosíthatjuk:

- **érzékelés:** érzékszervek bekapcsolásával tapasztalatgyűjtés, fogalomalkítás
- **személyiség:** önismereti és személyiségfejlesztő játékok az önálló döntés segítése érdekében
- **egészségi állapot:** egészséges életmód - egészséget károsító hatások párhuzamba állítása, az egészség, mint érték kiemelése
- **dohányzás:** a „cseresznyés” szimbólum jelentésének megismerése, az elmúlt három témakör fogalmainak tisztázása, rendezése.

A gyermek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során: A hosszabb-rövidebb séták során a gyermekek valós élethelyzetekben alkalmazzák a helyes köszönést, megszólítást, véleménynyilvánítást, szándékuk kifejezését. Megfigyeléseik alkalmával lehetőséget adunk arra, hogy a gyerekek elmondhassák gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket. A séták utáni megbeszélések segítik a gyermek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlődését. Tevékenységeink során elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Az élővilág sokoldalú megismerését minden korosztályban a családok bevonásával végezzük. Rövidebb séták, kirándulások, különböző helyszínek látogatása, természetbeli játékok, könyvek, képek gyűjtögetése, mind-mind a tapasztalatgyűjtést és annak feldolgozását segítik.

Mindennapi játéukba, életükbe ágyazva állandóan találkoznak **matematikai összefüggésekkel**.

Környezetünk mennyiségi, formai összefüggéseire épülő tevékenységek az óvodáskor közepe táján kezdődnek. De már az óvodába kerülés kezdetén is adunk ilyen irányú tapasztalatszerzési lehetőségeket a gyermekeknek. Először megismerjük aktivitásukat, érdeklődésüket, felmérjük tapasztalataikat.

4 éves kortól kezdődik a matematikai nevelés, mely játékos cselekvés. Első szakaszában, 4-5 éves korban a matematikai kíváncsiság és érdeklődés felkeltése, a matematikai szemlélet, beállítódás megalapozása a feladatunk. 5-6-7 éves kor az intenzív fejlesztés szakasza: tapasztalatok megszerzése, műveletek, részképességek, szokások elsajátítás.

Fontos: minél több problémahelyzetet hozunk létre, ezzel aktivizálhatjuk leginkább a gyermeket a logikus gondolkodásra. Hagyjuk a gyermeket saját logikája szerint gondolkodni, csak szükség esetén próbáljuk rávezetni, több oldalról megközelíteni a problémát. Megoldás helyett tartsuk ébren érdeklődését, míg rá nem jön a variációs lehetőségekre. Így fejlődik a gyermek logikus gondolkodása, problémafelismerő- és megoldó készsége. A matematikai kifejezések is a próbálkozások útján épülnek be a beszédbe.

Matematikai képességeiket az alábbi témakörök alapján fejlesztjük:

- minőségi eltérések megfigyelése (hosszabb, nagyobb, magasabb, szélesebb stb.)
- mennyiségi eltérések megfigyelése (sok, kevés, több, semmi, mennyivel több)
- mennyiségi eltérések megállapítása (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás)
- tő és sorszám
- tesztek körberajzolása, színezése

- azonosság, egyenlőség megfigyeltetése (színezés, tépés, vágás, festékfolt...)
- becslések, mérések
- vonalak megfigyeltetése
- térbeli tájékozódás

4.6.2. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Óvodánkban a tevékenységek szervezése egyéni vagy mikro csoportos formában történik elsősorban, ahol az óvodapedagógus differenciáltabban foglalkozhat a gyerekekkel. Tervezésénél alapvető szempont a játékos cselekedtetés, melyben a gyerekek aktív résztvevői a problémahelyzetek megoldásának.

4.6.3. A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén

- Tudják nevüket, életkorukat, lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, néhány jellemzőjüket ismerik.
- Ismernek gyűjtőfogalmakat, tudnak csoportosítani megadott szempontok szerint.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Környezetükben tapasztalt káros hatásokra felfigyelnek.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti- és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni és össze tudnak hasonlítani szín, forma, mennyiség, nagyság szerint
- Ismerik az egyszerűbb matematikai fogalmakat, kifejezéseket
- Ismerik az irányokat, értik és alkalmazzák az irányokat kifejező névutókat (alá, fölé, közé, mellé, alatt...)

„Amit hallok elfelejtem,
amit láttam arra emlékszem,
amit csináltam azt tudom is.”

/Ókori bölcs mondás/

4.7. Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, amelyekkel a gyermekek képesek saját szükségleteik kielégítésére és a közösségben adódó együttműködést kívánó feladatok elvégzésére.

Feladatunk:

- A játékkal és cselekvéssel sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű tevékenységgel személyiségfejlesztés.
- Önként, azaz örömmel és szívesen végzett aktív tevékenységek által fejlődjenek ki a gyermekekben a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek és tulajdonságok (mint pl. a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége.
- Tudja a saját és mások munkáját elismerni, megbecsülni.

4.7.1. A fejlesztés tartalma

A gyermek mindennapi tevékenységének része a munka jellegű tevékenység, amely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folyamatos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Mindennapi munkálkodásunk közben egyre több információ és pontosabb tapasztalat birtokába jutnak az őket körülvevő világról. Feladatuk elvégzése során nemcsak megtanulják az eszközök célszerű használatát, hanem közben természetes módon fejlődnek.

Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyermekek, amihez kedvük van, és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.

4.7.2. A munkajellegű tevékenységek alapvető feltételei, irányítása

- Minden gyermeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy önkéntesen, önállóan kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett egyéb munkalehetőséget.
- Folyamatosan biztosítjuk, bővítjük a gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket, s azoknak olyan helyet biztosítunk, ahol a gyermekek bármikor elérhetik, használhatják.
- A gyermekek fejlettségétől függően értékeljük munkájukat, jutalom, kitüntetés legyen, ha egy-egy feladatot elvégezhetnek.

4.7.3. Óvodánkban a munka jellegű tevékenységek a következők

- önkiszolgálás (testápolás, étkezés, öltözködés)
- alkalmoszerű munkák
- közösségi munka (naposság)
- környezet rendjének megőrzése
- növény- és állatgondozás

Önkiszolgálás:

Az önkiszolgálás terén kialakítandó szokás-, szabályrendszer az „Egészséges életmód” fejezetben található részletesen. Ez alapozza meg a többi munka jellegű tevékenységet.

Alkalmoszerű munkák:

Az alkalmoszerű munkák általában előre nem meghatározhatók. A nap mint nap váratlanul jelentkező gondok megoldásában van szerepe, melyek előre nem tervezhetők. Váratlansága miatt megszervezése tőlünk több figyelmet, átgondolást igényel. Mivel e munkafajtákat nem vagy kevésbé irányítja szokás, begyakorlottság, ezért pontosabb magyarázatot kell adnunk. A gyermeknek pontosan értenie kell azt is, hogy a feladat teljesítésében kit, mivel lehet megbízni. Az egyéni fejlettségben mutatkozó nagy eltéréseket fokozottan figyelembe vesszük.

A legkisebbek eleget tesznek kéréseinknek, illetve munkánkban spontán segítenek.

A nagyobbak hoznak-visznek kért eszközöket, üzeneteket átadnak. A legnagyobbak bonyolultabb feladatokat is teljesítenek, sőt örülnek a nehézségnek. Időnként olyan alkalmi megbízatásokat is teljesítenek, amelyekhez otthoni előkészületekre van szükség.

Közösségi munka (naposság)

A közösségi munka egyértelműen a közösség érdekében végzendő. Ez a tevékenység hozzájárul a gyermekek közötti társas kapcsolatok alakulásához. Lehetővé válik általa a kitartás, felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása. E tevékenység nevelőereje nagy hatású, mert erősíti a gyermekben a munka játéktól eltérő jegyeit.

A naposi munkánál ügyelünk a feladatok fokozatos bevezetésére, a terhelés lassú növelésére. A közösen végzett munkában alkalma van a gyermeknek arra, hogy képességeinek megfelelő tevékenységet vállaljon. Az ismétlődő feladatok lehetőséget biztosítanak a pontosabb munkavégzésre.

A legkisebbeknél nincs naposi munka. A naposi rendszer bevezetése 4-5 éves korban kezdődik. A naposokat köténnyel látjuk el. Ebédhez leterítik az asztalt, szétosztják az étkezéshez szükséges eszközöket, segítenek az étel kiosztásában (pl. kenyér, gyümölcs) Egyedül vagy ketten összehajtják a terítőt.

A legnagyobbak nagyobb önállósággal végzik a feladatokat, az asztalon az eszközöket esztétikusan rendezik el, fokozatosan ügyelnek arra, hogy mi kerül a tányér jobb-, illetve bal oldalára. Étkezés után segítenek az étkezéshez szükséges eszközök összeszedésében.

A környezet rendjének megőrzése:

A legkisebbek megismerik környezetükben a tárgyak helyét, elveszik önállóan amire szükségük van, használat után visszateszik ugyanoda. Szükség esetén a csoportszoba könnyebb berendezési tárgyait játékuhoz bátran átrendezik, majd befejeztével visszarendezik eredeti állapotába.(pl. székek, asztalok összetolása, lefedése stb.)

A nagyobbak már a csoport játékeit a közösen megbeszélte helyről veszik el, teszik vissza. A terem átrendezésében szükség szerint segítenek, apróbb rendetlenséget észrevesznek. Sepregetésben, udvari játékok szerelésében segítenek.

A legnagyobbak a csoport játékeit természetes módon rendben tartják, babaszobában, babakonyhában időnként kitararítanak. Az öltöző és a mosdó rendjére ügyelnek, különösen sáros, havas időben. Segítenek a szertári eszközök ki- és behozatalában.

Növény- és állatgondozás:

A környező világ megismerésének egyik része a növények és állatok fejlődésével, gondozásával, védelmével való ismerkedés.

A legkisebbek előtt mi végezzük a növények gondozását, elmagyarázzuk az érdeklődő gyermekeknek, hogy mit miért csinálunk. Ősszel leveleket gyűjtenek az udvaron, télen segítenek a madáretetésben, a rügyezettetés, csíráztatás előkészítésében, megfigyelik a változásokat.

A nagyobbak folyamatosan közreműködnek a természetsarokban levő növények gondozásában. Ősszel magvakat, terméseket gyűjtenek. Az udvaron segítenek a levéltakarításban, télen etetik a madarakat.

A legnagyobbak folyamatosan gondozzák a természetsarok növényeit. Terméseket, magvakat, növényeket gyűjtenek, ezeket meghatározott rend szerint rendezik el. Közreműködnek az őszi falevelek eltakarításában, télen részt vesznek a járdák, utak tisztításában. Vigyáznak a növények épségére.

4.7.4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások teljesítésére
- Önállóan, igényesen végzik a napos munkát
- A munka elvégzésére való törekvés által kitartóak, türelmesek lesznek, fejlett a felelősségérzetük
- Igénylik környezetük rendjét
- Megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, miközben elemi fokon tapasztalatot szereznek a munkaszervezésről, sorrendjéről
- Alkalmazkodó képessé válnak, közvetlen kapcsolatot tudnak kialakítani környezetükkel.
- Örömmel vesznek részt a növények gondozásában
- A közösen végzett munka hozzájárul a társas kapcsolatok alakulásához, ezek örömeinek átéléséhez.
- A tevékenységek gyakorisága, annak hatása megerősíti a gyermekekben a munka játéktól eltérő jegyeit.
- Kialakul a munka iránti szeretet, megbecsülés fontossága, hasznossága, a dolgozó ember iránti tisztelet.

„Ha a kisgyermek szabadon
nyúl a tapasztalatokért, átéli
az életet.”

/Bólyai Farkas/

4.8. Tanulás

Célunk:

Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése. Az óvodapedagógus a támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, élményeire, ismereteire.

Feladatunk:

A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak rendszerezése, célirányos bővítése és a megismerő képességek fejlesztése, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja:

- valóság-hű észlelés
- figyelemkoncentráció
- gazdag képzelet
- reprodukív emlékezet
- problémamegoldó gondolkodás
- alakuló fogalmi gondolkodás
- megismerési vágy kielégítése
- átélés, felfedezés, tudás örömeinek átélése
- saját teljesítőképeség megismerése

A folyamatos napirend bevezetésével megszűnt a játékidő szakaszolása. A gyermeket tevékenységi vágya, mozgásigénye ösztönzi tapasztalatszerzésre, cselekvésre, közben újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul. Valamennyi pillanat alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, utánzásos, spontán, vagy irányított módon tanuljon a gyermek.

A szabadon választott játék és a tevékenységekben megvalósuló tanulás keretében nyújtunk ismereteket. Lehetőséget adunk a gyermekeknek a próbálgatásra, felfedezésre, élményt adó tanulásra, élethelyzetben való gyakorlásra. A manuális-, mozgásos tevékenység közben sokoldalú érzékszervi tapasztalatszerzés közben, problémahelyzetek megoldása során szerezhhetnek jártasságot, készségeket, képességeket.

Az ismereteket a környezettel kapcsolatos gazdag tevékenységrendszerbe ágyazva figyelünk a tapasztalatszerzés természetes élethelyzetének tudatos-, tervszerű megszervezésére. Az óvodás korosztály számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret.

Fontos, hogy örömmel, önként vegyenek részt ebben a gyermekek. A tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítjük a gyermekek személyiségének kibontakoztatását. A tanulás tartalmát a természeti- és a társadalmi környezetből merítjük.

Játékidőben a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek zajlanak, ami a gyermekek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzést foglalja magába.

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-, lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága határozza meg, illetve befolyásolja. Az óvodapedagógus az eljárásait változtatatosan, a szituációnak megfelelően kombinálja. A tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemeztetés, rendszerezés, az élmények elmondása, az önálló feladatmegoldások,

önellenőrzés, önértékelésre való készítés - mind hasznos módszerek programunk megvalósításához.

A környező világban szerzett tapasztalatgyűjtés mind a három korcsoportban megegyezik, csak feldolgozásuk mélysége (ezzel arányosan a tevékenységek időtartama) alkalmazkodik a gyermekek életkori sajátosságaihoz.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, sétákon, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti- és időkeretben valósul meg.

5. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

A gyermekek egyéni fejlesztésének nyomon követésére fejlődési naplót vezetnek a csoportban dolgozó óvodapedagógusok minden gyermek esetében. Ez a dokumentum alkalmas a szülők tájékoztatására. Minden esetben félévenként tájékoztatják az óvodapedagógusok a szülőket gyermekük fejlődéséről és a fejlesztendő feladatokról a fejlesztési terv alapján.

Egyéni képességmérés és fejlesztés folyamata
2012. szeptember 1. - től

Életkorok	Folyamatszabályozás	Határidők	Kapcsolódó dokumentumok
3 - 4 évesek	Beszoktatási lap kitöltése	Felvételtől számított 2 hónap elteltével	Egyéni fejlődési napló - „Beszoktatás tapasztalatai”
	Szülők tájékoztatása a beszoktatással kapcsolatban	Február 15 - ig.	Csoportnapló - „Kapcsolattartás szülőkkel”
	Fejlődési napló kitöltése és a szülők tájékoztatása	Június 20 - ig.	Egyéni fejlődési napló, Csoportnapló - „Kapcsolattartás szülőkkel”
4 - 5 évesek	Beszoktatási lap kitöltése (csak új gyermek esetében)	Felvételtől számított 2 hónap elteltével	Egyéni fejlődési napló - „Beszoktatás tapasztalatai”
	Fejlesztési terv készítése az előző tanév végén rögzített tapasztalatok alapján	Október 15 -ig.	Egyéni fejlődési napló - „Fejlesztési terv”
	Szülők tájékoztatása	Február 15 - ig.	Csoportnapló - „Kapcsolattartás szülőkkel”
	Fejlődési napló kitöltése A fejlesztés eredményeinek rögzítése és a szülők tájékoztatása	Június 20 - ig.	Egyéni fejlődési napló - „Fejlesztési terv” Csoportnapló - „Kapcsolattartás szülőkkel”
5 - 6 (- 7) évesek	Beszoktatási lap kitöltése (csak új gyermek esetében)	Felvételtől számított 2 hónap elteltével	Egyéni fejlődési napló - „Beszoktatás tapasztalatai”
	Fejlesztési terv készítése az előző tanév végén rögzített tapasztalatok, valamint a külső szakember által végzett képességmérés eredményei alapján	Szeptember 30 - ig.	Egyéni fejlődési napló - „Fejlesztési terv”
	Szülők tájékoztatása	Február 15 - ig.	Csoportnapló - „Kapcsolattartás szülőkkel”
	Fejlődési napló kitöltése A fejlesztés eredményeinek rögzítése és a szülők tájékoztatása	Június 20 - ig.	Egyéni fejlődési napló - „Fejlesztési terv” Csoportnapló - „Kapcsolattartás szülőkkel”

IV. SZIGLIGETI UTCAI ÓVODA

1. Az óvodai nevelés feladatai

Alapvető feladatunk az egészséges és biztonságos óvodai környezet biztosítása, az élménygazdag mindennapok megteremtése, az alapkészségek és kulcskompetenciák megalapozása. A feladatok megvalósítása során kiindulási pontnak tekintjük a családok sajátosságait, szokásait, érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot, a családhoz illesztett segítségnyújtást.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés
- értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

1.1. Az egészséges életmód alakítása

Cél:

A gyermekek egészséges életvitelének, szokásainak, készségeinek alakítása, testi-lelki fejlődésük elősegítése.

Feladat:

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségük feltételeinek megteremtése.

A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése

Nyugodt, kiegyensúlyozott élettempót biztosítunk. A kölcsönös ismerkedés és kapcsolatteremtés után anamnézist készítünk. Folyamatosan rögzítjük a gyermekek fejlődését, érését, a bekövetkező változásokat. SNI-s gyermek esetében komplex kivizsgálás után, megfelelő szakember közreműködésével folytatjuk a fejlesztést. A befogadás idején szükség szerint mindkét óvodapedagógus és a dajka is egész nap a csoportban tartózkodik. Lehetőséget biztosítunk a hozzátartozók jelenlétére is. A szülővel, dajkákkal - adott esetben - a gyógypedagógussal, fejlesztő pedagógussal együtt közösen alakítjuk ki a szokásokat.

Nagy gondot fordítunk arra, hogy minden gyermek biztonságban, egyéni képességeihez mérten sajátítsa el a csoport szokásrendjét, jelezze szükségleteit. Elegendő időt biztosítunk a gondozási feladatok elsajátításához, elvégzéséhez és gyakorlásához. Így saját fejlettségéhez, tempójához igazodva a szükségleteinek megfelelő egyéni bánásmódot tudjuk számára biztosítani. Törekszünk arra, hogy viselkedésünk minden helyzetben minta legyen.

Étkezés:

Óvodánkban az tízóraiás és az uzsonnázás részben folyamatos. A tízórainál és az uzsonnánál adott időkereten belül a gyermekek döntenek el, hogy mikor ülnek asztalhoz, mennyi ételt fogyasztanak el, és mikor kapcsolódnak ismét a játék folyamatába.

Fontosnak tartjuk az esztétikus terítést, a kulturált étkezés szabályainak megismertetését, betartását.

A gyerekek eltérő táplálkozási szokásait a szülők segítségével igyekszünk megismerni, ezeket kellő toleranciával kezeljük. A fejlettségi szintnek, egyéni sajátosságoknak megfelelően segítünk az étkezésben.

A gyermekek speciális állapotára és igényére való tekintettel oldjuk meg pl.: a liszt érzékeny, a cukorbeteg gyermekek étkeztetését.

Az egészséges táplálkozás szokásainak kialakítása érdekében évek óta rendszeresen gyümölcsnapot tartunk, melyhez a szülők biztosítják az alapanyagot.

Testápolás:

Az óvodába kerülő gyermekek eltérő otthoni szokásokat hoznak magukkal.

Az egyéni fejlettségi szintnek, tempónak megfelelően, a folyamatosság elvei szerint szervezzük a gyermekek testápolási tevékenységét. A mosdót a szükségleteiknek megfelelően önállóan vagy segítséggel használják. Figyelünk arra, hogy a tevékenységeket helyes sorrendben végezzék, és szokássá váljanak.

Öltözködés:

Ezen a területen is igyekszünk megteremteni az egyre önállóbb cselekvés lehetőségét. Arra törekszünk, hogy a gyermekek ruházata esztétikus, időjárásnak megfelelő legyen. Egyéni érzékenységének megfelelően öltözzön, illetve vetkőzzön.

Pihenés, alvás:

Nagy hangsúlyt fektetünk a nyugodt pihenés feltételeinek megteremtésére. Alapos szellőztetés után a gyermekek pizsamába öltöznek, mesével, halk zenével, és az otthonról hozott „alvókákkal” szenderülnek álomba. Az eltérő alvási igényeket figyelembe vesszük.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása

A csoportszobák berendezési tárgyai a gyermekeknek megfelelőek, könnyen mozgathatóak. Az esztétikus berendezést - lehetőségeinkhez mérten - igyekszünk természetes anyagokból készült bútorokkal, kiegészítőkkel biztosítani. Minden csoportnak saját öltözője, mosdója van.

Az udvar különböző burkolatú felülete, valamint az ott elhelyezett stabil és mobil játékeszközök sokféle tevékenységre adnak lehetőséget. Helyet biztosítunk a labdajátékoknak, a dalos játékoknak, homokozásnak, nagymozgásos-játékoknak stb.

A gyermekek egészségének védelme, edzetségük biztosítása

Az egyes tevékenységekre elegendő időt hagyva, a gyermekeket nem sürgetve nyugodt, kiegyensúlyozott élettempót alakítunk ki. Betegség esetén értesítjük a szülőt, ha szükséges lázcsillapítót adunk. Tevékenységüket úgy szervezzük, hogy baleset lehetőleg ne érje őket, ha mégis, biztosítjuk a mielőbbi orvosi ellátást.

Edzés:

Az egészséges életmódhoz feltétlenül hozzátartozik a rendszeres mozgás. Az edzés mindhárom módjára van lehetőségünk. Igyekszünk minél több időt a szabadban tölteni, a délelőtti és a délutáni órákban is. Nyáron bőrüket fényvédő krémmel óvjuk, és fokozatosan szoktatjuk őket a sugárzásához. Egész évben biztosítjuk a pancsolás lehetőségét.

Az edzési lehetőségek télen csúszkálással, szánkózással, nagy sétákkal stb. egészülnek ki. A gyermekek nagy mozgási igényét több csoportszobában fix felállítású mozgásfejlesztő eszközökkel (tini kondi) és mozgatható kisebb méretű, sokféle mozgásforma kipróbálását, gyakorlását biztosító tornaszerekkel elégítjük ki (body roll, mini trambulin). Emellett a hagyományos tornaszereket is bevisszük a csoportokba. A prevenciós fejlesztő tornákat a napirendbe beépítjük pl. lábstatikai és tartásjavító gyakorlatokat, mindennapos frissítő mozgásokat.

1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Cél:

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. A személyiségén belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlenek tartjuk, hogy a gyermeket érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül, ezáltal a gyermek is kiegyensúlyozottá, nyitottá váljék.

Feladat:

Törekszünk arra, hogy:

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások vegyék körül;
 - a felnőtt-gyermek, a gyermek-gyermek, gyermek-dajka kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze;
 - az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenyégének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
 - lehetőséget teremtsünk arra, hogy a gyermek igényei szerint alakíthassa társas szükségleteit.
- A szocializáció szempontjából különös jelentőséget tulajdonítunk a közös élményekre épülő tevékenységek megszervezésére, ezáltal segítjük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint pl.: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvoda valamennyi dolgozójának viselkedése.

1.3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása. Anyanyelv fejlesztése.

Cél:

A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára építve olyan változatos tevékenységek, felfedezési lehetőségek biztosítása, amelynek során a gyermek kompetenciái fejlődnek.

Feladat:

- ismeretek rendszerezése, bővítése, a kreativitás fejlesztése;
- az anyanyelvi nevelés „javítgatás elkerülésével” történő fejlesztése valamennyi tevékenység keretében;
- beszédkezdő fenntartása, gyermeki kíváncsiság kielégítése;
- minél több kommunikációs lehetőséget biztosító, beszélgető környezet megteremtése.

2. Az óvodai élet megszervezésének feltételei

2.1. Személyi feltételek

Az óvodánkban a nevelőmunkát szakképzett óvodapedagógusok végzik, jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos. A programunk megvalósulásához elengedhetetlen a különböző speciális szakképzettség (pl.: fejlesztőpedagógus). Óvodapedagógussal szemben támasztott elvárásunk, hogy legyen elfogadó, segítőkész, támogató, innovatív. Óvodapedagógus és az intézmény valamennyi dolgozója mintát jelentsen a gyermekek számára.

2.2. Tárgyi feltételek

Csoportszobák száma:

3 csoportszoba az emeleten, 3 csoportszoba a földszinten helyezkedik el.

Alapterületük: 56,60 m²; 57,70 m²

Egy gyermekre jutó alapterület: 2,263 m²; 2,308 m².

A gyermekek közvetlen ellátását szolgáló helyiségek:

Helyiség megnevezése	Mennyiség (db)	Terület (m ²)
Elkülönítő	1	8,20
Mosdó	4	61,60
Tornaterem	1	87,50
Raktár (játék, bútor)	1	23,80
Öltöző	2	23,80
Folyosói öltöző	2	67,60
Tornateremhez szertár	1	11

Egyéb helyiségek:

Helyiség megnevezése	Mennyiség (db)	Terület (m ²)
Vezetői iroda	1	12,30
Gazdasági iroda	1	8,60
Nevelői szoba	2	21,10
Melegítő konyha	2	34,20
Személyzeti szoba	1	9,30
Személyzeti WC	2	3,20
Személyzeti zuhanyzó	1	1,70
Kazánház	1	25,50
Gázbefogadó	1	3,70

Az óvoda tárgyi, környezeti feltételei a gyermekek biztonságát, kényelmét, egészségük megőrzését szolgálják. A rendelkezésre álló helyiségeket rendeltetésszerűen, a pedagógiai feladatok megvalósítása érdekében használjuk. A berendezési tárgyak esztétikusak, könnyen mozgathatók, a foglalkoztatók a gyermekek elképzelésének, tevékenységeiknek megfelelően átrendezhetőek. Óvodának, hogy tornateremmel, s egész évben működtethető uszodával rendelkezik. Az egészséges életmódra nevelés, ezen belül a mozgásfejlesztés megvalósítása érdekében jól szabályozottan, tudatosan élünk e lehetőségek kihasználásával. Az óvoda játszóudvara különböző talajfelülettel borított de -sajnos- felújításra szorul. A gyermekek szabad mozgását, edzését, változatos tevékenységét megfelelő eszközökkel is elősegítjük. Gondot fordítunk a zöldterületek ápolására, felújítására, az árnyékot adó fák gondozására. Környezetünket szebbé, változatosabbá teszik a gondozott virágládák, sziklakert, és a tervezett aromakert. A program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak, karbantartásuk, bővítésük folyamatos.

2.3. Napirend

Az óvodai élet megszervezése

	Tevékenységek
6:00 - 7:30	Érkezés, szabad játék
7:30 - 10:30	Szabad játék, szabadon választott tevékenység Folyamatos tízórai Az óvodapedagógus által tervszerűen kezdeményezett kötött és kötetlen tevékenységek
10:30 - 11:45	Levegőzés, játék a szabadban, séta
11:45 - 13:00	Ebédhez készülődés, ebéd, lefekvéshez készülődés
13:00 - 15:00	Csendes pihenő
14:45 - 15:30	Folyamatos ébredés, uzsonnához készülődés, uzsonna
15:30 - 18:00	Szabad játék

A napirendünkben tapasztalható rendszeresség érzelmi biztonságot nyújt gyermekeinknek. Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti belső arányok helyes kialakítását.

Az óvodai nevelés tervezését valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését különböző dokumentumokban rögzítjük.

2.4. Hetirend

A heti ütemterv elkészítésénél a gyermekek életkorát figyelembe véve állítjuk össze a tervezett tevékenységek rendszerét. Minden óvodapedagógus saját csoportjára vonatkoztatva, alkalmazkodva más csoportok hetirendjéhez. A heti ütemterv nem a napokhoz kötött tevékenységet jelenti, hanem egy-egy (környezeti) téma köré csoportosított élmények, tapasztalatok, ismeretek folyamatos feldolgozását, a különböző műveltségtartalmak komplex bekapcsolásával.

Naponta folyamatosan biztosítjuk a sokszínű tevékenységek választhatóságát, amelyek a szabad játék keretein belül szerveződnek.

A heti kettő kötött mozgástevékenységet a csoportok egymáshoz alkalmazkodva, előre meghatározott napokon és időpontban tartják.

3. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógusok feladatai

3.1. Játék

A kisgyermek legfontosabb tevékenysége, mely számára örömforrás és a korai évek érzelmi bázisaként erősíti és segíti egyénisége kialakulását.

A játék a gyermek számára a leghatékonyabb fejlesztési eszköz, mely kiemelkedő jelentőségű az óvodai életben.

Cél:

Játsszani szerető, játékot igénylő, a szabályokat betartó, szabadon alkotó gyermekek nevelése.

Feladat:

- A szabad játék biztosítása;
- A gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok, játékszerek biztosítása;
- Megfelelő csoportlégkör feltételeinek biztosítása;
- Élmények, tapasztalatok nyújtása;
- Játéklehetőségek biztosítása az uszodában.

Igyekszünk olyan légkört kialakítani amelyben a felnőtt szeretetteljes, érzelem gazdag attitűdje lehetővé teszi a gyermek számára:

- A játékban saját hipotéziseiket kipróbálhassák;
- Ebben a gyermekek szabadon „átváltozhassanak”;
- Az általuk megalkotott, másokkal kialakított keretek, szabályok fölött őrkdjenek;
- A gyermek aktív maradhasson, ezáltal nyugalom uralkodhat benne, viselkedési ily módon toleránssá, egymással odafigyelővé válhat;
- Legyen lehetőségük, valamint képesek legyenek saját játszóterük kialakítására;
- A gyermek mindenkor kapja meg azt a támogatást, hogy tovább fejlődhesék abban amit a legjobban tud;
- A gyermek játékának megismerése legalább olyan hangsúlyos legyen, mint személyiségének megismerése;
- A felnőtt a háttérből hívható segítő legyen a játék folyamán.

Megteremtjük az ehhez szükséges feltételeket:

- Hiteles magatartásunkkal mintát adunk;
- Biztosítjuk a gyermek szabadságát a tevékenységek kiválasztásában, a társak megválasztásában;
- Az ötlet megvalósulásában;
- Elegendő helyet, időt, eszközt nyújtunk a gyermekeknek (A gyermekek környezetében olyan képeket, tárgyakat, eszközöket, valamint olyan félkész anyagokat helyezünk el, amelyekből a gyermek szabadon alkothat.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Az óvodáskor végén alkotásaikat már önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozzák létre és képesek a különböző anyagok kombinálására.
- Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját. Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyekben tapasztalataik érdeklődésük alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységét és különféle kapcsolatait.
- A dramatizálás, drámajáték, bábozás a gyermek szívesen végzett tevékenységévé válik.
- A gyermek által kedvelt meséket képesek eljátszani, szerepeket kiosztani. Egymást figyelmeztetik a szabályok betartására.
- A gyermekek képesek több napon keresztül egy azonos játéktémában együttesen részt venni.
- A szerepjáték elsődleges a játékukban.
- Tudnak önállóan közös játékot tervezni, szervezni.
- Változatos játékformában valósítják meg önmagukat.
- Élvezik a szabályjátékokat és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Magatartásukban fellelhetővé válik az empátia, kialakulnak a kulturált magatartás normái

3.2. Verselés, mesélés

Cél:

- A mese-vers megszerettetése, olvasóvá nevelés alapjainak lerakása.
- A gyermek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mese élményeinek segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.
- Beszédkedv fokozása, tiszta, szép beszéd gyakorlása, önfegyelem fejlesztése.
- Könyv megbecsülése, irodalom megszerettetése, a gyermekek metakommunikációs képességének alakítása.
- Szókincs bővítése.

Feladat:

- A mese-vers hallgatása, mondása természetes igény legyen.
- A mese-vers kiválasztása feleljen meg a gyermekek életkori sajátosságainak és a művészeti értékeknek.
- Sok igényes mű birtokában merjünk rögtönözni, szórakoztatni, repertoárunk mindig bővebb legyen, mint a feltétlenül felhasználandó ütemtervi anyag.

Az érzelmi biztonság megadásának s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és sok alkalmat, jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

A mese a gyermek érzelmi-értelmi és etikai fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában - tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát. A belső képalkotásnak folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mindennapos mesélés a kisgyermek lelki fejlődésének elmaradhatatlan eleme. Óvodánkban a népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek eljutnak arra a szintre, hogy aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- Beszédük összefüggő, elbeszélésük folyamatos, logikai összefüggéseket tartalmaz.
- Figyelmesen, nyugodtan képesek végighallgatni mások megnyilatkozását.
- Helyesen használják a névmásokat, névutókat, igeidőket, módokat.
- Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű- és sebességű beszéd.
- Beszédüket érzelmeik által kiváltott természetes gesztus, arcjáték kíséri.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.
- Beszédhelyzetekhez illő állító és tagadó mondatokat, a felkiáltást, a felszólítást, az óhajtást, a kérdést az anyanyelvnek megfelelő hanglejtéssel, hangsúllyal használják.
- A jellemző mesefordulatok kifejezései is megjelennek a mindennapi beszédben.
- Saját vers -és mesealkotásait képes szabadon előadni, megjeleníteni.

Anyagválasztás

Bauer Gabriella: Gyermekirodalmi szöveggyűjtemény
Irodalmi szöveggyűjtemény óvodásoknak és kisiskolásoknak
Óvodai nevelés játékkal, mesével
Maczák Edit: Ünnepek és hétköznapiak az óvodában
Czárán Eszter: Világnak virága
Benedek Elek mesegyűjteményei
Móricz Zsigmond mesegyűjteményei
Zelk Zoltán verses-és mesegyűjteményei
Kányádi Sándor: Tavaszi tarisznya
Szeret engem a világ. (Versek mondogatásra - óvodásoknak és kisiskolásoknak)
Arany László: Magyar népmesék
Szepes Mária: Pöttyös Panni
Marék Veronika: Kipp-Kopp történetek
Lázár Ervin: A hétfejű tündér
Wass Albert: Válogatott magyar mondókák

3.3.Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél:

- Közös énekléssel és játékokkal a zene örömeinek megéreztetése, a zenei ízlés, zenei anyanyelv megalapozása, a zene örömeinek megéreztetése.
- A magyar népzene, népdalkincs minél szélesebb körű megismertetése.
- Az éneklés élményén keresztül felfedeztetni a dallam, a ritmus, és a mozgás együttes harmóniáját.

Feladat:

- Zenei értékek közvetítése (szokások, hagyományok, jeles napok figyelembevétel).
- Sikerélmény szerzése - zenei önbizalom.
- Zenei képességek fejlesztése, tehetség gondozás
- Feszültségoldás.
- Szociális képességek fejlesztése.
- Modellkövetés.
- Pozitív érzelmek ébresztése a mondókás játékokkal.
- Teljes személyiségfejlesztés
- Ízlés és zenei műveltség formálása.
- Koordinált mozgásfejlesztés.
- Képzeletfejlesztés, tapasztalatszerzés.
- Ritmikus, harmonikus mozgásfejlesztés.
- Zenei befogadókészség megalapozása.

A zene a gyermek mindennapos tevékenysége.

Törekszünk arra, hogy egyénileg, mikrocsoportban, halkabban, hangosabban, magasabban-mélyebben, gyorsabban-lassabban énekeljenek. A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részével válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

Az egyenletes lüktetést játékos mozdulatokkal érzékeltetjük. Megfigyelik környezetük zajait és egymás hangját. Megjelennek a szerepcserés játékok, megismerik a hullámvonalat, csigavonalat, stb. Játsszunk sorgyarapító-fogyó játékokat, megmutatjuk az egyszerűbb tánc lépéseket, és engedjük zenére szabadon mozogni.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Zenei élmények befogadására képes
- Szívesen énekel, saját zenei alkotásokat is
- Kedvenc dalaiból repertoárja van
- Igényli a zenehallgatást

Anyagválasztás

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Jár a baba, jár

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

Kerényi György: Jeles napok dalai

Magyar népi gyermekjátékok

Nagy Béláné: Táncos játékok az óvodában

Cinege, cinege kismadár (népi mondókák, gyermekjátékok)

Kaláka zenéskönyv

Gryllus Vilmos zenei gyűjteményei

3.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Cél:

- a gyermekek élmény-és fantáziavilágának szabad, képi önkifejezése;
- az egyéni fejlettséghez és képességhez igazodva a képi, plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességek fejlesztése;
- a gyermekek tér-, forma-, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti fogékonyságuk alakítása.

Feladat:

- rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka különböző fajtáival történő ismerkedés, gyakorlás;
- a gyermekek ismerkedjenek meg különböző természetes anyagokkal, eszközökkel, a kézi munka technikai alapelveivel;
- a gyermeki alkotó, önkifejező tevékenység folyamatos segítése és ennek biztosítása az egész nap folyamán.

A gyermeki személyiségfejlődés fontos eszköze, ami magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, konstruálást, képalakítást, kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést, és a környezet alakítását. A gyermek mindennapjai során sokrétű tapasztalatokat szerez a környező világról. Ezt örömmel újraalkotja, ábrázolja. Az ábrázoló tevékenységeiben vizuális ismereteiről vizuális visszajelzést kap. Ez újabb megfigyelésre, alkotásra ösztönzi. Így indul el egy önfejlesztő folyamat.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Sokféle tapasztalattal rendelkeznek változatos alakú zárt és nyitott terek elkészítésében, lefedésében az építmények egyensúlyának megteremtésében.
- Élményeik, képzeletük megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik a kedvelt színeket.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Tudnak formákat mintázni elképzelés alapján és megfigyeléseik felhasználásával.

- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat. Önállóan díszítnek tárgyakat.

Anyagválasztás

Origami könyvek

Barkácsgyűjtemények

Michalsky: Papírcsodák

3.5. Mozgás

Cél:

- A testi nevelés az egészség megóvására és megszilárdítására, a szervezet edzésére, és a mozgásműveltség fejlesztésére irányul.
- Speciális célunk: a vízbiztonság megszerzése.

Feladat:

- Lehetőséget biztosítani a gyerekek számára a mozgástapasztalatok rendszeres bővítésére.
- Erősíteni cselekvő és feladatmegoldó képességüket.
- Fejleszteni testi képességeiket: erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség.

Kiemelt feladatunk a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása és ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése - szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét, és az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerzését.

Speciális feladatunk:

- A mozgásfejlődésben lemaradást mutató gyermekek testi képességeinek fejlesztése, melyek megegyeznek az általános pedagógiai célokkal, csupán a megközelítési módban és időben térnek el attól.

A tornák, a mozgásos tevékenységek az óvodapedagógus által szervezett kötelező tevékenységek, minden csoportban heti két alkalommal történnek. Ebből az egyik a tornateremben, ill. a szabad levegőn, a másik pedig a tanuszodánkban zajlik. Az átmenetileg nem üzemelő uszoda vízhez szoktató tevékenysége helyett új mozgásprogram („Mozgáskotta”) lehetőségét kínáljuk az intézménybe járó gyermekeknek. A módszer eredményeként az úszás kisgyermekkorú megtanulási esélye jelentősen növekszik. Nagy hangsúlyt fektetünk a mindennapi tevékenységek szervezése során, a mozgásos frissítő percekre. Az 5-6-7 éves korosztály számára évente több alkalommal - kététes turnusokban- az önkormányzat által finanszírozott, úszóoktató irányításával úszásoktatás zajlik.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyerekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyerekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban, ügyességi játékokban.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Igényükké válik a rendszeres testmozgás.

Anyagválasztás

Dr. Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában

Gaál Sándorné, Gyarmati Zoltánné: Programterv az óvodai testneveléshez

Porkolábné Balogh Katalin: Kudarcc nélkül az iskolában

www.mozgaskotta.hu

3.6. Külső világ tevékeny megismerése

Cél:

- A gyermek környezetében lévő világ megismertetése, megszerettetése a gyermek aktív tevékenysége által.
- A természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása
- Szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása.
- Olyan képességek és készségek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a természeti és az ember által épített, létrehozott környezetben való biztonságos tájékozódáshoz
- A tevékenységek során a minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek ötleteinek figyelembevételével.

Feladat:

- Az évszakokhoz, jeles napokhoz, hagyományainkhoz kapcsolódó tevékenységekkel érzelmeik gazdagítása.
- A közvetlen környezetünkben szerzett ismeretek, élmények kiegészítése a tapasztalatszerzés komplex lehetőségeivel.
- A külső világ tevékeny megismerése érdekében változatos helyszínek biztosítása.
- Az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb sajátosságainak megtapasztaltatása.

Fontosnak tartjuk a több érzékszervet igénybe vevő megtapasztalást, és a sokoldalú cselekedtetést, az önálló véleményalkotást, döntési képességeinek fejlődését.

Megteremtjük azokat a feltételeket, melyek során a gyermek megismerheti a természetes környezetét, a szülőföldjét, a szűkebb, őt körülvevő világot. Meghallgatjuk élményeiket kirándulásaikról, beszélgetünk arról, hol laknak rokonaik..., térképen keressük a szóba került helyeket (városokat, vidékeket).

A gyermekek érzelmi kötődésén keresztül eljutnak környezetük megbecsüléséhez, védelméhez. A sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását. Ilyen tevékenységek lehetnek: madáretető készítése, madarak etetése, megfigyelése, kertészkedés, udvargondozás.

Az óvodapedagógus az élővilágot sokoldalú megfigyeltetésével, az óvó- védő tevékenység eredményeként emocionális alapokon eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket-, természetet védeni, óvni kell! A különböző séták, kirándulások tevékenységek a megfelelő szokások, szokásrendszerek, magatartási formák kialakítását is szolgálják, amely belsővé válása a természetben való kulturált viselkedést eredményezi. Közben felismeri, megismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli, térbeli viszonyokat. Fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.

Ebben az életkorban csak tevékeny tapasztalatszerzéssel alakíthatjuk ki a gyermekekben azt a vonzódást a természet iránt és azokat a helyes szokásokat, amelyek meghatározóak lesznek majd felnőtt korban.

A témaköröket évszakokra, jeles napokra (ünnepkörökre) építjük.

Élményszerző sétáink tartalmukban és távolságukban is folyamatosan bővülnek. Előbb közvetlen környezetünkkel ismerkedünk. Megfigyeljük a természetes és az épített környezetet, az állatokat, növényeket, az ember természetalakító tevékenységét, s mindezek egymáshoz való viszonyát.

Folyamatosan gondoskodunk a csoportokban, folyosókon lévő akváriumok lakóiról.

Megtapasztaljuk és megfigyeljük az időjárás változásait, az évszakok szépségét, színeit. Összefüggéseket keresünk az időjárás, az öltözködés, az emberek tevékenysége, a növényvilág megváltozása és az állatok viselkedése, életmódja között.

Magokat ültetünk, csíráztatjuk, hajtatunk. Egyszerű kísérleteket végzünk.

Sétáink során gyűjtött kincseink az „élősarkot” gazdagítják. Ezeket azután hasznosítjuk. Az ehető kincseket elfogyasztjuk, tartósítjuk. A többit felhasználjuk ábrázoló és barkácsoló tevékenységünkhöz, vagy csak egyszerűen a játék részévé válnak.

Gyakran hívnak bennünket kertés házban lakó szülők, nagyszülők vendégségbe. Így természetes körülmények között figyelhetjük meg például a háziállatokat (a ház kis kedvenceit), a szépen gondozott kerteket, a „teli pincét, kamrát”, sőt, még a padlást, az állat ólakat és a munkához szükséges eszközöket is. A közös főzés, beszélgetés, játék felejthetetlen élményt nyújt.

Ősszel és tavasszal a testvércsoportok közös kiránduláson vesznek részt.

A nagyobbakkal könyvtárba, színházba, múzeumba, iskolába, játszóházba is elmegyünk.

Sétáink során gyakoroljuk a helyes közlekedés szabályait, ismerkedünk a járművekkel, jelzőlámpával, zebrával.

A séták, kirándulások a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését is segítik. Lehetőséget adnak személyes beszélgetésekre; kérdéseikre, megnyilvánulásaikra azonnal tudunk reagálni. Az élmények elmesélése lehetőség a gondolatok, érzelmek, észrevételek összefüggő kifejezésére.

Hagyományaink közé tartozik a gyermekek születés-és névnapjának megünneplése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Az óvodapedagógus kérdéseit, gondolatmenetét megértik, követik.
- Képesek jól ismert tulajdonságok alapján válogatásra, sorba rendezésre.
- Összehasonlításukat szóban is kifejezik, meg tudják ítélni mások megállapításait. Helyesen használják az összehasonlítást kifejező szavakat.
- Beépül személyiségükbe a természet szeretete, az aktív tenni akarás, a tapasztalás, a cselekvés, a szóbeli közlés egysége.
- Saját ötleteik alapján gazdagítják az élősarkot.
- Felelevenítik közös élményeiket az élményszerző nap alkalmával gyűjtött tárgyak elhelyezésénél, rendezgetésénél.
- Megfigyelik a természeti jelenségeket, végeznek kísérleteket, eljutnak az ok-okozati összefüggések felfedezéséhez, képesek ezek önálló megfogalmazására.
- Gyűjtenek szép képeket, folyóiratokat, őket érdeklő természeti jelenségekről, állatokról, nézegetnek értékes, szép természetismereti albumokat, diaképeket, természetfilmeket, videó kazettákat. Ez további keresésre, kutató munkára inspirálja őket a szülők segítségével.
- Játéktevékenységükbe beépülnek a környezetvédelmi elemek.
- Gondozzák télen a madáretetőt, a növény-sarkot és akváriumot.
- Nevelnek virágpalántákat, óvodapedagógus irányítása mellett részt vesznek a kert gondozásában.
- Természet iránti szeretetük, érdeklődésük nyilvánul a rajzaikban, festészetükben, ill. kiegészül szépirodalmi művek ismeretével.
- Környezettudatos gyermekek hagyják el intézményünket.

3.7. Ünnepek, hagyományok, jeles napok

- *Február - Farsang:* közös jelmezes multság a tornateremben;
„óvó nénik" meglepetés előadása;
farsangi népszokások csoportonként;
Télbúcsúztató „Farsangi sokadalom" - kiskegy báb készítése, égetése....
- *Március 15.* - csoportonkénti ünneplés;
- *Március 22.* - Víz világnapja;
- *Április 22.* - Föld világnapja;
- *Április* - Városi Óvodai Sportnap;
- *Május 10.* - Madarak, fák napja;
- *Május* - Anyák napja: édesanyák köszöntése gyermekek által készített ajándékokkal, versekkel, dalokkal;
- Gyermeknap: vidám sportvetélkedők, fagyizás;
- Családi „Majális”;
- *Június* - iskolába menő gyerekek búcsúzója;
- *Október 04.* - Állatok világnapja;
- *December* - Mikulás várás;
- Karácsony: érzelmi előkészítés.

Évszakonként egy-egy kiemelt nap (pl.: húsvéti játszóház, vízi olimpia, őszi kavalkád...).

3.8. Munka jellegű tevékenység

Cél:

- A gyermeki munka vonzóvá tétele, megszerettetése;
- A munkához való helyes viszony, attitűd kialakítása.

Feladat:

- Kitartásra, felelősségérzetre, kötelesség teljesítésére szoktatás.
- A munkavégzéshez szükséges készségek megalapozása, rendszeresség, folyamatosság lehetőségeinek megteremtése, amellyel a munka elvégzésének szükségességét láttatjuk.
- A munka alapvető feltételeinek biztosítása.

A munkajellegű tevékenység fejleszti a gyermekek személyiségét:

Önkiszolgálás, naposi munka, segítség a felnőtteknek, társaiknak, alkalmi megbízások teljesítése, környezet-, növény-, és állatgondozás.

A munka a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok (mint például a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság) alakításának fontos lehetősége.

A munka jellegű tevékenységek a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze.

A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos pozitív értékelést igényel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.

- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények-és állatok gondozásában.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- Szeretnek meglepetést készíteni szüleiknek, társaiknak.

3.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél:

- a 3-7 éves korú gyermekek kognitív, érzelmi és szociális érési folyamatának segítése,
- az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakítása,
- életkornak megfelelő korrekció és prevenció.

Feladat:

- a tanulást támogató környezet megteremtése;
- a gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve által az értelmi képességek, kompetenciák fejlesztése;
- problémamegoldó, kreatív gondolkodás megalapozása;
- a kíváncsiságot felkeltő, sokoldalú cselekedtetés során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása által az egyszerű gondolkodási műveletek fejlesztése;
- a meghitt beszélgetésekkel a gyermekek kommunikációs képességeinek, a beszélőkedvének aktivizálása;
- az érzékelés, észlelés mozgás összekapcsolása;
- a gyermekek eljuttatása az önkéntes tanulástól a szándékos tanulás vágyához;
- iskolai tanuláshoz szükséges akarat tulajdonságok alapjainak lerakása.

Az óvodai tanulás szélesen értelmezett, az egész nevelés folyamatát átható tevékenység és a teljes gyermeki személyiségfejlesztésre irányul.

A gyermek cselekedeteit érzelmei vezérik, de képes együttműködésre, alkotásra, belső fegyelem megtartására, ha érdeklődésére, egyéni képességeire alapozunk, ha tiszteljük őt. Az igazi nevelőerő az óvodapedagógus személyisége, aki szeretetteljes, türelmes magatartásával képes minden gyermek elfogadására. Ösztönző, segítő, együttműködő, bizalmat keltő, céltudatos programja a gyermekek képességeit-önmagához képest- a legmagasabb szintre juttatja. Jó humorérzéssel rendelkezik, képes az önkontrollra, önfejlesztésre. Modell a gyermekek számára. A nyugodt tanulás feltételeinek fontos tényezője: az óvoda. A jól átgondolt szokásrendszer, a célszerűen berendezett csoportszoba, a változatos és folyamatos tevékenységek biztosítása. Alapelveink közé soroljuk: a gyermekek személyiségének és játékának ismeretét, az egészséges alapokra épülő differenciálást, az egyéni képességekhez kötődő fejlesztést, komplex módszerek alkalmazását, integrációt a területek között, a játék és a tanulás állandó kölcsönhatását.

Az óvodai tanulás specifikumai

A gyermekek részére a tanulási folyamat önkéntes: de ez az önkéntesség a tevékenységekben való bekapcsolódásnál érvényesülhet igazán. Előbb-utóbb azt próbáljuk elérni, hogy a gyermekek a megkezdett feladatot befejezzék, válják szokássá, hogy nem torpannak meg az első akadálynál. Az önkéntesség nem jelenti az állandó távolmaradás elfogadását. Új ötletekkel igyekszünk elérni, hogy a gyermekek örömmel vegyenek részt az együttes tevékenységekben. *Egyéni képességek figyelembe vétele:* a gyermekek, ha elfáradnak, abba hagyhatják a cselekvéssort, később folytathatják; segítséggel módosíthatják. Fontosnak tartjuk a differenciált, önmagához mért értékelést.

A gyermeki kíváncsiságra építünk: a gyermekek kérdezhetnek, kitalálhatnak, felfedezhetnek, próbálkozhatnak, miközben szinte észrevétlenül képesek lesznek az együttműködésre, toleranciára, az egyeztető-megegyező kompromisszumokra, önértékesítésre, társakhoz való alkalmazkodásra.

A gyermek cselekvő aktivitása képessé teszi őket arra, hogy önmaguk becsült lehetőségei alapján vállalkozzanak. Növekszik kitartásuk, feladattudatuk, önállóságuk, szándékos figyelmük. Képesek lesznek a kudarcok elviselésére, erő kifejtésre.

Az óvodai tanulás fejlesztést is jelent. Általában tevékenykedtetés során történik. Nem direkt tanítást, hanem az egyes gyermek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel, módszerekkel történő támasznyújtást. E fejlesztés lehet korrekciós, illetve prevenciós jellegű.

4. A nevelési rendszerünkben megjelenő új fogalmak

4.1. Inkluzív pedagógia-integráció, differenciálás

Inkluzív pedagógia számunkra azt jelenti, hogy a többségtől bármilyen eltérő gyermekeket elfogadjuk, és a többi gyermekekkel együtt neveljük, befogadjuk. Pedagógiai törekvéseink célja ezért, hogy hozzásegítsük őket korunk és társadalmunk kultúrájában való tájékozódáshoz és ezen keresztül a társadalmi beilleszkedéshez. Nevelésünk, fejlesztésünk során figyelembe vesszük egyéni igényeiket, eltérő fejlődésű ütemeiket.

Az integráció számunkra az együttnevelést jelenti, ezáltal biztosítva az esélyegyenlőséget mindenki számára, tekintet nélkül egyesek akadályozottságára, s az esetleg tapasztalható nagyon eltérő képességeikre a kiemelkedően tehetségestől a gyenge adottságúig.

Az együttnevelés során biztosítjuk:

- Az ép gyermekek részéről az előítélet mentességét.
- Toleráló magatartást.
- Segítőkézséget.
- Alkalmazkodó készséget.
- A gyermeki különbségek elfogadását, együttérzést.
- Elfogadjuk az egyediséget.
- Támogatjuk a gyerekek szocializációját.

Cél:

A későbbi társadalmi integrálódás, a természetes elfogadó attitűd kialakítása, valamint, hogy megtanuljuk a segítségnyújtás és az elvárások helyes arányát.

Feladat:

- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása.
- A gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósítása.
- Az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a gyermeki különbség elfogadásáról, és együttműködés a családokkal.
- Megteremteni azokat a feltételeket, hogy minden gyermek a maga ütemében, a maga képességei szerint tudjon kibontakozni, fejlődni (a gyermek megismerése, képességeik felmérése, egyénre szabott cél és feladat meghatározása).

Differenciálás feltételei óvodánkban:

- A célok individualizálása, minden gyermek számára más célt jelölünk meg:
- A tanulási folyamatot az egyes gyermekek egyéni szükségleteihez igazítjuk.
- A gyermek érzelmi-belső motivációjára építünk.
- A gyermek spontán tevékenységéhez kapcsolódik.
- A gyermekek megismerése a játékban. Ennek alapján fejlesztési terv készítése.
- Egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmód.
- Folyamatos, rugalmas napirend biztosítása.
- Valljuk, hogy a pedagógus elfogadó, türelmes, nyugodt, érzelmi támaszt biztosító habitusa elengedhetetlen.
- A differenciálás az óvoda egész napos életrendjének minden mozzanatához kapcsolódik, elősegíti és biztosítja a gyermek jó közérzetét.

4.2. A korrekció (viselkedés, teljesítmény) A lemaradás - viselkedészavar- megszüntetése, csökkentése.

4.3. A prevenció a felmerülő lehetséges problémák megelőzését szolgálja. Ezt az érzékelés, észlelés, valamint mozgásfejlesztés által végezzük.

5. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

- A gyermekek egyéni fejlesztésének nyomon követésére fejlődési naplót vezetnek a csoportban dolgozó óvodapedagógusok minden gyermek esetében. Ez a dokumentum alkalmas a szülők tájékoztatására. Minden esetben félévenként tájékoztatják az óvodapedagógusok a szülőket gyermekük fejlődéséről és a fejlesztendő feladatokról a fejlesztési terv alapján.

Egyéni képességmérés és fejlesztés folyamata
2012. szeptember 1 - től.

Életkorok	Folyamatszabályozás	Határidők	Kapcsolódó dokumentumok
3 - 4 évesek	Beszoktatási lap kitöltése	Felvételtől számított 2 hónap elteltével	Egyéni fejlődési napló - „Beszoktatás tapasztalatai”
	Szülők tájékoztatása a beszoktatással kapcsolatban	Február 15 - ig.	Csoportnapló - „Kapcsolattartás szülőkkel”
	Fejlődési napló kitöltése és a szülők tájékoztatása	Június 20 - ig.	Egyéni fejlődési napló, Csoportnapló - „Kapcsolattartás szülőkkel”
4 - 5 évesek	Beszoktatási lap kitöltése (csak új gyermek esetében)	Felvételtől számított 2 hónap elteltével	Egyéni fejlődési napló - „Beszoktatás tapasztalatai”
	Fejlesztési terv készítése az előző tanév végén rögzített tapasztalatok alapján	Október 15 -ig.	Egyéni fejlődési napló - „Fejlesztési terv”
	Szülők tájékoztatása	Február 15 - ig.	Csoportnapló - „Kapcsolattartás szülőkkel”
	Fejlődési napló kitöltése A fejlesztés eredményeinek rögzítése és a szülők tájékoztatása	Június 20 - ig.	Egyéni fejlődési napló - „Fejlesztési terv” Csoportnapló - „Kapcsolattartás szülőkkel”
5 - 6 (- 7) évesek	Beszoktatási lap kitöltése (csak új gyermek esetében)	Felvételtől számított 2 hónap elteltével	Egyéni fejlődési napló - „Beszoktatás tapasztalatai”
	Fejlesztési terv készítése az előző tanév végén rögzített tapasztalatok, valamint a külső szakember által végzett képességmérés eredményei alapján	Szeptember 30 - ig.	Egyéni fejlődési napló - „Fejlesztési terv”
	Szülők tájékoztatása	Február 15 - ig.	Csoportnapló - „Kapcsolattartás szülőkkel”
	Fejlődési napló kitöltése A fejlesztés eredményeinek rögzítése és a szülők tájékoztatása	Június 20 - ig.	Egyéni fejlődési napló - „Fejlesztési terv” Csoportnapló - „Kapcsolattartás szülőkkel”

V. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Minden téren nagy gondot fordítunk az eddig kiépült, jól működő kapcsolatainkra, amelyek szintén a nevelés színterei. Partnereink együttműködésükkel segíthetik az óvodánkat céljaink elérésében.

1. Óvoda-család kapcsolata

Célunk:

- az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését
- a család és az óvoda nevelési elveinek közelítése
- a szülői jogok és kötelességek érvényesítése
- közös élmények megélésével az óvodához fűződő pozitív viszony elősegítése

Feladatunk:

- a szülőket nevelőpartnernek tekintjük, ismertetjük velük nevelői felfogásunkat, programunk célját, feladatát.

E partneri kapcsolatban az őszinte „odafordulás”, az empátia, a segítőkész szándék és az együttműködési készség a meghatározó.

A családi életet igyekszünk tiszteletben tartani, abba illetéktelenül nem avatkozunk bele. A szülőknek érezniük kell, hogy felelősségüket nem vállalhatjuk át. A gyermek intelligenciája, viselkedése, viszonyai, érzelmi élete, szokásai főként a családi minta szerint formálódik. Az óvoda megerősít, segít, ott ahol tud.

Az együttműködés alapelvei:

- az óvodapedagógus legyen támasza és segítőtársa a szülőnek gyermeke nevelésében
- legyen nyitott a szülők egyéni és közös kéréseire, javaslataira s azok teljesítését vegye komolyan, mérlegelje

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, eltérő szokásait.

Nevelési problémák esetén közös- otthon és az óvodában is alkalmazott- módszert kell keresnünk, segítnünk, tanácsot adunk, mindig kikérve a szülő véleményét. A családok megélhetési gondjainak növekedésével több a feszültség, nagyobb toleranciára, empátiára van szükség az együttműködéshez.

A kapcsolattartás formái:

- **Szülői megbeszélések, szülők tájékoztatása**

Első ízben:

A beiratkozást követően, új gyerekek szüleivel tájékoztató, bemutatkozó találkozás (személyi- tárgyi feltételek, az óvoda pedagógiai programja, működési rendje, ízelítő az óvoda életéről).

Családtagok közreműködésével történő beszoktatás

Szülői megbeszélés (évenként háromszor):

- Szokásrend, nevelési célok, család-óvoda kölcsönös elvárásainak megismerése. Vélemények meghallgatása, javaslataik figyelembe vétele.
- Szakemberek ismeretnyújtó tájékoztatója, fórumok, gondolatcsere, probléma-megoldási lehetőségek kérése. /logopédus, gyermekorvos, pszichológus, tanítónők, stb./

- **Családlátogatás**

Először a beiratkozás után, a gyermek óvodába kerülése előtt.

Cél: gyermek- és családismeret.

Későbbi családlátogatás: szükség szerint - helyzettől, alkalomtól függően.

- **Nyitott óvoda, nyitott délelőttök**

Előzetes megbeszélés alapján a szülő bármikor bemehet a csoportba és megismerheti gyermeke óvodai életét

- **Egyéni beszélgetések**

- Egyéni megbeszélések az aktualitásnak megfelelően, előzetes időpont egyeztetés után
- Konzultáció a gyermek egyéni fejlődésmenetéről - félévenként

- **Óvodai programok**

- Ünnepek, sportrendezvények, kirándulások, Alapítványi „Batyus” bál, játékos gyermeknap együtt a szülőkkel, nagyszülőkkel.
- Játékkészítés, játszóház
- Karbantartási munkák segítése

2. Óvoda-bölcsőde kapcsolata

Célunk:

Az óvodába lépés előtti intézménnyel tartalmi kapcsolat kialakítása - az óvodai beszoktatás elősegítése.

Feladatunk:

- A gyermek jellemzőinek, egyéni tulajdonságainak megismerése -tájékoztatás után
- Felkészülni a fejlesztésre szoruló gyermekek fogadására, integrációjuk elősegítése

A kapcsolattartás formái, tartalma:

Látogatások, megbeszélések - a gyermekek megismerése

3. Óvoda- iskola kapcsolata

Célunk:

Olyan tartalmi kapcsolat kialakítása az iskolákkal, mely elősegíti a gyermekek zavartalan iskolai beilleszkedését.

Feladatunk:

- Egymás munkája iránt kölcsönös érdeklődés segítése.
- A kapcsolat felvétele, az iskola felé nyitás, a hatékony-, kölcsönös gazdagító szakmai együttműködésben a kezdeményező szerep felvállalása.
- A tehetséges gyermekek megfelelő iskolába történő kerülésének elősegítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek és a migráns gyermekek fejlődésének, további haladásának figyelemmel kísérése.

A kapcsolattartás formái és tartalma:

- Látogatások alkalmával az iskolai életbe való beilleszkedés megtapasztalása, szakmai konzultáció.
- Egymás rendezvényein történő megjelenés, közreműködés, közös programok szervezése, rajzpályázatokon való részvétel.

4. A nevelést segítő speciális kapcsolataink intézményekkel, szervezetekkel

A kapcsolattartás ezen intézményekkel folyamatos, illetve szükség szerinti.

Célunk:

- A partneri kapcsolat erősítése, intenzívebbé tétele
- A gyermek-család problémáinak megoldásában segítség, közreműködés

Feladatunk:

- Öszinte tájékoztatás - konzultáció
- Javaslatok figyelembevétele, s a munkába való beépítése

Területei:

- Pedagógiai szakszolgálat intézményei: „Esély Pedagógiai Központ” Nevelési Tanácsadó, Logopédia
- Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
- Egészségügyi Szolgálatok (védőnő)
- Gyermekjóléti Szolgálatok: Kistérségi Életfa Szociális Szolgáltató Központ, Gyámhivatali Csoport
- ÁNTSZ

5 Kapcsolat a fenntartó önkormányzattal

A fenntartó meghatározza munkánk feltételeit - tanügyi - igazgatási feladatok révén - annak rendjét is.

A kapcsolat egyfelől hivatali, másfelől támogató, segítő jellegű.

Problémamegoldásban mindig a konstruktivitásra, kooperálásra törekszünk.

A rendszeresség és a folyamatosság a meghatározó.

6. Óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolata

Célunk:

A nevelési feladataink sokoldalú színes megoldásához a közművelődési intézményekkel való kapcsolat kiépítése, fenntartása.

Feladatunk:

- Az intézmények kínálataiból való válogatás
- Az intézmények nyújtotta lehetőségek felhasználása a nevelőmunkánk hatékonyabbá tételéhez.

A lehetséges kapcsolatok köre:

- Munkácsy Mihály Múzeum
- Békés Megyei Tudásház és Könyvtár
- Jókai Színház
- Szlovák Kultúra Háza
- Napsugár Bábszínház
- Vasutas Művelődési Ház
- Diák-tanya
- Körösök Völgye Látogató Központ (Széchenyi liget)
- Bartók Béla Zeneiskola
- Csaba-Center kulturális rendezvényei
- Agóra gyermekrendezvényei

A kapcsolattartás formái:

Látogatás, tájékoztatás, megbeszélések, értekezletek, rendezvényeken részvétel, kiállítások, tárlatok megtekintése, egy-egy foglalkozáson való részvétel.

7. Óvoda és szakmai szervezetek kapcsolata

Célunk:

A nevelőközösség szakmai fejlődésének segítése a kapcsolat kiépítésével

Feladatunk:

- Figyelemmel kísérni a képzéseket, programokat
- Nevelési feladataink megvalósítását színesebbé, gazdagabbá tenni

Kapcsolatok köre:

- Békés Megyei Tudásház és Könyvtár
- Ipszilon Pedagógiai Intézet
- Képző Főiskolák
- Torna Club - „Bukfenc-akadémia”
- Sportosztály: „Városi óvodai sportnap”
- Ovi-Foci
- Étkeztetési egyeztetés az Óvodai Konyhával
- Óvodavezetők Szakmai Munkaközössége
- Hitoktatás: Tiszteletben tartjuk a szülők világnézeti, vallási meggyőződését.
- Néptánc

VI. SAJÁTOS FELADATOK

„Megszülettünk hirtelen,
Egyikünk se kérte,
Kérve kérünk szép jelen
Meg ne büntess érte.”

/Devecseri Gábor/

1. Gyermekvédelem

Célunk:

- Hozzásegíteni a gyermekeket személyiségük teljes kibontakoztatásához, a családjukban történő nevelés biztosításához.
- A gyermeki jogok maradéktalan tiszteletben tartása. A családi nevelés segítő támogatása, a gyermek iránti felelősség erősítése a szülőknél.

Feladatunk:

- A gyermek és családi körülményeinek figyelemmel kísérése, a preventív gyermekvédelmi munka előtérbe helyezése.
- Őszinte, kölcsönös tiszteleten alapuló partneri viszony erősítésével az együttműködés hatékonyságának fokozása.
- Jó kapcsolat kialakítása mindazon szervezetekkel, intézményekkel amelyek a gyermekvédelmi rendszerbe tartoznak.
- A különbözőségek elfogadása, az eltérő tulajdonságok tisztelete, nemzeti, etnikai hovatartozás megkülönböztetése nélküli nevelés.
- A halmozottan hátrányos helyzetű családokra különös tekintettel való odafigyelés, hogy a megfelelő információt és segítséget megkapják hátrányuk enyhítése érdekében.
- A sajátos nevelési igényű (SNI) és beilleszkedési-, tanulási-, és magatartási zavarral (BTM) küzdő gyermekek tünetek alapján történő kiszűrése, mielőbbi szakemberhez irányításuk speciális fejlesztésük érdekében.

Az óvodánkba járó gyermekek nagy többsége lakótelepi környezetben él. Szociokulturális helyzetük nagyon különböző.

Eddigi tapasztalataink szerint főleg szociális és családi okok miatt jelentkeznek problémák:

a) Szociális okok:

Nem megfelelő szociális háttér, minimális anyagi biztonság hiánya. Ez gyakran más jellegű problémákkal együtt jelentkezik, úgymint ingerszegény környezet, nem megfelelő higiénés viszonyok., albérletben lakók és a munkanélküliek számának növekedése. Magas a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek száma. Ez ingyenes étkeztetést biztosít az állam által a gyermekeknek.

b) Családi okok:

Talán a leggyakoribb problémaforrás maga a család, a nem megfelelő nevelési módszerek. A problémás gyerekek döntő része önmagára hagyva a szülő "mellett" élve nevelkedik. Szélsőséges esetekben a szülő részéről még érzelmi elutasítással is találkozunk, ami a leg súlyosabb viselkedészavarokat eredményezheti.

Meghatározó erejű a gyermekekre nézve a család kiegyensúlyozottsága, illetve ennek hiánya. Komoly zavarokat okozhat a kettős nevelés, a szülők egymással szembeni feszült, ellenséges viszonya.

c) Pszichés fejlődési okok:

Zavarai miatt feladatunk a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése. Azt, hogy a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő- a Nevelési Tanácsadó és a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság dönti el. Amennyiben ezek a gyermekek időben nem kapják meg a megfelelő segítséget, véglegesen leszakadhatnak társaiktól. Nekünk feladatunk minél hamarabb a gyermeket megfelelő szakemberhez irányítani és biztosítani számára az integrált nevelést óvodán belül. A segítséghez megfelelő szakirányú utazó gyógypedagógus szükséges, aki nemcsak a gyermeknek, a családnak, hanem az óvodapedagógusnak is partnere.

Az óvoda hozzájárulhat a családi szocializáció kedvezőtlen hatásának enyhítéséhez. A szülő találjon támaszt és segítőtársat gyermeke fejlesztéséhez az óvodapedagógusban. Szükség lehet arra is, hogy megpróbáljuk a szülők nevelési szemléletét tapintatosan, közvetve befolyásolni. Fontos, hogy a gyermekét elhanyagoló, vagy a nem megfelelő módszerekkel nevelő szülő is érezze, a pedagógus vele együtt, az ő egyetértésével kíván neki és gyermekének segíteni. Az együttnevelésben vállaljuk a megértő, a türelmes, érzelmileg elfogadó partner szerepét.

A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett környezetben élő gyermekek szüleivel megértő, bizalmat ébresztő magatartással kezdeményezünk kapcsolatot.

A gyermekvédelmi munka szempontjából is nagy jelentőségű a családlátogatás szerepe, már óvodába lépés előtt és esetenként közben is, ha ez szükséges. Komolyabb négy szemközti találkozást igénylő problémák megbeszélésére a „fogadóóra” alkalmas.

A gyermekvédelmi munka valamennyi óvodapedagógus feladatkörébe beletartozik, kollektív feladat, melyet a gyermekvédelmi megbízottak fognak (telephelyenként) össze. Minden évben felméri a családok helyzetét, ennek alapján éves munkatervet készítenek. Tartják a kapcsolatot a családokkal, a védőnőkkel, esetenként óvodai véleményt küldenek a gyermekekről a Kistérségi Életfa Szociális Szolgáltató Központ részére.

„A másság nem szétválaszt, hanem összeköt minket”

3. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése

Célunk:

- Az elvárásaink igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez,
- Fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg,
- A fejlesztő terápiaik részei legyenek a tartalmi elemeknek,
- A szociális kapcsolatok bővülésének támogatása a gyermekek és szüleik körében.

Feladatunk:

- Elfogadó környezet kialakítása,
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése,
- A szülők segítése, támogatása,
- Vigyázunk arra, hogy a fejlesztés ne terhelje túl őket,
- A módszereinket és eszközeinket úgy választjuk meg, hogy minden esetben figyelembe vesszük a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségleteket,
- A fejlesztésben működő szakemberekkel való együttműködés biztosítása.

Ezeknek a gyermekeknek a szakvéleményben foglaltak alapján integrált nevelést biztosítunk. A többi gyermekkel azonos óvodai csoportban történő nevelést, fejlesztést kapnak.

A szakemberek folyamatos tanácsadással segítik az óvodapedagógusokat, hiszen az együttműködés fontos a gyermekek fejlődése érdekében.

Amennyiben a SNI és BTMN gyermekek időben nem kapják meg a megfelelő segítséget, véglegesen leszakadhatnak társaiktól. A speciális fejlesztéshez „utazó gyógypedagógust”, logopédust, konduktort és más szakembert veszünk igénybe, akik nemcsak a gyermeknek, a családnak, hanem az óvodapedagógusnak is partnerei.

Az egyéni és csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Óvodánkban a Békés Megyei Pedagógiai Szakszolgálat biztosítja ezen gyermekek részére a szakember ellátottságot és a fejlesztést.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elő kell, hogy segítse a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelésünk. Éppen ezért az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottak és a szülők megfelelő tájékoztatása a befogadásra, az elfogadásra - nagyon fontos. Óvodai életük nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A tárgyi feltételek biztosítása a „Kötelező eszközjegyzék” alapján valósul meg, folyamatosan évről-évre, mely kiegészül speciális fejlesztő eszközökkel (nagy méretű tükör, mozgásfejlesztést segítő eszközök, egyéb rész-képesség fejlesztést szolgáló szabály- és társasjátékok) az érintett gyermekek számára szükséges speciális fejlesztő füzetek, gyakorló feladatlapok

3.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése

3.1.1. A megismerési funkciók és/vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő gyermekek

Hiperaktív és autisztikus tüneteket mutató gyermekek

Fejlesztésükben meghatározó az óvodás korúakkal történő együttnevelés.

Feladatunk:

- a spontán tanulás, a társakkal való együttműködés
- a kommunikáció fejlesztése

A fejlesztés tartalma:

- élmények, tapasztalat
- ok, minták biztosítása

3.1.2. A megismerési funkciók és/vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek

A korai fejlesztésre épül óvodai nevelésük.

Feladatunk:

- az alapmozgások kialakítása, fejlesztése
- minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése
- a beszédindítás, a beszédmegértés fejlesztése, az aktív szókincs bővítése

A fejlesztés tartalma:

- az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítás
- az értelmi funkciók fejlesztése
- rendszeresség, utánzás, gesztussal kísért, egyszerű verbális utasítás
- a zene, a ritmus terápia szerepének kihasználása
- az egymáshoz közeledés a csoportos tevékenységek során

Folyamatos gyógypedagógiai segítség szükséges számukra.

A. Testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermekek

Mozgás-szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara.

Egyénileg sok eltérést mutat.

Feladatunk:

- speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása
- az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerettetése
- a megtanult mozgás alkalmazása

A fejlesztés tartalma:

- megfelelő mozgás- és élettér biztosítása
- az önállóság biztosítása
- a rugalmas napirend alatt a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása
- az óvodai mozgásfejlesztésbe beépíteni a speciális fejlesztési lehetőségeket
- a gyógy-testnevelési elemek használata

A gyógy-testnevelés és mozgásfejlesztő szakon végzett óvodapedagógusok támogató-javaslatait vesszük figyelembe.

A konduktor által a helyi fejlesztés egyénileg történik.

B. Érzékszervi fogyatékos gyermekek

a) Enyhe látássérült gyermekek

Feladatunk:

- a látássérült gyermekek korlátozott fizikai terhelhetőségének figyelembe vétele
- közös játékban való részvétel segítése
- közösséghez való alkalmazkodás segítése
- viselkedési formák megtanulása és gyakorlása
- közösség előtti szereplés segítése, ösztönzése

A fejlesztés tartalma:

- gondolkodás- és beszédfejlődés, a vizuális megismertetés
- nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság
- térbeli tájékozódás a látás felhasználásával
- finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztésével
- látás- mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgás és nagymozgások esetében egyaránt

b) Enyhe hallássérült - nagyothalló gyermekek

Feladatunk:

- a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése
- a kognitív- és az érzelmi élet fejlesztése
- alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása
- aktív nyelvhasználat építése
- beszédértés-, szókincs-, érthető kiejtés fejlesztése
- a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése

A fejlesztés tartalma:

- a napirend megvalósítása során a szocializáció biztosítása
- a közös tevékenységekbe való aktív bevonásuk
- a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása

C. Beszéd fogyatékos gyermek

Akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzo-motoros problémája (megkésett beszédfejlődés, súlyos orrhangzóság stb.)

A gyermek a beszédhibához kapcsolódóan a tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik.

Feladatunk:

- a peremhelyzet kialakításának megakadályozása
- az anyanyelvi nevelés középpontba állítása

A fejlesztés tartalma:

- a játékoság elvének szem előtt tartása
- a mindennapi nevelési környezet biztosítása
- a mozgáskészség-, a kommunikáció fejlesztése
- cselekvéses utánnézéssel történő gyakorlással az önállóság fokozása
- speciális terápiák alkalmazása külső szakember segítségével (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés)

D. Autista gyermek

A társas viselkedés, a kommunikáció és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Feladatunk:

- a kommunikációs, szociális és kognitív terápia
- a szülővel való mindennapos együttműködés

- a már meglévő töredékkészségek használata
- az egyéni motiváció megteremtése

A fejlesztés tartalma:

- a természetes élethelyzetek kihasználása
- speciálisan, a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása

Fejlesztésükhöz nemcsak az óvodai környezet kialakítása fontos, hanem szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte.

A fejlesztés várható eredményei:

Sajátos nevelési igényű gyermekek speciális, egyénre szabott fejlesztésének hatására fejlődik:

- az alkalmazkodó-készség
- az akaraterő
- az önállóságra törekvés
- az érzelmi élet
- az együttműködés

Arra törekszünk, hogy az ilyen gyermekek az óvodai napirend során mindig csak annyi segítséget kapjanak, ami a további önálló cselekvésükhöz szükséges.

A gyermekek együttnevelésének eredményeként a pedagógusokban, szülőkből, gyermekekben kialakul az előítélet-mentes szemlélet és gyakorlat.

Speciális, egyénre szabott fejlesztő programok alapján történő megsegítéssel a hátrányokat csökkentjük. A gyermekek sikerélményhez jutnak és eredményeik javulnak.

Sikerkritérium:

- a gyermekek beilleszkedése, fejlődése
- az együtt-haladás lehetősége

3.2. Beilleszkedési-, tanulási- magatartási nehézségekkel küzdő gyermek fejlesztése

A BTMN gyermekek fejlesztése az óvodai nevelés keretében a csoportban, a szakvéleményekben foglaltaknak megfelelő időtartamban, kiscsoportos foglalkozás keretében történik. Szakmai megerősítést, segítséget az óvodapedagógusok a fejlesztőpedagógus végzettségű kollégáktól kaphatnak. A szenzomotoros fejlesztést (SZIT, TSMT), valamint a pszichológusi megsegítést igénylő gyermekekkel való foglalkozást a Szakszolgálat szakemberei végzik.

3.3. Tehetséges gyermekek fejlesztése

Az óvodapedagógus feladata a tehetséges gyermekek azonosítása, felismerése. Ez elsősorban megfigyelések alapján történik és az egyéni fejlődési naplóban kerül rögzítésre.

Tehetség gondozás az óvodai csoportok napi tevékenységeibe ágyazva valósul meg. Az óvodában a tehetséges gyermekek is saját csoportjukban élik életüket. Elsősorban játszanak, és azzal foglalkoznak, amivel szeretnének. Az óvodapedagógusok segítik őket a továbbfejlődésben, támogatják erős oldalukat, fejlesztik gyenge területeiket, és olyan elfogadó légkört teremtenek számukra, amely támogatja személyiségük fejlődését. Az óvodapedagógusnak tudatosan kell olyan játékokat, tevékenységeket szerveznie, amely a tehetséges gyermekek fejlődését segíti elő. Az óvodapedagógusnak az a szerepe, hogy differenciált feladat adással támogassa a tehetséget, komplex ismeretekhez jutassa a gyermekeket. Így a gyerekek képességeiknek megfelelő szintű feladatokat kapnak és tapasztalataik bővülnek. Ezen kívül segíteni kell őket,

hogy társaik elfogadják, hiszen egyéni megoldásaikkal, időnként kapcsolattartási problémáikkal nehezebb beilleszkedésük.

A vegyes összetételű csoportokban a nagyok foglalkozásaiban a kicsik is részt vehetnek, fejlettebb képességeiknek megfelelően. Ez gyorsabb fejlődést biztosít számukra, ugyanakkor a saját koruknak megfelelő fejlettségi szinten álló képességeik is zavartalanul fejlődhetnek.

A tehetséges gyermekek számára biztosítunk óvodán belüli tevékenységeket (népi játék, néptánc, ovi-labda), valamint olyan városi rendezvényeken való részvételt, melyben tehetségük kibontakozhat, sikerélményben lehet részük. Így rendszeresen vesznek részt rajzpályázatokon, sportversenyeken, versmondó rendezvényeken a tehetséges gyermekeink. A gyerekek tehetségterületeiről, fejlődéséről, eredményeiről, a fejlesztés lehetőségeiről rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket. A városban működő tehetségfejlesztő intézményeket (például Bukfenc - Akadémia, Zene-ovi) ajánljuk a szülőknek és segítjük őket az iskolaválasztásban.

Felhasznált irodalom

- 1993.évi LXXIX. törvény a Köznevelésről és annak módosításai*
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja. 137./1996.(VIII.28.) Kormány rendelet*
- Az Alapprogramot módosító Kormányrendelet 255/2009.(XI.20.)*
- Egyezmény a gyermekek jogairól. (Bp. Egyesült Nemzetek - UNICEF 1932.p.)*
- Komplex Prevenációs Óvodai Program (Budapest, 1996.)*
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? (NAT-TAN sorozat OKI)*
- Az óvodai nevelés programja 1989.*
- Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata köznevelést érintő feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési terve (2007-2013)*
- Békéscsaba megyei Jogú Város Települési Köznevelési Esélyegyenlőségi Intézkedési terve (2008-2013)*
- Porkolábné dr.Balogh Katalin- dr. Páli Judit- Pintér Éva - Szaitzné Gregorits Anna: Komplex prevenációs óvodai program (Budapest, 1996.)*
- Fábián Katalin- dr. Gáspár László: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program*
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel (JNSZM Ped. Int. 1997.)*
- www.mozgaskotta.hu
- Anyanyelvi kommunikációs képességfejlesztés (Ipszilon Kiadó és Pedagógiai Szolgáltató Kft.)*
- Forrai Katalin: Ének az óvodában (Editio Musica Budapest, 1993.)*
- "Hétszínvirág" Vésztői Napközi Otthonos Óvoda helyi nevelési programja*
- Demjén Tibor-Szunyogh Tünde: "Dohányzás vagy egészség"*
- Bruno Bettelheim: A mese bűvölete és a kibontakozó gyermeki lélek (Gondolat, Budapest ,1988.)*
- Buda Béla: Az empátia: a beleélés lélektana (Gondolat, Budapest 1985.)*
- Dr. Gósy Mária: Beszéd- és beszédviselkedés az óvodában (Tanszertár BT, Budapest 1993.)*
- Kovács György-Bakosi Éva: Játék az óvodában (Szerzői kiadás, Debrecen 1995.)*
- Lénárd Ferenc: A problémamegoldó gondolkodás (Akadémiai Kiadó, Budapest 1971.)*
- Mérei Ferenc-Binét Ágnes: Gyermeklélektan (Gondolat Kiadó, Budapest 1983.)*

Porkolábné Balogh Katalin: Kudarcc nélkül az iskolában (Alextypo, Budapest 1992.)

Dr. Tóthszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában (FER-CO Kft. 1994.)

Villányi Györgyné: Játék a matematika? (Támogató Kiadó 1995.)

Zilahi Józsefné-Stöckert Károlyné-Dr. Ráczné-Dr. Főző Klára: Óvodai nevelés játékkal, mesével (Eötvös Könykiadó, Budapest 1997.)

Óvodavezetési ismeretek

A Sajátos Nevelési Igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei

Az egyenlőség érvényesülésének közoktatásban történő előmozdítását elősegítő 2008.évi XXXI. törvény rendelkezése

Tartalomjegyzék

Bevezető	1
Az óvoda adatai	2
Írásos dokumentumaink	3
Rendszerábra	4
I. Helyzetkép az óvodáról	5
1. Az óvodások és szociális környezetük.....	5
2. Az óvoda személyi feltételei.....	5
3. Az óvoda tárgyi feltételei.....	6
4. Az óvoda eredményei, hagyományai.....	7
II. Jövőképünk	8
1. Gyermekkép.....	10
2. Óvodakép.....	11
3. Az óvodapedagógusok és munkatársaik.....	12
III. Kazinczy-lakótelepi Óvoda	13
1. Nevelési feladataink.....	13
2. Nevelésünk alapvető keretei.....	14
2.1. Az egészséges életmód kialakítása.....	14
2.1.1. A gyermek gondozása.....	14
2.1.2. A fejlesztés tartalma.....	15
2.1.3. Egészségvédelem.....	19
2.1.4. A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.....	19
2.1.5. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	20
2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés.....	21
2.2.1. A fejlesztés tartalma.....	21
2.2.2. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	22
2.3. Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	23
2.3.1. A fejlesztés tartalma.....	24
2.3.2. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	24
3. Az óvodai élet megszervezése és az óvodapedagógusok feladatai.....	24
3.1. Az óvoda csoportszerkezete.....	24
3.2. Az óvodai élet megszervezése, napirend, hetirend.....	25
4. Az óvodai élet tevékenységformái.....	27
4.1. Játék.....	27
4.1.1. A fejlesztés tartalma.....	27
4.1.2. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	32
4.2. Verselés, mesélés.....	33
4.2.1. A fejlesztés tartalma.....	33
4.2.2. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	36
4.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	37
4.3.1. A gyermek aktív zenei élményhez való juttatása.....	37
4.3.2. Folyamatos, fejlesztő hatások megszervezése.....	38
4.3.3. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.....	39
4.3.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén.....	39
4.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	40
4.4.1. A szükséges feltételek megteremtése.....	40
4.4.2. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.....	41
4.4.3. A fejlesztés tartalma.....	41

4.4.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén	42
4.5. Mozgás.....	43
4.5.1. A fejlesztés tartalma	43
4.5.2. Kiegészítő mozgástevékenységek	44
4.5.3. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén	45
4.6. Külső világ tevékeny megismerése.....	46
4.6.1. A fejlesztés tartalma	46
4.6.2. A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.....	49
4.6.3. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén	49
4.7. Munka jellegű tevékenységek.....	50
4.7.1. A fejlesztés tartalma	50
4.7.2. A munka jellegű tevékenységek alapvető feltételei, irányítása.....	50
4.7.3. Munkajellegű tevékenységek.....	51
4.7.4. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén	52
4.8. Tanulás.....	53
5. A gyermekek fejlődésének nyomon követése	54
IV. Szigligeti Utcai Óvoda	56
1. Az óvodai nevelés feladatai	56
1.1. Az egészséges életmód kialakítása	56
1.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	58
1.3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása. Az anyanyelv fejlesztése	58
2. Az óvodai élet megszervezésének feltételei	58
2.1. Személyi feltételek.....	58
2.2. Tárgyi feltételek.....	58
2.3. Napirend.....	60
2.4. Hetirend.....	60
3. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógusok feladatai	61
3.1. Játék	61
3.2. Verselés, mesélés.....	62
3.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	63
3.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	64
3.5. Mozgás.....	65
3.6. Külső világ tevékeny megismerése.....	66
3.7. Ünnepek, hagyományok, jeles napok	68
3.8. Munka jellegű tevékenységek.....	68
3.9. A tevékenységben megvalósuló tanulás	69
4. A nevelési rendszerünkben megjelenő új fogalmak	70
4.1. Inkluzív pedagógia-integráció, differenciálás.....	70
4.2. A korrekció.....	71
4.3. A prevenció.....	71
5. A gyermekek fejlődésének nyomon követése	71
V. Az óvoda kapcsolatai	73
1. Óvoda-család kapcsolata	73
2. Óvoda-bölcsőde kapcsolata.....	74
3. Óvoda-iskola kapcsolata.....	75
4. Nevelést segítő speciális kapcsolataink intézményekkel, szervezetekkel	75
5. Kapcsolat a fenntartó önkormányzattal, a nemzetiségi kisebbségi önkormányzattal	75
6. Óvoda és a közművelődési intézmények kapcsolata	76
7. Óvoda és szakmai szervezetek kapcsolata.....	76

VI. Sajátos feladatok	77
1. Gyermekvédelem	77
3. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése	80
3.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése.....	81
3.1.1. A megismerési funkciók és/vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő gyermekek	81
3.1.2. A megismerési funkciók és/vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességgel küzdő gyermekek.....	81
3.2. Beilleszkedési-, tanulási-, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztése	83
3.3. Tehetséges gyermekek fejlesztése	83
Felhasznált irodalom	85

Záró rendelkezések

A Helyi Pedagógiai Program hatálya kiterjed az óvoda valamennyi dolgozójára és partneri körére.

A nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- hálózat bővítés,
- szervezeti átalakítás,
- a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,
- egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasol,
- Törvényi változás.

A programmódosítás előterjesztése:

- írásbeli előterjesztés benyújtása az óvodavezetőnek,
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten.

Nyilvánosságra hozatal módja:

- szülői értekezleteken,
- munkaközösségi foglalkozásokon,
- intézmény honlapján.

A program elérhetősége:

- Szigligeti Utcai Óvoda előterében lévő asztalon
- Kazinczy-lakótelepi Óvoda vezetői iroda előterében, nyitott szekrényben

Az óvodapedagógusoknak a nevelési programunkat az óvodából kivinni csak a vezető engedélyével lehet.

Tilos a program sokszorosítása!

Szülőknek csak betekintésre, helyben történő elolvasásra adható oda.

Felülvizsgálat rendje:

- Teljes átfogó felülvizsgálat: 5 évente
- Részleges felülvizsgálat: 1 évente a vezetői munkaterv szerint.

A módosított helyi pedagógiai program tartalmaz olyan elemeket, amelyek a fenntartó számára többletköltséget jelentenek.

Szigligeti Utcai és Kazinczy-lakótelepi Óvoda Nevelési Programját a fenntartó hagyja jóvá, és az a jóváhagyással válik érvényessé.

A hatálybelépés napja a Nevelési Program fenntartói jóváhagyásának napja. Amennyiben a Nevelési Program felterjesztésére válasz nem érkezik, a hatálybelépés napja a felterjesztést követő 30. nap utáni első képviselőtestületi ülés napja.

A Pedagógiai Program hatálybalépésével érvényét veszti az intézmények eddig hatályos jóváhagyott Nevelési Programja.

A Szigligeti Utcai és Kazinczy-lakótelepi Óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület 2017. szeptember 19-én megtartott határozatképes ülésén elfogadta, majd a törvényi változásoknak megfelelően folyamatosan felülvizsgálta, korrigálta.

A nevelőtestület 2017. szeptember 19-én megtartott határozatképes értekezletén elfogadta.

Békéscsaba, 2017.09.19.

Jóváhagyta:

Békéscsaba, 2017. szeptember.19.

.....
Beghdadi Éva
Óvodavezető helyettes

A Pedagógiai Programot véleményezte:

.....
Intézményi Szülői Választmány elnöke
Szigligeti Utcai Óvoda

.....
Intézményi Szülői Választmány elnöke
Kazinczy-lakótelepi Óvoda

A Pedagógiai Programot ellenőrizte: Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata:

Békéscsaba, 2017.hó.....nap

.....
Fenntartó részéről

Tájékoztatásul hivatalosan megkapja:

- Békéscsaba Megyei Jogú Város
Oktatási, Közművelődési és Sport Osztálya

Mellékletek

Egészségfejlesztési terv

1. Az egészségfejlesztés nem terápiás egészségjavító módszer, gyűjtő fogalom, tehát magában foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az egészségfejlesztő szervezetfejlesztés, feladatait, módszereit.

Az egészség nem a betegség hiánya, hanem a testi-lelki szociális jólét állapota, amely nem passzív hanem aktív folyamat.

20/2012 EMMI rendelet szabályozza a nevelési - oktatási intézmények egészségfejlesztési programját

„A GYERMEK, A TANULÓ EGÉSZSÉGÉNEK, BIZTONSÁGÁNAK VÉDELMEVEL KAPCSOLATOS FELADATOK, A FELADATOKBAN KÖZREMŰKÖDŐKRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK A NEVELÉSI-OKTATÁSI INTÉZMÉNYBEN

41. A nevelési-oktatási intézmény feladatai a gyermek, a tanuló egészségfejlesztésével összefüggésben

128. § (1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

(2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

(3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

a) az egészséges táplálkozás,

- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- d) a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiéne területére terjednek ki"

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS KISGYERMEKKORBAN

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a legteljesebb egészségi potenciájának elérését, azaz a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái közül a legegészségesebbet válassza. Az egészség fejlesztése kisgyermekkortól kezdődik, így az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK

a, Egészséges táplálkozás

lásd PP. 15.oldal , 56 oldal

b, Mindennapos testnevelés, mozgás

lásd PP 17.oldal , 18 oldal, 65 oldal

c, Testi és lelki egészség fejlesztése

A dohányzás megelőzésének feladata Felmérések igazolják, hogy az óvodásgyermekek családjának több mint felében él dohányzó felnőtt, aki kedvezőtlen mintát nyújt a gyermekek számára. A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat. Az óvoda egész

területe dohányzásmentes terület. Törekszünk arra, hogy az intézményünk dolgozói ne dohányozzanak. A szülőket is ösztönözzük erre, hogy pozitív példát mutassanak a gyerekeiknek. és induljon mozgalom a kisgyermek otthoni dohányzásmentes környezete érdekében.

d, Bántalmazás és erőszak megelőzése

A WHO definíciója: „A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Az óvodapedagógusok feladatai: Az elhanyagolás,/ érzelmi- fizikai/ gyermekbántalmazás /fizikai - érzelmi /esetén:

Intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a Gyermekjóléti Szolgálattól. A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel. A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkalni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

e, balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ -ben kerültek rögzítésre, és minden csoportnaplóban.

f, Személyi higiéné

lásd PP. 16- 20. oldalig

lásd.57.oldal

g, környezeti higiéné

A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékoskosságot is beemeli az óvodai nevelés kompetenciájába.

Feladataink: Óvónők és dajkák közösen: A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása. A környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni. Az óvoda tisztaságának megóvása. Az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása. A foglalkoztató termek szellőztetése. A helyes fűtés és világítás biztosítása. Takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír. Dajkák: Az udvar tisztántartása, gondozása. A helyiségek, mellékhelyiségek takarítása. A foglalkozási eszközök higiénéje, rendben tartása.

h, kapcsolattartás, együttműködés elemzése, kapcsolat a szülőkkel

A szülők egészségkultúráltsága, valamint az óvodai egészségvédelemmel való kapcsolatuk jelentős tényező az egészségpedagógiai óvodai program megvalósításában, nevelési elvek összehangolása.

Szülői értekezletek, egészségügyi előadások, programok / egészség napok/ .

EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ÓVODA EGÉSZSÉGÜGYI SZAKSZOLGÁLATTAL (ORVOSSAL, FOGORVOSSAL, VÉDŐNŐVEL)

Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermekegészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe. Az óvodai egészségügyi ellátás feladatait és feltételeit a (26/ 1997. NM sz.) rendelet írja elő. Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése rendeletileg kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és - fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységekre. A csoportos szűrővizsgálatok megszervezése megköveteli az óvodapedagógustól és a védőnőtől az orvosi kezelésektől való félelem leszerelését. Minden egészségügyi vizsgálat együttes

védőnői és óvodapedagógusi előkészítést, megbeszélést igényel. Az óvodában minden évben megszervezzük a gyermekek fogászati szűrővizsgálatát.

Az egészség védelme az egyén és a társadalom közös érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgálatnak, a köznevelési rendszernek és más társadalmi szervezetnek feladata van.